

ایرانداک

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

گزارش عملکرد
۱۳۹۷

وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری
پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران
(ایرانداک)

گزارش عملکرد

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)

۱۳۹۷

بهار ۱۳۹۸

پژوهش

- همکاری ۳۰ استاد با پشتیبانی پنج واحد معاونت پژوهش برای انتشار ۱۳ کتاب، ۴۴ مقاله در نشریه‌های ملی و جهانی، شش مقاله در همایش‌های ملی، و نه مقاله در همایش‌های جهانی، و راهنمایی و مشاوره ۲۴ پارسا؛
- پایان چهار طرح پژوهشی تقاضامحور و ۱۸ طرح پژوهشی سازمانی و کار روی نه طرح پژوهشی تقاضامحور و ۲۳ طرح پژوهشی سازمانی؛
- افزودن چهار تفاهنامه تازه به ۱۷ تفاهنامه پیشین؛
- برگزاری ششمین همایش ملی مدیران فناوری اطلاعات و ۱۷ رویداد علمی دیگر.

آموزش

- برگزاری ۱۵۱ دوره آموزشی برای ۱۶۶۴ تن، دربردارنده ۱۲۳۳ دانشجو، ۱۱۵ همکار ایرانی‌دک، و ۳۱۶ عضو هیئت علمی، مدیر، و کارشناس سازمان‌ها؛
- پذیرش ۲۷ دانشجوی دکتری در رشته‌های مدیریت فناوری اطلاعات، مهندسی فناوری اطلاعات، و علم اطلاعات و دانش‌شناسی از سال ۱۳۹۰ تاکنون؛
- شرکت ۱۱۵۲ کارمند ایرانی‌دک در ۲۷ دوره آموزشی ایرانی‌دک و ۸ نفر در دوره‌های آموزشی دیگر نهادها.

همکاری و هماهنگی

- فائونوسی بیش از ۴۳۰۰ نفر و ۱۸۵ سازمان در سامانه ساخت؛
- فعالیت ۲۸۹ کتابخانه و ۳۸۹۰ دانشجو در طرح غدیر و ۱۶۴ کتابخانه در طرح امین؛
- طراحی و راه‌اندازی سامانه آمار کتابخانه‌ها (آک)؛
- برگزاری پنجمین مجمع عمومی سالانه و هفت نشست دبیرخانه شورای تأمین منابع علمی؛
- عضویت ایرانی‌دک در ترمزنت، ایفلا، انجمن علمی مدیریت اطلاعات ایران، انجمن ایرانی مطالعات جامعه اطلاعاتی، و انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران؛
- همکاری پژوهشگاه در کمیته‌ها و کارگروه‌های ملی.

مدیریت اطلاعات علم و فناوری

- نگهداری و بروزرسانی پایگاه «گنج» با ۱۰۸۷۸۴۵ رکورد، ۸۰۱ هزار و ۸۲۰ کاربر، ۳۹۹۰۶۰۸ بازدید سالانه، و ۲۳۱۵۹۷ کاوش روزانه؛
- ثبت ۱۶۰ پارسا، ۹۱ پیشنهاد و ۲ پارسای خارج از کشور در روز در سامانه ملی «ثبت»؛
- همکاری ۴۱۲ مؤسسه آموزش عالی با ایرانی‌دک برای ساخت آرشیو ملی پارسا؛
- بهره‌برداری ۵۲۴۶ هزار تن از تالار کاوش؛
- پاسخ‌گویی نزدیک به ۱۹۰ هزار درخواست پیشینه پژوهش؛
- نگهداری و بروزرسانی ۱۶ اصطلاح‌نامه تخصصی با ۱۴۹ هزار اصطلاح؛
- پدیدآوری ارزش افزوده و تحلیل اطلاعات و ساخت و بروزرسانی ده‌ها پایگاه، سامانه، و داشبورد اطلاعاتی.

پشتیبانی از سیاست‌گذاری علم و فناوری

- نگهداری و بروزرسانی «رصدخانه پژوهش و فناوری» با داشبوردهای پارسا، پارساگر، طرح‌های پژوهشی، و همانندجو؛
- نگهداری و بروزرسانی پایگاه وب منابع اطلاعات شاخص‌های پایش و ارزیابی علم، فناوری، و نوآوری (شاخص) با نزدیک به ۸۵۰ شاخص؛
- نگهداری و بروزرسانی پایگاه وب جایگاه علم، فناوری، و نوآوری ایران در جهان (نما) با نزدیک به ۹۰ شاخص؛
- میزبانی دبیرخانه شورای تأمین منابع علمی وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری؛
- پشتیبانی دبیرخانه سامانه ملی مدیریت اطلاعات تحقیقاتی (سمات)؛

فهرست نوشته‌ها

سرفصل‌ها	برگ‌شمار
فهرست نوشته‌ها.....	۷
فهرست نمودارها	۹
پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران در یک نگاه	۱۱
۱. پژوهش.....	۱۵
۱. ۱. سازمان پژوهش	۱۵
۲. ۱. نیروی انسانی	۱۷
۳. ۱. دستاوردهای پژوهشی	۱۸
۱-۳-۱. کتاب	۲۰
۱-۳-۲. مقاله نشریه	۴۰
۱-۳-۳. مقاله همایش	۴۱
۱-۳-۴. طرح پژوهشی	۴۱
۱-۳-۵. رساله‌های دانشجویان دکتری	۷۳
۱-۳-۶. راهنمایی و مشاوره دانشجویان	۷۵
۱-۳-۷. پژوهش‌نامه پردازش و مدیریت اطلاعات	۷۶
۴. ۱. رویدادهای علمی	۷۷
۱-۴-۱. سخنرانی‌های علمی	۷۷
۲-۴-۱. همایش ملی «مدیران فناوری اطلاعات»	۷۸
۵. ۱. آیین‌نامه‌ها و تفاهم‌نامه‌ها	۸۵
۱-۵-۱. آیین‌نامه‌های اجرایی	۸۵
۲-۵-۱. تفاهم‌نامه‌ها	۸۷
۶. ۱. منابع اطلاعاتی پشتیبان پژوهش	۸۸
۷. ۱. شورای پژوهش	۸۹
۸. ۱. هیئت اجرایی جذب اعضای هیئت علمی	۹۰
۹. ۱. خدمات‌های دانش‌بنیان	۹۲
۱۰. ۱. جایزه‌ها	۹۶
۱۱. ۱. نوآوری	۹۸

۱۰۶	۱. سامانه‌های پشتیبان پژوهش
۱۱۱	۱.۳ اخلاق و درستی پژوهش
۱۱۵	۲. مدیریت اطلاعات علم و فناوری
۱۱۶	۲.۱ ثبت و فراهم‌آوری اطلاعات
۱۲۳	۲.۲ سازمان‌دهی اطلاعات
۱۲۳	۲-۲-۱. واژه‌نامه‌ها
۱۲۴	۲-۲-۲. توصیف گره‌های ایرانداک
۱۲۴	۲-۲-۳. اصطلاح‌نامه‌ها
۱۲۵	۲-۲-۴. فهرست‌های مستند نام‌های ایرانداک (نام‌ها)
۱۲۷	۲.۳ اشاعه اطلاعات
۱۲۷	۲-۳-۱. پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج)
۱۲۸	۲-۳-۲. دروازه اطلاعات علمی، پژوهشی، و فناوریانه ایران
۱۲۹	۲.۴ مدیریت عرضه و تقاضای پژوهش
۱۲۹	۲-۴-۱. سامانه پیشینه پژوهش
۱۳۰	۲-۴-۲. سامانه عرضه و تقاضای پژوهش (ساعت)
۱۳۳	۳. آموزش
۱۳۴	۳.۱ دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت تخصصی
۱۳۸	۳.۲ عملکرد دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت تخصصی
۱۴۰	۳.۳ تحصیلات تکمیلی
۱۴۳	۴. همکاری و هماهنگی
۱۴۴	۴.۱ همکاری و هماهنگی در اساس‌نامه ایرانداک
۱۴۵	۴.۲ خدمات ایرانداک در زمینه همکاری و هماهنگی
۱۵۰	۴.۳ شورای تأمین منابع علمی وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری
۱۵۳	۴.۴ عضویت‌ها
۱۵۴	۴.۵ تفاهم‌نامه‌ها
۱۵۹	۵. پشتیبانی از سیاست‌گذاری علم و فناوری
۱۶۰	۵.۱ خدمات ایرانداک برای پشتیبانی از سیاست‌گذاری علم و فناوری

فهرست نمودارها

برگ شمار

سرفصل ها

- نمودار ۱-۱. ویژگی ها و نقش های کلیدی ایرانداک ۱۲
- نمودار ۱-۱. سازمان پژوهش پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران ۱۶
- نمودار ۲-۱. آمار پژوهشگران پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران ۱۷
- نمودار ۳-۱. آمار دستاوردهای پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران ۱۹
- نمودار ۴-۱. دستاوردهای پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران: کتاب ۲۰
- نمودار ۵-۱. دستاوردهای پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران: مقاله نشریه ۴۰
- نمودار ۶-۱. دستاوردهای پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران: مقاله همایش ۴۱
- نمودار ۷-۱. دستاوردهای پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران: طرح پژوهشی ۴۲
- نمودار ۸-۱. دستاوردهای پژوهشی ایرانداک: رساله های دکتری ۷۴
- نمودار ۹-۱. دستاوردهای پژوهشی ایرانداک: راهنمایی و مشاوره به دانشجویان ۷۵
- نمودار ۱۰-۱. آیین نامه های اجرایی مصوب در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران ۸۶
- نمودار ۱۱-۱. نهادهای دارای تفاهم نامه با پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران ۸۸
- نمودار ۱۲-۱. منابع اطلاعاتی پشتیبان پژوهش در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران ۸۹
- نمودار ۱۳-۱. عملکرد شورای پژوهش پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران ۹۰
- نمودار ۱۴-۱. عملکرد هیئت اجرایی جذب اعضای هیئت علمی ایرانداک ۹۲
- نمودار ۱۵-۱. خدمات های دانش بنیان ایرانداک: پژوهش و فناوری ۹۳
- نمودار ۱۶-۱. خدمات های دانش بنیان ایرانداک: اطلاعات و فناوری اطلاعات ۹۴
- نمودار ۱۷-۱. خدمات های دانش بنیان ایرانداک: مشاوره و مدیریت ۹۵
- نمودار ۱۸-۱. جایزه های گرفته شده ایرانداک در سال ۱۳۹۷ ۹۷
- نمودار ۱-۲. روند ثبت پارسا و پیشنهاد در سامانه ثبت ایرانداک ۱۱۷
- نمودار ۲-۲. اندازه مشارکت مؤسسه ها در سامانه ثبت ایرانداک ۱۱۸
- نمودار ۳-۲. فراوانی ثبت پارسای گروه های گوناگون موضوعی تا پایان ۱۳۹۷ ۱۱۹
- نمودار ۴-۲. فراوانی ثبت پارسای گروه های گوناگون موضوعی در سال ۱۳۹۷ ۱۲۰
- نمودار ۵-۲. ۱۰ مؤسسه نخست از دیدگاه ثبت بیشترین پارسا در سامانه ثبت ایرانداک ۱۲۱

- نمودار ۲-۶. ۱۰ مؤسسه نخست از دیدگاه ثبت بیشترین پیشنهاد در سامانه ثبت ایرانداک ۱۲۱
- نمودار ۲-۷. ۱۰ رشته نخست از دیدگاه ثبت بیشترین پارسا در سامانه ثبت ایرانداک ۱۲۲
- نمودار ۲-۸. ۱۰ رشته نخست از دیدگاه ثبت بیشترین پیشنهاد در سامانه ثبت ایرانداک ۱۲۲
- نمودار ۲-۹. واژه‌نامه‌های ایرانداک و شمار واژه‌های آنها ۱۲۴
- نمودار ۲-۱۰. اصطلاح‌نامه‌های ایرانداک و شمار واژه‌های آنها ۱۲۵
- نمودار ۳-۱. دوره‌های برگزار شده با فراوانی بیش از ۱۰ از سال ۱۳۸۵ تا پایان سال ۱۳۹۷ در ایرانداک ۱۳۶
- نمودار ۴-۱. نقش‌ها و وظیفه‌های ایرانداک در پیوند با همکاری و هماهنگی در اساس‌نامه ۱۴۴
- نمودار ۴-۲. انجمن‌ها و نهادهایی که ایرانداک عضویت آن‌ها را دارد ۱۵۴

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران در یک نگاه

«پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)» بر پایه گاه‌شمار و همچنین نخستین سند در این زمینه، در یکم مهر سال ۱۳۴۷ خورشیدی با نام فارسی «مرکز اسناد ایران» در برابر نام انگلیسی «Iranian Documentation Center» پایه‌گذاری شد و پیش از نام کنونی، با نام «مرکز مدارک علمی ایران» در سال ۱۳۵۰، «مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران» در سال ۱۳۷۰، و «پژوهشگاه اطلاعات و مدارک علمی ایران» در سال ۱۳۸۴ نیز خوانده شد. پژوهشگاه با نام کوتاه «ایرانداک» شناخته می‌شود. «داک»، کوتاه‌نوشت «doc» در «documentation» و در زبان فارسی به معنای «تکیه‌گاه» و «چوبی است که دیوار و در را بر آن محکم سازند». نام نمادین ایرانداک، «گنج دانش» است و شعار آن، «به از گنج دانش به گیتی کجاست».

ایرانداک با تاریخی ۵۰ ساله، اکنون سه پژوهشکده با زمینه پژوهش و آموزش و معاونت «اطلاعرسانی علم و فناوری ایران» با زمینه کاری مدیریت اطلاعات علمی و فناوریانه دارد. از سال ۱۳۸۸ نیز نقش سرپرستی و مدیریت سامانه «مدیریت اطلاعات تحقیقاتی» (سمات ملی) از سوی دبیر شورای عالی عتف به ایرانداک سپرده شده است. افزون بر این، دبیرخانه شورای تأمین منابع علمی نیز در

ایرانداک جای دارد. ایرانداک کارهای کلیدی خود را با همکاری و همراهی بیش از ۱۵۰ عضو هیئت علمی و کارشناس به انجام می‌رساند.

ایرانداک دارای پایگاه داده‌ای با بیش از یک میلیون رکورد از مدارک علمی و فنی کشور است و به شکل رسمی، کار ثبت اطلاعات پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و رساله‌های دکترا (پارسا) و پیشنهادها را انجام می‌دهد. هماهنگی اشتراک منابع در کشور از خدمات اطلاعاتی دیگر ایرانداک است. ایرانداک در «شبکه اطلاع‌رسانی آسیا و اقیانوس آرام» («آپین») عضویت دارد و نماینده ایران در این شبکه است. ایرانداک ویژگی‌ها و نقش‌هایی دارد که آن را از دیگر سازمان‌های ملی و جهانی همانندش متفاوت می‌سازند. شماری از این ویژگی‌ها در نمودار ۱-۱ آمده‌اند.

تجربه‌ای ۴۰ ساله و پیشگامی در زمینه مدیریت اطلاعات علمی و اطلاع‌رسانی

نهادهی متخصص در پژوهش‌های حوزه فناوری اطلاعات و مدیریت اطلاعات علمی

پرداختن به زمینه‌های تازه از علوم و فناوری اطلاعات

تنها نهاد پدیدآور ابزارهای تخصصی سازمان‌دهی اطلاعات همانند اصطلاح‌نامه‌ها

تنها نهاد پیش‌برنده طرح‌های اشتراک منابع اطلاعاتی در کشور

نماینده ویژه وزارت عتف در علوم و فناوری اطلاعات

واسپارگاه و آرشیو ملی پایان‌نامه‌ها و رساله‌های مؤسسه‌های آموزش عالی کشور

دارای نقش ملی برای ثبت و سازمان‌دهی پیشنهادها و پژوهشی آموزش عالی

دارای نمایانم ملی و جهانی

جای پدید آمدن دبیرش (دکومان‌تاسیون) در دهه ۱۳۴۰ در ایران

دارای گنجینه بی‌همتای اطلاعات علمی ایران

نمودار ۱-۱. ویژگی‌ها و نقش‌های کلیدی ایرانداک

بر پایه تازه‌ترین ویرایش رتبه‌بندی نهادهای پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری، پژوهشگاه دارای امتیاز A در میان پژوهشگاه‌های کشور است.

□ همکاری ۳۰ استاد با پشتیبانی پنج واحد معاونت پژوهش برای انتشار ۱۳ کتاب، ۴۴ مقاله در نشریه‌های ملی و جهانی، شش مقاله در همایش‌های ملی، و نه مقاله در همایش‌های جهانی، و راهنمایی و مشاوره ۲۴ پارسا؛

□ پایان چهار طرح پژوهشی تقاضامحور و ۱۸ طرح پژوهشی سازمانی و کار روی نه طرح پژوهشی تقاضامحور و ۲۳ طرح پژوهشی سازمانی؛

□ افزودن چهار تفاهم‌نامه تازه به ۱۷ تفاهم‌نامه پیشین؛

□ ششمین همایش ملی مدیران فناوری اطلاعات و ۱۷ رویداد علمی دیگر.

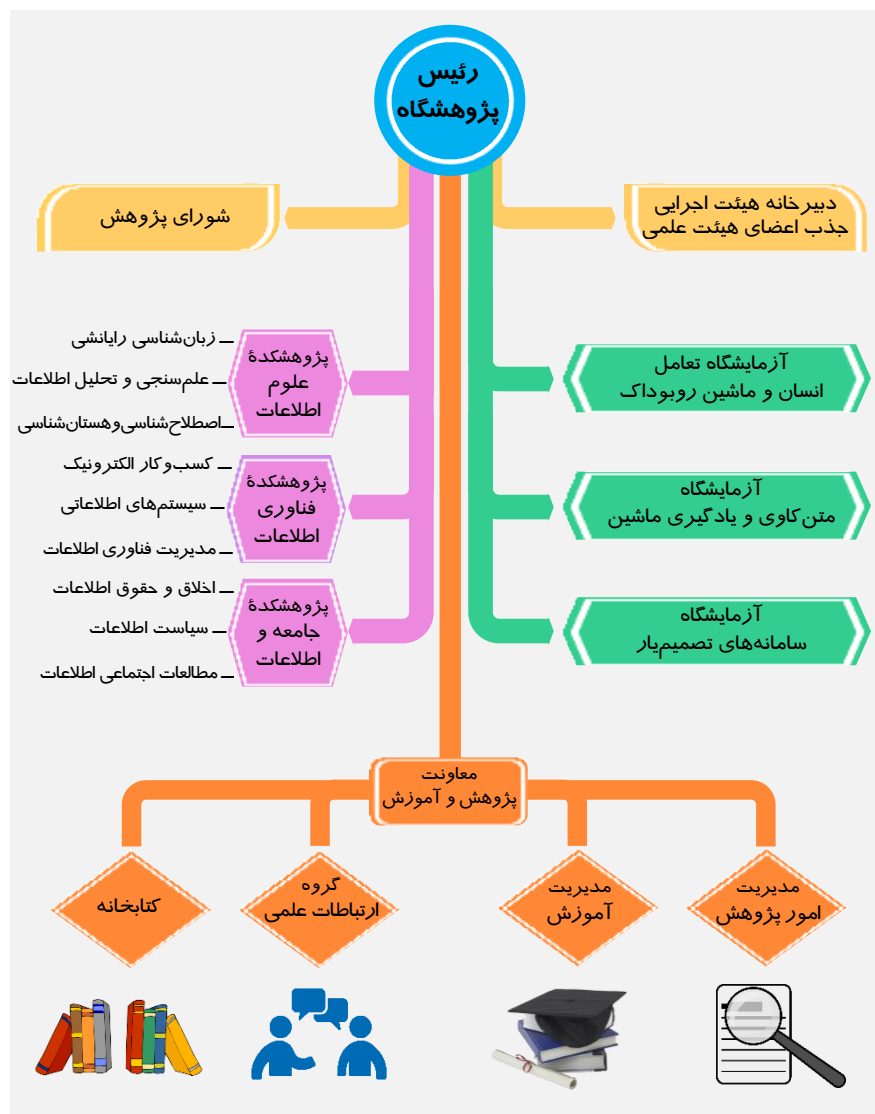

۱. پژوهش

ده‌ها عضو هیئت علمی و پژوهشگر پژوهش را در پژوهشکده‌ها و آزمایشگاه‌های ایرانداک به انجام می‌رسانند. دستاورد این کار، انجام صدها طرح پژوهشی است که در گزارش، کتاب، مقاله نشریه، مقاله همایش، سخنرانی، و میزگرد نیز ارائه می‌شوند. پژوهش‌نامه پردازش و مدیریت اطلاعات که تنها نشریه برگزیده ملی در سال ۱۳۹۴ است و انتشار آن به سال ۱۳۵۱ بازمی‌گردد، از دیگر دستاوردهای پژوهش در ایرانداک است. برگزاری همایش سالانه مدیران فناوری اطلاعات با ارائه آخرین دستاوردهای فناوری اطلاعات کشور و جایزه ملی فناوری اطلاعات برتر (فاب) از دیگر خدمات پژوهشی ایرانداک به‌شمار می‌رود. بسیاری از خدمات پژوهشی ایرانداک نیز از سال ۱۳۵۰ به این سو، به جامعه علمی کشور داده شده‌اند.

۱.۱. سازمان پژوهش

سازمان پژوهش ایرانداک دربردارنده دو بازوی اجرایی، سه پژوهشکده و نه گروه پژوهشی، سه آزمایشگاه، و یک معاونت با چهار بخش برای مدیریت امور پژوهشی و آموزشی است. در نمودار ۱-۱ سازمان پژوهشی ایرانداک نشان داده شده است.

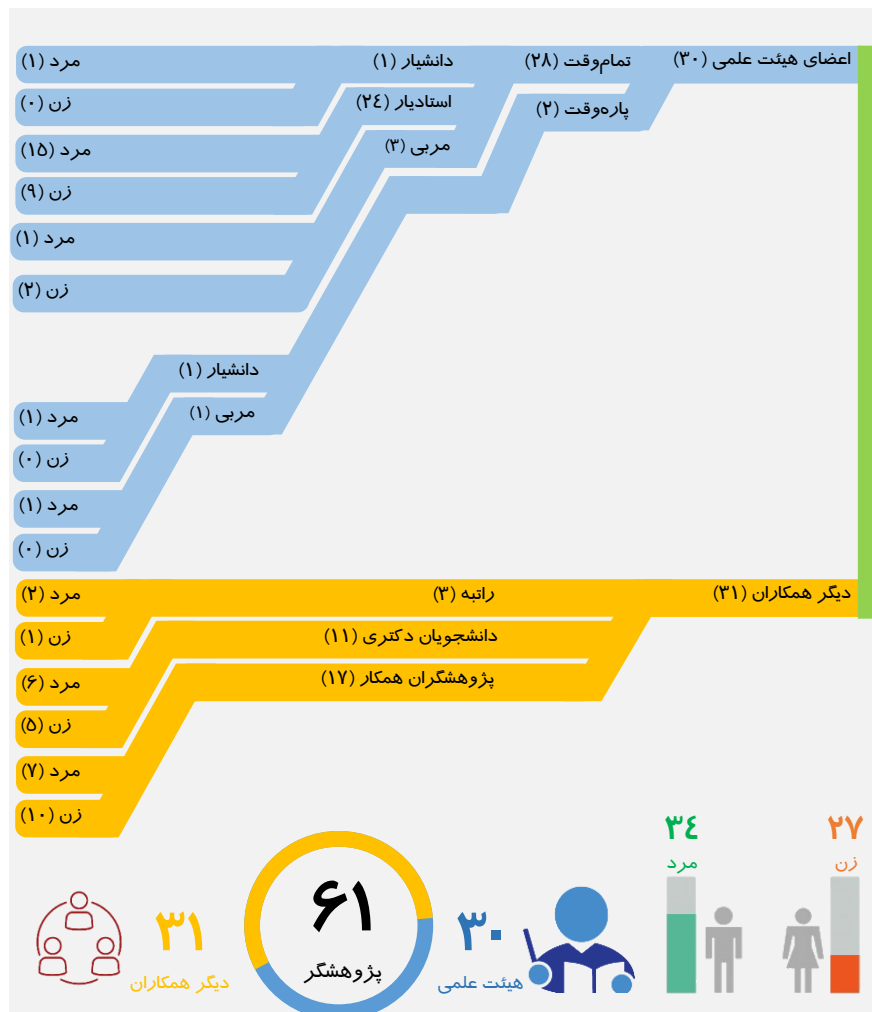

نمودار ۱-۱. سازمان پژوهش پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

۲. نیروی انسانی

روی هم رفته، ۶۱ پژوهشگر در ایرانداک کار پژوهش را پیش می‌برند. در نمودار ۱-۲ آماری از پژوهشگران ایرانداک آمده است.

نمودار ۱-۲. آمار پژوهشگران پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

پژوهشگران نقش کلیدی در شناسایی و پاسخ‌گویی به چالش‌های روز و نیاز جامعه دارند. بر پایه نمودار ۱-۲، پژوهشگران شاغل در ایرانداک دربردارنده اعضای هیئت علمی تمام‌وقت و پاره‌وقت، پژوهشگران راتبه، پژوهشگران همکار، و دانشجویان دکتری هستند.

۱-۳. دستاوردهای پژوهشی

کوشش‌های پژوهشگران ایرانداک در انجام پژوهش، آثار گوناگونی را پدید آورده است. نمودار ۱-۳ آماری از دستاوردهای پژوهشی ایرانداک را در سال ۱۳۹۷ نشان می‌دهد. ایرانداک سال‌هاست که یکی از نشریه‌های پراوازه و با کیفیت کشور را مدیریت و منتشر می‌کند. این نشریه با نام «پژوهش‌نامه پردازش و مدیریت اطلاعات» در برخی از نمایه‌های سرشناس جهانی نیز نمایه می‌شود. پژوهشگران ایرانداک ۱۳ کتاب را در سال ۱۳۹۷ نوشتند. برخی از این کتاب‌ها با همکاری ناشران غیردولتی منتشر شدند. همچنین استادان و دیگر همکاران پژوهشی ایرانداک در ۱۵ همایش علمی ملی و جهانی مشارکت و یافته‌های پژوهشی خود را ارائه کردند.

در سال ۱۳۹۷، گزارش پایانی ۲۲ طرح پژوهشی منتشر شد و ۳۲ طرح دیگر نیز در دست انجام بودند. روی‌هم‌رفته، ۱۸ رویداد علمی، دربردارنده سخنرانی، نشست، و همایش در ایرانداک یا با همکاری آن برگزار شدند. هشت آیین‌نامه اجرایی تازه در پیوند با پژوهش در ایرانداک تصویب و چهار تفاهم‌نامه تازه نیز با نهادهای گوناگون امضا و به ۱۷ تفاهم‌نامه پیشین پژوهشگاه افزوده شدند.

سرانجام، همکاران پژوهشی ایرانداک توانستند ۴۴ مقاله را در نشریه‌های علمی منتشر کنند. از این شمار، ۲۷ مقاله در نمایه‌نامه «آی. اس. سی»، ۲۳ مقاله در نمایه‌نامه «اسکوپوس»، و ۱۲ مقاله در نمایه‌نامه «وب آو ساینس» با وابستگی سازمانی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) در نشریه‌های تخصصی جای گرفتند و تازه‌ترین یافته‌های پژوهشی ایرانداک را به آگاهی دانشگاهیان و صنعتگران ایران و جهان رساندند.

نمودار ۱-۳. آمار دستاورهای پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

۱-۳-۱. کتاب

کتاب از رایج‌ترین دستاوردهای پژوهشی در زمینه‌های گوناگون علمی است. ایرانداک از نخستین سال پیدایشش تاکنون بیش از ۱۲۰ عنوان کتاب در علوم اطلاعات و اطلاع‌رسانی، مهندسی فناوری اطلاعات، مدیریت فناوری اطلاعات، و زمینه‌هایی از این دست منتشر کرده و یافته‌های پژوهشی‌اش را برای همگان دسترس‌پذیر ساخته است. در سال ۱۳۹۷ نیز همانند سال‌های پیش، پژوهشگران ایرانداک کتاب‌هایی را به رشته نگارش درآوردند. انتشار ۱۳ عنوان کتاب دستاورد این کوشش‌ها بوده است. یازده عنوان از این کتاب‌ها را ایرانداک و دو عنوان دیگر را دیگر ناشران منتشر کردند. نام این کتاب‌ها در نمودار ۴-۱ آمده است.

نمودار ۴-۱. دستاوردهای پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران: کتاب

خدمات اطلاعاتی و کاربرد آن: سنجش و آمار برای کتابخانه‌ها و فراهم‌آوردندگان اطلاعات

پدیدآور(ان)	حمیده بیرامی طارونی
سال انتشار	۱۳۹۷
ویژگی(ها)	۱۶۵ برگ
ناشر(ان)	ایرانداک
	چاپار
شابک	۹۷۸۶۰۰۹۸۶۳۵۱۸

خلاصه

خدمات اطلاعاتی و کاربرد آن: سنجش و آمار برای کتابخانه‌ها و فراهم‌آوردندگان اطلاعات فرهنگ داده‌ها؛ این استاندارد، فرهنگ داده‌ای مشتمل بر شناسایی تعریف‌های استاندارد، روش‌ها و شیوه‌های عملیاتی مرتبط با فعالیت‌های آماری کتابخانه‌های ایالات متحده آمریکا است. هدف آن این است که جامعه اطلاعاتی را با شناسایی و تعریف اطلاعات سنجش‌پذیر و سودمند برای سنجش منابع و عملکرد کتابخانه‌ها، و نیز ارائه ساختارهای داده‌ای معتبر و قابل قیاس از کتابخانه‌های آمریکا، یاری رساند.

دستاوردهای پنجمین همایش ملی مدیران فناوری اطلاعات

پدیدآور(ان)	محمدجواد ارشادی
	آرمان ساجدی‌نژاد
	[و دیگران]
سال انتشار	۱۳۹۷
ویژگی(ها)	۷۶۲ برگ
ناشر(ان)	ایرنداک
	انجمن کتابداری...
شابک	۹۷۸۶۰۰۹۸۶۳۵۲۵

دستاوردهای

پنجمین همایش ملی مدیران فناوری اطلاعات

با نهمین همایش ملی مدیران فناوری اطلاعات، پنجمین همایش ملی مدیران فناوری اطلاعات ایران (ایرنداک) برگزار شد. این همایش با حضور مدیران و متخصصان حوزه فناوری اطلاعات و مدیران ارشد سازمان‌ها و مراکز دولتی و خصوصی برگزار شد. در این همایش، موضوعات مختلفی در زمینه فناوری اطلاعات مطرح شد و کارگاه‌های تخصصی برگزار گردید.

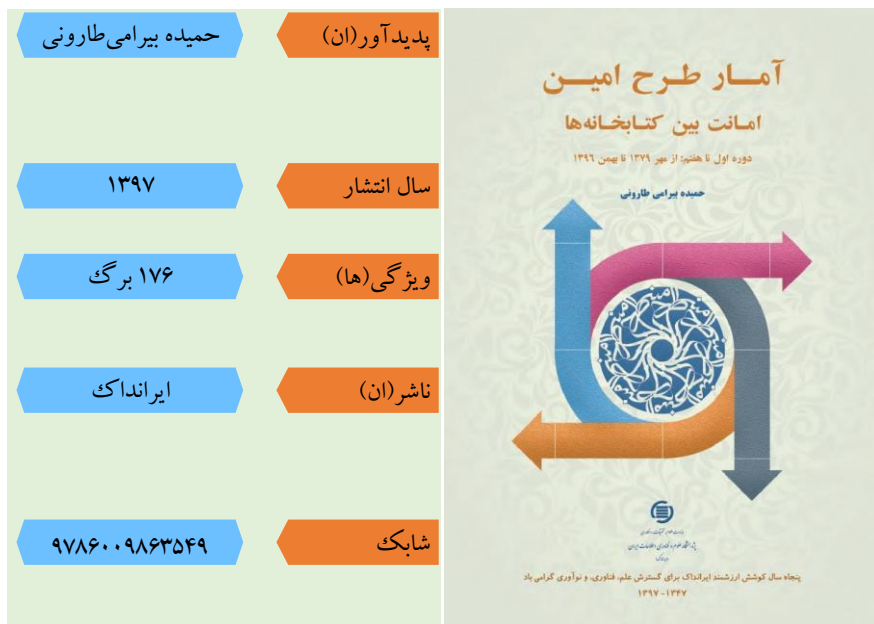
پنجم آذرماه ۱۳۹۶

خلاصه

پنجمین همایش ملی مدیران فناوری اطلاعات به پشتوانه تجربه چند دهه فعالیت پژوهشگاه در زمینه علوم و فناوری اطلاعات با رویکرد میان‌رشته‌ای و با شعار «حکمرانی داده‌ها و دولت الکترونیک از دیدگاه علوم و فناوری اطلاعات» به منظور آشنایی و تبادل دیدگاه‌ها، دستاوردها و تجربه‌های صاحب‌نظران، محققان و مدیران فناوری اطلاعات برگزار گردید. بر این اساس، پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرنداک) با توجه به تجربه موفق خود در برگزاری چهار دوره همایش ملی مدیران فناوری اطلاعات طی سال‌های ۹۲ تا ۹۵، پنجمین دوره همایش را به ریاست جناب آقای دکتر وحید احمدی، دبیر وقت شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری وزارت عتف در ۵ آذرماه ۱۳۹۶ در سالن همایش‌های بین‌المللی برج میلاد برگزار کرد. این رویداد به عنوان بزرگترین و معتبرترین گردهمایی مدیران فناوری اطلاعات کشور است که سعی دارد با ارائه دستاوردهای بومی در حوزه فناوری اطلاعات گام ارزشمندی برای تحقق اقتصاد دانش‌بنیان به عنوان رکن اصلی اقتصاد مقاومتی بردارد. این کتاب شامل کلیات همایش و دستاوردهای برگزیده آن در سه قالب محصول، ایده و مقاله است.

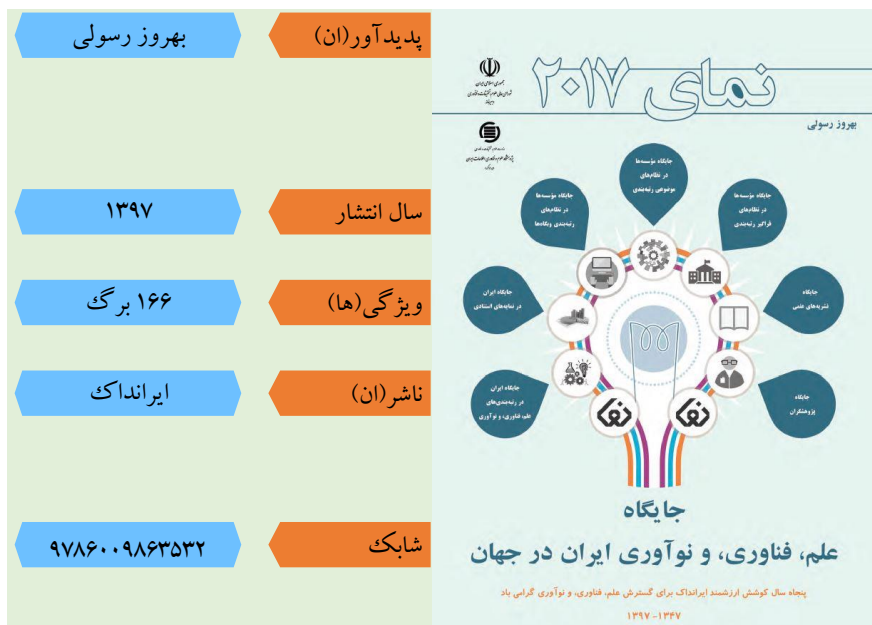
آمار طرح امین: امانت بین کتابخانه‌ها دوره اول تا هفتم از مهر ۱۳۷۹ تا بهمن ۱۳۹۶

خلاصه

طرح امانت بین کتابخانه‌ها در ایران، برای اولین بار در بیستم آذر ۱۳۴۸ با حضور جمعی از نمایندگان کتابخانه‌های کشور در قالب آیین‌نامه‌های پیشنهاد شد و اجرای آن در همان سال توسط مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران (مرکز هماهنگ‌کننده طرح امانت بین کتابخانه‌ها در ایران) آغاز گردید. در سال ۱۳۷۵ طرحی با عنوان «طراحی سیستم جدید امانت بین کتابخانه‌ها» و با هدف فراهم‌آوری ضروریات اجرای کار و اثربخش طرح امانت بین کتابخانه‌ها به تصویب رسید. در چهارچوب این طرح کتابخانه‌های وابسته به دانشگاه‌ها و موسسه‌های پژوهشی در وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری یا سایر سازمان‌ها به صورت داوطلبانه منابع خود را به شکل غیر مستقیم در اختیار متقاضیان قرار می‌دهند. آمار طرح امین، عملکرد این طرح را در هفت دوره اجرای آن (۱۳۹۶/۱۰/۳۰ تا ۱۳۹۷/۱۰/۱) با ارائه آمارهای گوناگون در سه بخش و ۴ فصل بازمی‌نماید.

نمای ۲۰۱۷: جایگاه علم، فناوری، و نوآوری ایران در جهان

خلاصه

در کانون رویکرد تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری مبنی بر شواهد، مفهوم سنجش و ارزیابی نهفته است که ابزارهای کلیدی را برای بررسی و بهبود کیفیت، کارایی، و اثربخشی برنامه‌ها در دست مدیران علم، فناوری، و نوآوری می‌گذارد. از این رو، ساخت و توسعه چنین ابزارها و شاخص‌هایی برای اندازه‌گیری حوزه‌های گوناگون، یکی از دغدغه‌های سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان بوده است. اگرچه تاکنون شاخص‌های گوناگونی در این زمینه طراحی شده‌اند، ولی این شاخص‌ها و جایگاه کشور در آنها به خوبی و یک‌جا پایش و گزارش نمی‌شوند. از این رو نیز گاهی دریافت یکپارچه از وضعیت کشور در این زمینه دشمن نیست. برای پاسخ به این نیاز، سامانه «جایگاه علم، فناوری، و نوآوری ایران در جهان (نما)» طراحی و راه‌اندازی شده که کوششی برای شناسایی، توصیف، و گزارش درست و روزآمد

جایگاه کشور در شاخص‌های کلیدی جهانی علم، فناوری، و نوآوری است. «نمای ۲۰۱۷» چهارمین اثر از مجموعه‌ای است که اطلاعات «نما» را در بر دارد. این اثر، گزارش تفصیلی جایگاه ایران را در شاخص‌های گوناگون علم، فناوری، و نوآوری جهان در سال ۲۰۱۷ میلادی پوشش می‌دهد.

تجاری‌سازی نتایج پژوهش: الگوها، سازوکارها و راهبردها

لیلا نامداریان	پدیدآور(ان)	
علی نعیمی صدیق		
آرمان سجادی نژاد		
۱۳۹۷	سال انتشار	
۳۰۲ برگ	ویژگی(ها)	
ایرانداک	ناشر(ان)	
چاپار		
۹۷۸۶۲۲۹۵۲۸۲۱۱	شابک	

خلاصه

در دنیای رقابتی امروز، هدف مراکز دانشگاهی و پژوهشی افزون بر تولید علم، مبدل شدنشان به سکوهایی برای توسعه اقتصادی است. تجاری‌سازی پژوهش، آرمان پیشرفته و جذابی برای مراکز دانشگاهی و پژوهشی است که علاوه بر توسعه سطوح علمی و تجاری در این مرکز، موجب بقای آنها نیز می‌گردد. اما این مرکز قبل ورود به فرایند تجاری‌سازی باید به فراهم‌آوری یک برنامه راهبردی مرتبط با تجاری‌سازی دستاوردها مبادرت ورزد. در این کتاب، کلیه اجزای پیش‌نیاز تدوین یک برنامه راهبردی تجاری‌سازی، نظیر مفاهیم پایه‌ای، الگوها، مدل‌های کسب و کار، مکانیزم‌ها، موانع و پیش‌ران‌ها تشریح شده‌اند. در همین راستا، کتاب حاضر در ۷ فصل تنظیم شده است: فصل اول (مفهوم‌شناسی تجاری‌سازی نتایج پژوهش)، به تعاریف ارائه شده در خصوص تجاری‌سازی و به طور

ویژه تجاری‌سازی نتایج پژوهش و فرایند آن می‌پردازد. فصل دوم (الگوهای تجاری‌سازی نتایج پژوهش)، مدل‌های تجاری‌سازی را در قالب دو دسته مدل‌های خطی یا فرایندی و مدل‌های کارکردی بررسی می‌کند. فصل سوم (مدل‌های کسب و کار به عنوان یک مزیت رقابتی)، ضمن معرفی مدل‌های کسب و کار به ضرورت این مدل‌ها در کسب مزیت رقابتی نسبت به رقبای در شرایط متلاطم رقابتی می‌پردازد. فصل چهارم (سازوکارهای تجاری‌سازی نتایج پژوهش) به معرفی برخی از سازوکارها می‌پردازد، که با استفاده از آن‌ها می‌توان به نحو مطلوب‌تری از یافته‌های پژوهشی در جهت تجاری‌سازی استفاده نمود. فصل پنجم (موانع تجاری‌سازی نتایج پژوهش) و فصل ششم (پیشران‌های تجاری‌سازی نتایج پژوهش) با مروری جامع بر مطالعات داخلی و بین‌المللی در زمینه موانع و پیشران‌های تجاری‌سازی نتایج تحقیقات، به ترتیب زمینه لازم برای آشنایی خوانندگان این کتاب را با موانع و پیشران‌های مذکور فراهم می‌کنند. فصل هفتم (راهبردهای تجاری‌سازی نتایج پژوهش)، ضمن معرفی راهبردهای مختلف تجاری‌سازی، تلاش می‌کند تا با مرور گسترده ادبیات موضوع، کلیه عوامل تاثیرگذار در تدوین و انتخاب راهبرد تجاری‌سازی را معرفی کند.

دگرسنگ‌ها برای متخصصان اطلاعات: گذشته، حال، آینده

پدیدآور(ان)	کیم هولمبرگ
ترجمه	مهری صدیقی
سال انتشار	۱۳۹۷
ویژگی(ها)	۲۸۸ برگ
ناشر(ان)	ایراندک چاپار
شابک	۹۷۸۶۰۰۹۸۶۳۵۸۷

پندام سال کوشش ارزشمند ایراندک برای گسترش علم فناوری و نوآوری گرامی باد
IPRBY - IPEY

خلاصه

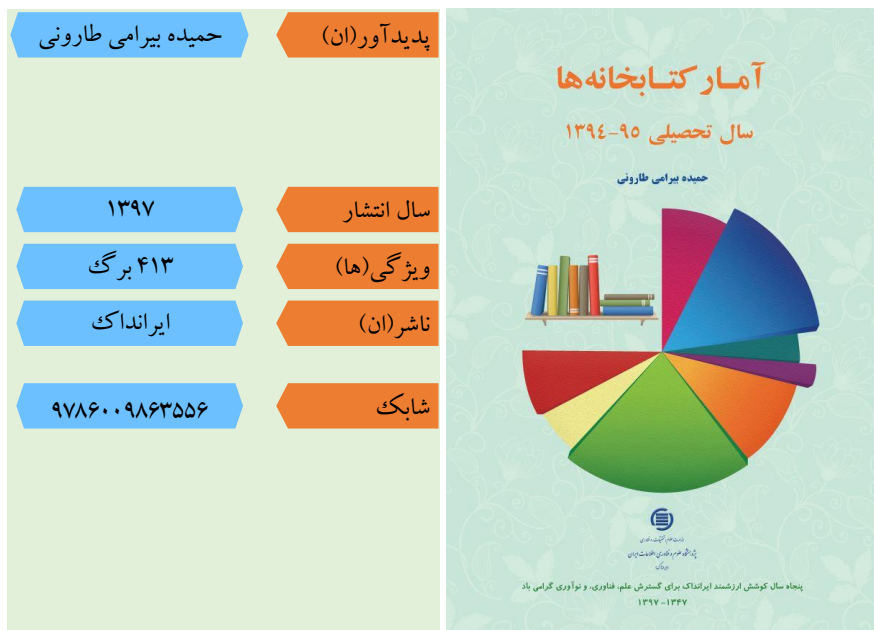
همزمان با گسترش استفاده از رسانه‌های اجتماعی در میان پژوهشگران و همچنین به دلیل ایرادات وارده به شاخص‌های سنجش تاثیر پژوهشی مبتنی بر استناد، ایده بهره‌گیری از شاخص‌های مبتنی بر رسانه‌های اجتماعی در مطالعات سنجشی در سال ۲۰۱۰ مطرح شد. شاخص‌های مبتنی بر رسانه‌های اجتماعی، شاخص‌های تکمیلی، جایگزین یا دگرسنگ‌ها میزان حضور، انتشار و تاثیرگذاری بروندهای پژوهشی در محیط رسانه‌های اجتماعی را مورد مطالعه قرار می‌دهند. دگرسنگ‌ها قادرند: برخی از جنبه‌های پنهان قبلی فرایند پژوهش را آشکار نمایند، اطلاعات به موقع درباره تاثیر پژوهش را فراهم نمایند، تاثیر طیف گسترده‌تری از تولیدات علمی را منعکس نمایند، تاثیر بر مخاطبان مختلف را نشان دهند، و دیدگاه دقیق‌تری از اینکه تاثیر چیست و چگونه باید و می‌تواند اندازه‌گیری شود را ارائه کنند.

اثر حاضر ترجمه‌ای است از کتاب « Altmetrics for Information Professionals: Past, Present and Future » که توسط « کیم هولمبرگ » پژوهشگر فنلاندی و به همت انتشارات الزویر در سال ۲۰۱۶ به چاپ رسیده است. این کتاب در سه فصل تحت عناوین گذشته، حل و آینده به معرفی دگرسنگ‌ها و آموزش چگونگی استفاده از آنها به متخصصان اطلاعات در کتابخانه‌های دانشگاهی و دیگر سازمان‌ها و موسسات مسئول ارزیابی پژوهشی و سیاست علمی و نیز به دانشجویان و پژوهشگران علاقه‌مند به این حوزه‌ها می‌پردازد. برخی ایده‌های کلیدی و نوآوری‌ها در پژوهش‌های پیشین و جاری مرتبط با دگرسنگ‌ها و نیز پیش‌بینی روندهای احتمالی پژوهش‌های مشابه در آینده را ارائه می‌کند، و نیز با توجه به مشکلات و نقاط ضعف کتاب‌سنجی‌ها در ارزیابی پژوهش، توانایی‌های دگرسنگ‌ها در حل مشکلات فوق را مورد بحث و بررسی تحلیلی قرار می‌دهد.

آمار کتابخانه‌ها: سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴

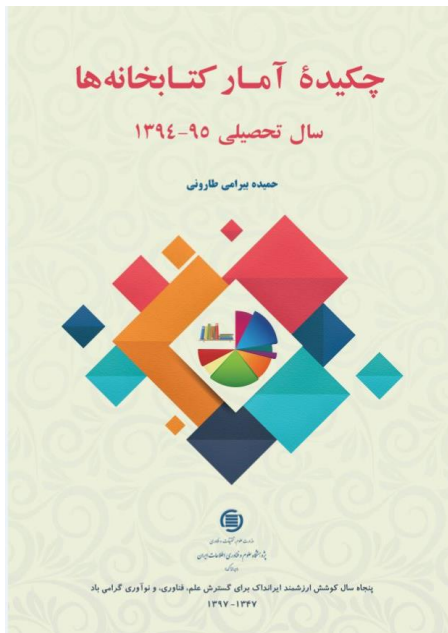
خلاصه

آمار کتابخانه‌ها (سال تحصیلی ۱۳۹۴-۹۵) وضعیت کتابخانه‌ها را بر پایه استاندارد NISO Z39.7 نشان می‌دهد. این استاندارد برای نخستین بار در سال ۱۹۶۸ منتشر، بار دیگر در سال ۱۹۷۴ سفارش، و در سال‌های ۱۹۸۳، ۱۹۹۵، و ۲۰۰۴ ویرایش شد. بازبینی ۲۰۱۳ چهارمین ویرایش این استاندارد است. بر این پایه، آمار کتابخانه‌ها (سال تحصیلی ۱۳۹۴-۹۵)؛ مجموعه، نیروی انسانی، زیرساخت، اعتبارات، و خدمات را برای ۱۶۸ کتابخانه زیر پوشش سامانه آمار کتابخانه‌ها (آک) توصیف می‌کند. از این شمار، ۱۵۶ کتابخانه زیر پوشش وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری؛ و ۱۲ کتابخانه زیر پوشش سازمان‌های دیگر هستند.

چکیده آمار کتابخانه‌ها: سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴

پدیدآور(ان)	حمیده بیرامی طارونی
سال انتشار	۱۳۹۷
ویژگی(ها)	۵۳ برگ
ناشر(ان)	ایرانداک
شابک	۹۷۸۶۰۰۹۸۶۳۵۶۳

خلاصه

چکیده آمار کتابخانه‌ها (سال تحصیلی ۱۳۹۴-۹۵) وضعیت کتابخانه‌ها را بر پایه استاندارد NISO Z3۹.۷ نشان می‌دهد. این استاندارد برای نخستین بار در سال ۱۹۶۸ منتشر، بار دیگر در سال ۱۹۷۴ سفارش، و در سال‌های ۱۹۸۳، ۱۹۹۵، و ۲۰۰۴ ویرایش شد. بازمینی ۲۰۱۳ چهارمین ویرایش این استاندارد است. بر این پایه، چکیده آمار کتابخانه‌ها (سال تحصیلی ۱۳۹۴-۹۵)؛ مجموعه، نیروی انسانی، زیرساخت، اعتبارات، و خدمات را برای ۱۶۸ کتابخانه زیر پوشش سامانه آمار کتابخانه‌ها (آک) توصیف می‌کند. از این شمار، ۱۵۶ کتابخانه زیر پوشش وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری؛ و ۱۲ کتابخانه زیر پوشش سازمان‌های دیگر هستند. مدل ارائه چکیده آمار کتابخانه‌ها نیز از کتاب ARL Statistics گرفته شده است که آمار کتابخانه‌های دانشگاهی و غیر دانشگاهی عضو انجمن کتابخانه‌های پژوهشی را در هر سال تحصیلی با پیشنهادی بیش از ۱۰۰ سال منتشر می‌کند.

آمار کتابخانه‌ها: سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵

خلاصه

آمار کتابخانه‌ها (سال تحصیلی ۱۳۹۵-۹۶) وضعیت کتابخانه‌ها را بر پایه استاندارد NISO Z 39.۷ نشان می‌دهد. این استاندارد برای نخستین بار در سال ۱۹۶۸ منتشر، بار دیگر در سال ۱۹۷۴ سفارش، و در سال‌های ۱۹۸۳، ۱۹۹۵، و ۲۰۰۴ ویرایش شد. بازمینی ۲۰۱۳ چهارمین ویرایش این استاندارد است. بر این پایه، آمار کتابخانه‌ها (سال تحصیلی ۱۳۹۵-۹۶)؛ مجموعه، نیروی انسانی، زیرساخت، اعتبارات، و خدمات را برای ۱۸۰ کتابخانه زیر پوشش سامانه آمار کتابخانه‌ها (آک) توصیف می‌کند. از این شمار، ۱۶۸ کتابخانه زیر پوشش وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری؛ و ۱۲ کتابخانه زیر پوشش سازمان‌های دیگر هستند. مدل ارائه آمار کتابخانه‌ها نیز از کتاب ARL Statistics گرفته شده است که آمار کتابخانه‌های دانشگاهی و غیردانشگاهی عضو انجمن کتابخانه‌های پژوهشی را در هر سال تحصیلی با پیشینه‌ای بیش از ۱۰۰ سال منتشر می‌کند.

چکیده آمار کتابخانه‌ها: سال تحصیلی ۱۳۹۵-۹۶

خلاصه

چکیده آمار کتابخانه‌ها (سال تحصیلی ۱۳۹۵-۹۶) وضعیت کتابخانه‌ها را بر پایه استاندارد NISO Z39.7 نشان می‌دهد. این استاندارد برای نخستین بار در سال ۱۹۶۸ منتشر، بار دیگر در سال ۱۹۷۴ سفارش، و در سال‌های ۱۹۸۳، ۱۹۹۵، و ۲۰۰۴ ویرایش شد. بازبینی ۲۰۱۳ چهارمین ویرایش این استاندارد است. بر این پایه، چکیده آمار کتابخانه‌ها (سال تحصیلی ۱۳۹۵-۹۶)؛ مجموعه، نیروی انسانی، زیرساخت، اعتبارات، و خدمات را برای ۱۸۰ کتابخانه زیر پوشش سامانه آمار کتابخانه‌ها (آک) توصیف می‌کند. از این شمار، ۱۶۸ کتابخانه زیر پوشش وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری؛ و ۱۲ کتابخانه زیر پوشش سازمان‌های دیگر هستند. مدل ارائه آمار کتابخانه‌ها نیز از کتاب ARL Statistics گرفته شده است که آمار کتابخانه‌های دانشگاهی و غیردانشگاهی عضو انجمن کتابخانه‌های پژوهشی را در هر سال تحصیلی با پیشنهادی بیش از ۱۰۰ سال منتشر می‌کند.

بازی‌وارسازی: مفاهیم و کاربردها

پدیدآور(ان)	مرضیه زرین‌بال ماسوله
سال انتشار	۱۳۹۷
ویژگی(ها)	۱۹۴ برگ
ناشر(ان)	ایرانداک
شابک	۹۷۸۶۰۰۹۸۶۳۵۷۰

پنجامین سال کوشش از رشد ایراندک برای گسترش علم، فناوری و فناوری گرامی باد
۱۳۹۷ - ۱۳۹۷

ایراندک
پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

خلاصه

بازی‌وارسازی یا gamification مفهومی جدید در کسب و کار است که تلاش دارد با استفاده از سرگرمی و مفاهیم مطرح در بازی‌ها، کاربران را به آغاز و یا ادامه فعالیت تحریک کرده، مشارکت آنان را افزایش داده، برخی از چالش‌ها را حل نموده و یا رفتاری خاص را در جامعه هدف خود ایجاد نماید. به تعبیری دیگر، بازی‌وارسازی ابزاری است برای حل چالش‌های کسب و کاری که با کاربران و مشارکت آنان در ارتباط بوده و این امر از طریق بکارگیری سرگرمی محقق می‌گردد.

بازی‌وارسازی به معنای تبدیل تمام کسب و کار به بازی نیست بلکه به معنای استفاده از ابزارها و روش‌های مورد استفاده در بازی‌ها برای حل چالش‌های مرتبط با مشارکت کاربران در کسب و کار است، حتی اگر راه حل‌های ارائه شده شبیه بازی نباشند. بر این اساس برای طراحی و اجرای موفق

بازی‌وارسازی تسلط بر دو حوزه دانش مورد نیاز است؛ دانش حوزه کسب و کار و دانش حوزه طراحی بازی. با ترکیب این دو حوزه و تعامل مناسب آنها می‌توان روش‌هایی را طراحی و پیاده نمود که با کمک آنها چالش‌های کسب و کار حل شده و اشتیاق و انگیزه کاربران افزایش یابد. با این حال بدون داشتن الگویی جامع و کل‌نگر و بدون بهره‌گیری از روشی ساختارمند نمی‌توان بازی‌وارسازی موفق را اجرا نمود. کتاب حاضر به دنبال ارائه چنین الگویی است؛ الگویی که در طی آن به کاربران و نیازمندی‌ها و الزامات آنان توجه شده و روش‌های بازی‌وارسازی به شکلی ساختارمند برای پاسخ به این نیازمندی‌ها در تعامل با یکدیگر اجرا شوند.

کپی رایت از آغاز تا عصر دیجیتال: راهنمای مولفان، مترجمان، ناشران، حقوق‌دانان و متخصصان علم اطلاعات و دانش‌شناسی

پدیدآور(ان)	لارا گاساوی
مترجم(ان)	صفر بیگ‌زاده آروق بهرروز رسولی
سال انتشار	۱۳۹۷
ویژگی(ها)	۸۵ برگ
ناشر(ان)	کلک صبا
شابک	۹۷۸۶۰۰۶۵۴۲۱۸۸

کپی رایت از آغاز تا عصر دیجیتال

(نوشته‌ای برای دانش‌آمایان، حقوق‌دانان و متخصصان علم اطلاعات و دانش‌شناسی)

لارا گاساوی
مترجم: صفر بیگ‌زاده آروق
استادیار پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایراندک)
بهرروز رسولی

خلاصه

درباره اهمیت دارایی‌های فکری و ثروت علمی و ادبی در عصر حاضر بسیار سخن رفته است. طبیعی است، هرچه این دارایی‌ها اهمیت بیش‌تری پیدا می‌کنند حق و حقوق مربوط به آنها هم اهمیت پیدا می‌کند و روزبه‌روز بهبود می‌یابد. مالکیت فکری و کپی‌رایت مفاهیمی هستند که قوانین و حقوق مربوط به این دارایی‌ها را تعریف می‌کنند. اگر نگاهی به نخستین قوانین وضع شده پیرامون کپی‌رایت بیاندازیم، خواهیم دید که قوانین امروزی بسیار پیچیده‌تر و گسترده‌تر از نیاکان خود هستند، و همین گواهی بر اهمیت روزافزون مالکیت فکری در جوامع گوناگون است. اثر حاضر، اگرچه مقدمه‌ای بر کپی‌رایت

است، اما به مسائل مهمی پرداخته است که توجه به آنها ضروری است. «مبانی کپی‌رایت: از آغاز تا عصر دیجیتال» ترجمه نوشته‌ای با عنوان «Copyright Basics: From Earliest Times to the Digital Age» از لارا گاساوی است که در سال ۲۰۱۰ در «Wake Forest Intellectual Property Law» منتشر شده است. از آنجا که گاساوی در حوزه حقوق تحصیل کرده و تجربه مدیریت و کار در کتابخانه‌ها را نیز دارد، نحوه نگارش و مسائلی که او در این مقاله مطرح کرده نگاهی میان‌رشته به کپی‌رایت دارد. مطالعه این اثر برای حقوق‌دانانی که با قانون کپی‌رایت سروکار دارند، و همچنین متخصصان علوم اطلاعات و دانش‌شناسی، چه آنها که در دانشگاه‌ها موضوع‌های مشابهی دنبال می‌کنند و چه آنها که در کتابخانه‌ها مشغولند و روزانه با چالش‌هایی مواجه هستند که به کپی‌رایت مربوط می‌شود، مفید و کاربردی است.

بازنگری در مفهوم دستبرد ادبی در عصر دیجیتال

لی کالورت اورینگ	پدیدآور(ان)
گری مورمن	
صفر بیگزاده آروق	مترجم (ان)
بهروز رسولی	
۱۳۹۷	سال انتشار
۶۵ برگ	ویژگی(ها)
کلک صبا	ناشر(ان)
۹۷۸۶۰۰۶۵۴۲۲۰۱	شابک

بازنگری دستبرد ادبی در عصر دیجیتال

لی کالورت اورینگ
گری مورمن
دکتر صفر بیگزاده
استادیار پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران
(ایرنداک)
بهروز رسولی

خلاصه

دستبردهای ادبی سابقه‌ای به قدمت خود ادبیات دارند، اما در سال‌های اخیر و به ویژه در عصر دیجیتال این دستبردها بیش تر شده‌اند. با این حال تفاسیر گوناگونی از دستبرد ادبی می‌شود. برخی‌ها معتقدند در فضای دیجیتال دیگر نباید همانند فضای چاپی به دستبرد ادبی نگاه شود. کتاب حاضر دیدگاه تازه و متفاوتی نسبت به دستبرد ادبی در فضای دیجیتالی مطرح می‌سازد و استدلال‌هایی در این زمینه بازگو می‌کند. «بازنگری در مفهوم دستبرد ادبی در عصر دیجیتال» ترجمه اثری با عنوان «Rethinking

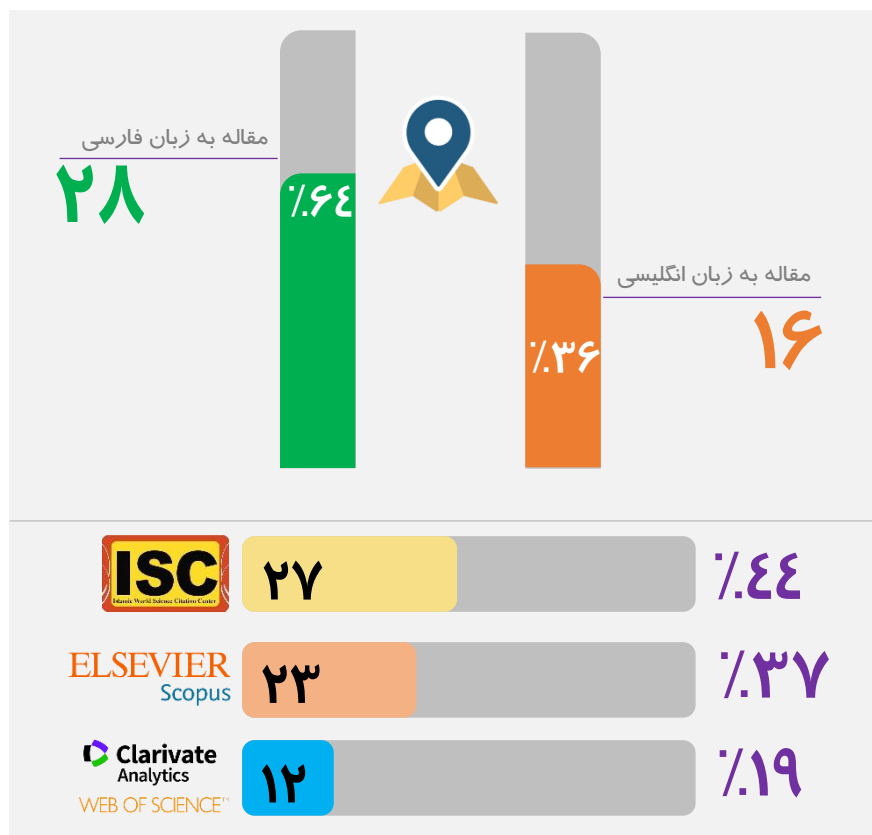

plagiarism in the digital age» از «لی کالورت اورینگ» و «گری مورمن» است که در سال ۲۰۱۲ در مجله «Journal of Adolescence and Adult Literacy» توسط انتشارات «وایلی» منتشر شده است. مختصر و مفید بودن از ویژگی‌های این اثر است. به دلیل آنکه حجم مطالب این کتاب کم است و در هر بحثی نکات اساسی گفته و از حواشی پرهیز شده، مطالعه آن در مدت زمانی کم شدنی است. از آنجا که نویسندگان کتاب، خود استاد دانشگاه هستند و با محیط آموزشی سروکار دارند، شیوه نگارش اثر روان و کاربردی است. مطالعه این اثر برای حقوق دانانی که با قانون کپی‌رایت سروکار دارند، و همچنین متخصصان علوم اطلاعات و دانش‌شناسی، چه آنها که در دانشگاه‌ها موضوع‌های مشابهی دنبال می‌کنند و چه آنها که در کتابخانه‌ها مشغولند و با چالش‌های در پیوند با کپی‌رایت روبه‌رو می‌شوند، مفید و کاربردی است. همچنین، برای تمام پژوهشگران نیز مفید است، به این جهت که آنها هستند که با اموال فکری سروکار دارند.

۱-۳-۲. مقاله نشریه

بخشی دیگر از یافته‌های پژوهشی پژوهشگران ایرانداک در نشریه‌های علمی و تخصصی منتشر شده‌اند. در سال ۱۳۹۷، روی هم رفته، ۴۴ مقاله با وابستگی سازمانی «پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)» در نشریه‌های گوناگون چاپ شدند. آنها تازه‌ترین یافته‌های پژوهشی را به زبان‌های فارسی و انگلیسی در نشریه‌های ایرانی و جهانی به آگاهی هم‌ترازان، حرفه‌مندان، و دیگران رسانده‌اند. آماری از آنها در نمودار ۵-۱ آمده است.

نمودار ۵-۱. دستاوردهای پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران: مقاله نشریه

۳-۳-۱. مقاله همایش

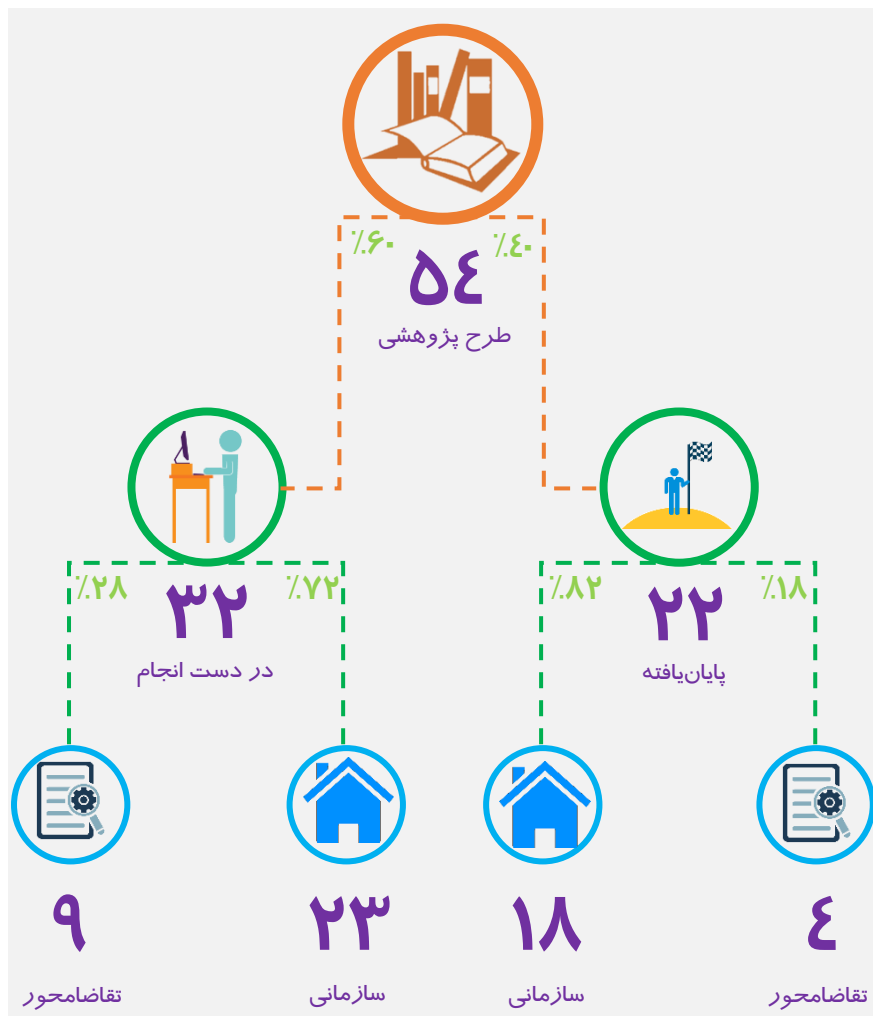
همایش‌های علمی و تخصصی فضایی را برای هم‌رسانی ایده‌ها و یافته‌های پژوهشگران با یکدیگر و بستری را برای گفت‌وگو پیرامون موضوع‌های تخصصی روز فراهم می‌سازد. برای روزآمدی درباره چالش‌های تازه، پژوهشگران ایرانداک در سال ۱۳۹۷ در ۱۵ همایش ملی و جهانی شرکت کردند و به هم‌رسانی و هم‌اندیشی ایده‌های خود و هم‌ترازان پرداختند. نمودار ۱-۶ آماری از این همایش‌ها را نشان می‌دهد.

نمودار ۱-۶. دستاوردهای پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران: مقاله همایش

۳-۳-۴. طرح پژوهشی

شناسایی چالش‌های پژوهشی تازه و پرس‌وجو درباره آنها یکی از کارهای استادان و دیگر پژوهشگران ایرانداک برای پاسخ‌گویی به نیازهای جامعه و گروه‌های هدف و هم‌راستا با هدف‌های ایرانداک است. پژوهشگران پیشنهاد‌های پژوهشی خود را برای بررسی به شورای پژوهشی ایرانداک می‌فرستند و پس از تصویب، در چارچوب زمانی روشن به انجام طرح می‌پردازند. بخشی از طرح‌های پژوهشی، سازمانی و در چارچوب وظیفه استادان و شماری دیگر برای کارفرماهای بیرون از ایرانداک و تقاضامحور هستند. آماری از طرح‌های پژوهشی ایرانداک در نمودار ۱-۷ آمده است.

نمودار ۷-۱. دستاوردهای پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران: طرح پژوهشی

بر پایه نمودار ۷-۱، پژوهشگران ایرانداک در پیشبرد ۵۴ طرح پژوهشی نقش داشته‌اند. از این شمار، گزارش پایانی ۲۲ طرح (۴۰ درصد) منتشر شد که چهار طرح از آنها تقاضامحور بودند (۱۸ درصد). از سوی دیگر، ۳۲ طرح پژوهشی (۶۰ درصد) دربردارندهٔ نه طرح تقاضامحور (۲۸ درصد) نیز در سال ۱۳۹۷ پیشرفت داشته‌اند. در ادامه، نام طرح‌های پژوهشی به همراه چکیده‌ای از آنها آمده است.

طرح‌های پژوهشی پایان یافته

بررسی روند پژوهش در زمینه عوامل موثر بر پذیرش و کاربرد فناوری اطلاعات در ایران

از سال‌های پایانی دهه ۱۹۹۰ میلادی و بروز شکست‌ها و موفقیت‌های پروژه‌های فناوری اطلاعات این پرسش میان پژوهشگران مطرح می‌شود که «چرا و چه هنگام، ممکن است سرمایه‌گذاری در فناوری اطلاعات بازدهی داشته باشد؟» از همین زمان پژوهش‌های زیادی به بررسی عوامل موفقیت و عدم موفقیت کاربرد این فناوری در سازمان‌ها پرداخته‌اند. در ایران نیز شمار این پژوهش‌ها در سال‌های اخیر افزایش یافته است و در بافت‌های گوناگون، در سطوح گوناگون، با کاربرد نظریه‌ها و مدل‌های گوناگون و با روش‌های گوناگون انجام می‌شود.

با این وجود، شناخت سیستماتیک و کل‌نگرانه‌ای از این پژوهش‌ها وجود ندارد. این کاستی باعث می‌شود که از یک سو، یک جمع‌بندی درست از یافته‌های پژوهش‌ها تاکنون در اختیار نباشد و از سوی دیگر، بنیانی برای گسترش و توسعه پژوهش در این زمینه وجود نداشته باشد. از این رو در این پژوهش ابتدا با استفاده از روش قیاسی و طرح تدریجی (دسته‌بندی هنگام مطالعه)، و نظر متخصصان چارچوبی برای تحلیل و بازنمایی اطلاعات پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها و مقاله‌های این حوزه ارائه می‌شود و پس از آن روند و وضع موجود پژوهش در زمینه عوامل موثر بر پذیرش و کاربرد فناوری اطلاعات در بافت ایران، بر پایه این چارچوب بررسی و تحلیل می‌شود.

توسعه و روزآمدسازی اصطلاح‌نامه شیمی

روزآمدسازی و ویرایش مجموعه واژگان اصطلاح‌نامه شیمی تدوین شده در ایرانداک موضوع این پژوهش است. در روزآمدسازی، اکثر مراحل که در تالیف و تدوین و یا ترجمه اصطلاح‌نامه وجود دارد طی خواهد شد. این مراحل در سطح کلان عبارتند از: ۱- مرور ادبیات و تهیه منابع؛ ۲- طراحی و یا بررسی شبکه مفهومی؛ ۳- ترجمه واژگان؛ ۴- تعیین روابط معنایی؛ ۵- یکسان‌سازی؛ ۶- کنترل روابط و خطایابی؛ ۷- تولید خروجی‌های اصطلاح‌نامه‌ای؛ ۸- ویرایش؛ ۹- چاپ و انتشار. نمایه‌سازان در بسیاری از موارد هنگام استفاده از اصطلاح‌نامه در سازماندهی اطلاعات، با اصطلاحاتی مواجه می‌شوند که آنها را در اصطلاح‌نامه‌های موجود نمی‌یابند. رشد علم و فناوری و افزایش انتشارات علمی و انتخاب توصیفگرهای مناسب‌تر هنگام سازماندهی اطلاعات از یک سو و نیز دیدگاه‌های متفاوت کاربران نهایی نظام‌های بازیابی اطلاعات از سویی دیگر، روزآمدسازی و گسترش روابط معنایی در اصطلاح‌نامه را ضروری می‌نماید. روزآمدسازی اصطلاح‌نامه شیمی با استفاده از

واژگان کنترل شده سامانه پایگاه اطلاعات ایرانداد (گنج) و مجموعه واژگان شیمی مرکز نشر دانشگاهی و نیز مجموعه واژه‌های شیمی مصوب فرهنگستان زبان و ادب فارسی صورت می‌گیرد.

بررسی و پیشنهاد شاخص‌های تاثیر پژوهش در ایران

در محافل علمی، دانشگاهی، و حتی سیاسی در خصوص این که علم و پژوهش چه تاثیرهایی بر توسعه اجتماع داشته‌اند بسیار بحث می‌شود. این پژوهش با هدف شناسایی شاخص‌های تاثیر پژوهش در ایران به انجام رسیده است. روش پژوهش حاضر مرور سیستماتیک بوده که بر اساس رویکرد هشت مرحله‌ای کوکران شامل: انتخاب موضوع؛ معیارهای ورود و خروج؛ تعیین استراژی جستجو؛ تعیین مکان مطالعه؛ انتخاب مطالعات؛ ارزیابی کیفیت؛ استخراج داده‌ها؛ و تحلیل و ارائه نتایج، انجام شد. در این راستا، برای شناسایی نوشته‌های مرتبط با موضوع پژوهش، در پایگاه‌هایی که از نظر جامعه علمی دارای سطحی از اعتبار بودند از قبیل «وب‌آوساینس» «اسکوپوس» «لیسا» و غیره، در تاریخ ۲۹ اردیبهشت ۱۳۹۶، و چند پایگاه اطلاعاتی فارسی زبان مانند: گنج، سید، مگیران، نورمگز، در بازه زمانی ۲۹ فروردین الی ۶ اردیبهشت سال ۱۳۹۶، کاوش شدند. نتایج اولیه جمعاً شامل ۲۸۷۲۲ رکورد فارسی و لاتین بود که طی چندین مرحله مطالعه و پالایش آنها، این تعداد به ۱۱۲ رکورد (۱۱ مقاله فارسی زبان و ۱۰۱ مقاله لاتین) تقلیل یافت. پس از مطالعه تمام متن این مقالات و استخراج شاخص‌های تاثیر پژوهش از آنها، شاخص‌ها در سه سطح دسته‌بندی شدند: ماکرو (تاثیرات دارای دامنه گسترده؛ مانند اقتصادی، اجتماعی؛ فرهنگی و غیره)، مزو (دامنه آن محدودتر از سطح پیشین است مانند آموزش؛ پژوهش؛ تولید و غیره)؛ و میکرو (تاثیرات مشخص قابل سنجش مانند توسعه آموزشی؛ انتشار مقاله؛ استاندارد و غیره). نتیجه مطالعه تمام متن مقالات وارد شده در پژوهش، منجر به شناسایی جمعاً ۱۳۳ شاخص در سه سطح، و یازده بعد گوناگون شد: آکادمیک، آلتیمتریکس، بهداشت، اقتصاد، کسب و کار، امنیت و دفاع، اجتماع، فرهنگ، محیط زیست، سیاست‌گذاری، و خدمات. از این میان بیش‌ترین تاکید پژوهش‌ها بر ابعاد اقتصادی، اجتماعی و بهداشتی و کم‌ترین تاکید بر ابعاد خدمات، و امنیت و دفاع بوده است. هم‌چنین، برای پژوهش نیز چارچوب‌هایی ذکر شد، که هریک به نوعی و از یک رویکرد خاص به چرخه پژوهش نگاه کرده‌اند، ولی روی هم‌رفته می‌توان گفت که همان چارچوب پنج مرحله‌ای شامل: ورودی‌های فکری یا غیر فکری؛ فعالیت‌ها یا فرایندها؛ خروجی فعالیت‌ها؛ برآیند زمان و در نهایت تاثیر، نسبت به دیگر چارچوب‌ها کامل‌تر است. نتایج مطالعه آغاز بازه زمانی انتشار مقالات تاثیر پژوهش را از ۱۹۵۸ نشان داد. هم‌چنین، روند پژوهش‌های گسترده در زمینه تاثیرگذاری پژوهش از سال ۲۰۱۰ آغاز شده و در سال ۲۰۱۳ به نقطه عطف رسیده است.

طراحی سامانه برچسب‌دهی به اجزا کلام برای متون فارسی

در پژوهش حاضر به این مسئله پرداخته شد که آیا با رفع ابهام از برچسب نحوی هم‌نگاره‌های اسمی و صفتی مختموم به «ی-»، که فراوانی بالایی در پیکره‌های متنی فارسی دارند، کارایی یک سیستم برچسب‌زنی خودکار، افزایش می‌یابد و در نهایت می‌توان سامانه‌ای طراحی کرد که عمل برچسب‌دهی خودکار را با در نظر گرفتن رفع ابهام از برچسب هم‌نگاره‌های اسمی و صفتی مختموم به «ی-» در فارسی، با کارایی بهتری انجام دهد؟ سیستم مورد مطالعه در پژوهش حاضر، سیستم «هضم» بود. در پژوهش حاضر، نرم‌افزاری جهت رفع ابهام از برچسب نحوی هم‌نگاره‌های اسمی و صفتی مختموم به «ی-» در فارسی، تهیه شد که خود مبتنی بر الگوهای حساس به بافت نحوی است که بر اساس این الگوها می‌توان برچسب درست را به هم‌نگاره‌های مذکور اختصاص داد. ارزیابی کلی نرم‌افزار تهیه شده جهت رفع ابهام از برچسب نحوی هم‌نگاره‌های اسمی و صفتی مختموم به

«ی» در فارسی، نشان می‌دهد اگر تنها الگوهای حساس به بافت نحوی که تاثیر مثبت در برچسب‌زنی داشته‌اند را به برچسب‌زن «هضم» اضافه کنیم، صحت (Accuracy) کلی برچسب‌زن ۹۵,۶۹۱ درصد می‌شود که ۱,۳۴ درصد نسبت به حالتی که از تمام الگوهای حساس به بافت نحوی استفاده شود، بالاتر است. این مسئله در تهیه سامانه برچسب‌گذاری اجزای کلام لحاظ شد و گزینه‌ای تحت عنوان «رفع ابهام» در سامانه در نظر گرفته شد. سامانه برچسب‌گذاری اجزای کلام، امکان وارد کردن متون گوناگون فارسی، برچسب‌گذاری مقوله‌ای کلمات تشکیل‌دهنده متون، مشاهده فهرست کلمات برچسب‌خورده همراه با فراوانی آن کلمات در متن، مشاهده فراوانی برچسب‌ها در متن، مشاهده فهرست اسم‌ها به ترتیب فراوانی آن‌ها در متن، رفع ابهام از برچسب برخی از هم‌نگاره‌های اسمی و صفتی فارسی و دریافت خروجی هر کدام از فهرست‌ها را فراهم می‌آورد.

مصورسازی جغرافیایی نتایج جست‌وجو در پایان‌نامه‌ها و رساله‌های موجود در پایگاه داده گنج پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

یکی از دغدغه‌های اصلی در عصر فناوری اطلاعات استخراج دانش از داده‌هایی است که از منابع مختلف جمع‌آوری شده و به طور روزافزون بر حجم آن‌ها افزوده می‌شود. این امر نیاز به ابزارها و شیوه‌های تخصصی برای مدیریت اطلاعات را بیش از پیش روشن می‌سازد. در این راستا مصورسازی دادگان یکی از رویکردهایی است که با توسعه فناوری‌های نرم‌افزاری به طور چشمگیری مورد توجه قرار گرفته است. از سوی دیگر با استفاده فراگیر از سیستم‌های اطلاعات جغرافیایی در حوزه‌های مختلف، بعد مکانی دادگان نیز از اهمیت خاصی برخوردار گشته است. این امر موجب پیدایش مفهومی با نام مصورسازی جغرافیایی شده است که به عنوان یک حوزه تحقیقاتی پیشرو جهت کمک به استخراج دانش از اطلاعات مکانی و ایجاد سیستم‌های پشتیبان تصمیم بر مبنای تحلیل‌های جغرافیایی شناخته می‌شود.

با توجه به آنچه گفته شد در این پژوهش قصد داریم تا با به کارگیری بسترهای نرم‌افزاری در دسترس به مصورسازی و تحلیل مکانی نتایج جست‌وجو در پایان‌نامه‌ها و رساله‌های موجود در پایگاه داده گنج پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران بپردازیم. بدین منظور در مرحله اول این طرح پژوهشی، با بهره‌گیری از اطلاعات جغرافیایی موجود، داده‌های مکانی مربوط به هر یک از اسناد علمی مد نظر استخراج شد. در این راستا از روش تطبیق دقیق نام استان‌ها، شهرستان‌ها و شهرها با مشخصات هر اثر، به عنوان ملاکی برای تعیین موقعیت جغرافیایی آن اثر استفاده گردید. در ادامه یک نمونه اولیه برای مصورسازی اطلاعات مکانی توسعه داده شد. در مرحله دوم این طرح پژوهشی، با استفاده از چند نمونه موردی به بررسی و تحلیل جغرافیایی نتایج حاصل از جست‌وجو در آثار علمی پرداختیم. در نهایت در مرحله پایانی این طرح، نمونه اولیه به صورت آزمایشی بر روی سرویس‌دهنده آزمایشی نصب و راه‌اندازی شد.

طراحی مدل مفهومی برای معنابخشی به خدمات ارائه شده در سامانه گنج

کاربران نقش کلیدی در موفقیت سامانه‌ها و ارتقای آن‌ها برعهده داشته و اطمینان از رضایت آنان از اهمیت بسیار برخوردار است. این امر در مورد سامانه‌های ایرانداک اهمیت بیشتری دارد؛ چرا که این کاربرانند که داده‌های مورد نیاز سامانه‌ها را فراهم آورده و از اطلاعات فراهم شده توسط سامانه‌ها استفاده می‌کنند. به عبارت دیگر کاربران داده‌های پژوهشی خود را با کمک سامانه ثبت پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها ثبت می‌کنند. این داده‌ها در طی مراحل به اطلاعات تغییر یافته و اطلاعات بر اساس نیاز

کاربران و از طریق سامانه‌های متعدد طراحی شده نظیر سامانه گنج، همانند جو و پیشینه به آنان ارائه می‌شود. مطالعه و تحلیل رفتار اطلاع‌جویی کاربران، تدوین راهکارهای بهبود سواد اطلاعاتی آنان و نیز بکارگیری روش بازی‌وارسازی از جمله موضوعاتی هستند که توسط پژوهشگران پژوهشگاه ایرانداک مورد بررسی قرار گرفته و همگی بر ضرورت توجه به کاربران و درک رفتار و نیازهای آنان تاکید دارند. بر این مبنا، فراهم آوردن ابزارهایی که امکان تعامل بیشتر کاربران با سامانه‌ها و درک درست‌تری از اطلاعات فراهم آورده شده توسط سامانه‌ها را برای آنان ایجاد کرده و کمک کند تا سریع‌تر به پاسخ پرسش‌های خود دست‌یابند، ضرورت دارد. یکی از روش‌های بهبود تعامل با کاربران معنادار کردن اطلاعات مورد نیاز آنان است که از آن با عنوان معنابخشی یاد می‌شود. پژوهش یادشده با هدف معنابخشی به خدمات سامانه گنج و در نتیجه، تسهیل تعامل کاربران در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) تعریف شده است. در مدل مفهومی ارائه شده، خدمات قابل ارائه در سامانه گنج از منظر معنابخشی به سه دسته خدمات قابل ارائه در کوتاه‌مدت، بلندمدت و خدمات نیازمند پژوهش بیشتر دسته‌بندی شد. ثبت لاگ کاربران و ارائه آموزش‌های لازم برای استفاده از امکانات سیستم از جمله خدمات قابل ارائه در کوتاه‌مدت، در نظرگیری ترجیحات کاربر در بازیابی و نمایش نتایج و ارائه پیشنهادات جست‌وجو و ارائه پیشنهادات بر اساس ترجیحات کاربران مشابه از جمله خدمات قابل ارائه در بلندمدت و تحلیل لاگ کاربران و در نظرگیری بافت جست‌وجو از جمله خدمات نیازمند پژوهش است.

طرح‌ریزی فرایند برگزاری همایش سالانه مدیران کتابخانه‌های زیر پوشش وزارت عتف

هدف: هدف این پژوهش برنامه‌ریزی برای برگزاری همایش سالانه مدیران کتابخانه‌های وابسته به آموزش عالی است. روش: روش پژوهش پیمایشی و توصیفی است. جامعه آماری مدیران کتابخانه‌های دانشگاهی وابسته به وزارت عتف هستند. در ۲۲ استان و ۲۷ دانشگاه سنجش صورت گرفت. تجزیه و تحلیل اطلاعات بر اساس آمار توصیفی و در قالب جدول صورت گرفته است. روش نمونه‌گیری تمام شماری است. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه محقق ساخته است. روش رسیدن به فرایند برگزاری همایش از طریق اعمال دیدگاه مدیران کتابخانه‌های دانشگاهی است. یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان داد که تدوین فرایند برگزاری همایش بهتر است با ایجاد دیرخانه دائمی همراه باشد. بخش‌های متعدد مانند تدارکات، تبلیغات، انتشارات، تشریفات، روابط عمومی، دیداری و شنیداری، طراحی و امور سایت در همایش وجود داشته باشد. شرایط تعیین موضوع همایش، انتخاب رئیس و دبیرهای همایش، وظایف کمیته علمی، دبیر علمی، دبیر اجرایی، برگزاری کارگاه‌های آموزشی، فرایندهای همکاری و ویژگی‌های نرم‌افزار همایش، آگاهی‌رسانی، تبلیغات و نحوه برگزاری همایش مورد بحث و تحلیل قرار گرفت. همکاری میان کتابخانه‌ها نقش مهمی در برگزاری همایش دارد. نتیجه‌گیری: نتایج پژوهش در قالب یک برنامه مدون و منظم با فرایند برنامه‌ریزی و مدیریت همایش تدوین شد. این فرایند به صورت قدم به قدم و شکل گرفته و از مرحله تصویب و ایجاد هیئت رئیسه و ساختار اصلی همایش تا فرایندهای اجرایی، تخصصی و کاربردی به شکل مدون و منظم معرفی شده است. تمامی مراحل اجرایی همایش با توجه به کاربردها در یک فرایند بیان شده است.

واکاوی مولفه‌های مورد نیاز، دشواری‌ها و چالش‌های ایرانداک در بهبود و گسترش فعالیت کتابخانه‌های موسسه‌های زیر پوشش وزارت عتف

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) همچون برخی سازمان‌های بین‌المللی، فعالیت‌هایی در زمینه بهبود و گسترش کتابخانه‌های دانشگاهی و پژوهشی انجام می‌دهد. مدیریت، پشتیبانی و هدایت همکاری بین کتابخانه‌ای، تسهیل دسترسی به منابع اطلاعاتی (پایان‌نامه‌ها)، و طراحی سامانه‌های اطلاعاتی گوناگون برای پشتیبانی از خدمات و فعالیت‌های این کتابخانه‌ها از جمله مهم‌ترین اقدام‌های ایرانداک محسوب می‌شود. با این حال، نگاهی به پژوهش‌های داخلی و استفاده از تجربه‌های بین‌المللی می‌تواند مهمترین دغدغه‌ها و مسائلی که این کتابخانه‌ها با آن‌ها روبرو هستند را به نمایش گذاشته و زمینه حرکت ایرانداک در راستای این امور را توجیه نماید. پژوهش حاضر با هدف شناسایی و استخراج مؤلفه‌های مورد نیاز، چالش‌ها و دشواری‌های پیش‌روی ایرانداک برای بهبود و گسترش فعالیت کتابخانه‌های موسسه‌های زیر پوشش وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (عتف) و همچنین، راهکارهای غلبه بر این چالش‌ها و دشواری‌ها انجام شد. ترسیم مدل مفهومی نقش ایرانداک در بهبود و گسترش فعالیت این کتابخانه‌ها نیز جزو اهداف پژوهش حاضر بود. از این‌رو، با بررسی پژوهش‌های داخلی، مهمترین دغدغه‌ها و مسائلی که کتابخانه‌های دانشگاهی و پژوهشی در ایران با آن‌ها روبرو هستند شناسایی شد. همچنین با بررسی پژوهش‌های خارجی، تشکیل شبکه کتابخانه‌های دانشگاهی و پژوهشی به‌عنوان مهم‌ترین راهکار برای بهبود و گسترش فعالیت این کتابخانه‌ها در فعالیت‌های ملی و بین‌المللی به‌دست آمد. از سوی دیگر، اسناد کمیسیون نظام اطلاع‌رسانی علم و فناوری نیز مورد بررسی قرار گرفت تا تجربه‌های ملی این کمیسیون مورد توجه قرار گیرد. نتایج به‌دست آمده از پژوهش‌های داخلی و خارجی، همراه با بررسی اسناد کمیسیون برای انجام گفتگو با مدیران و صاحب‌نظران در چهار گروه استفاده شد. گروه‌های چهارگانه پژوهش دربرگیرنده ۱۳ نفر از مدیران کتابخانه دانشگاهی و پژوهشی (در استان تهران)، ۴ نفر از مدیران سطوح میانی و بالای ایرانداک (در ارتباط با کتابخانه‌ها)، ۲ نفر از معاونان وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (عتف) و ۴ نفر از افراد تاثیرگذار در حوزه نظام ملی اطلاع‌رسانی دانشگاهی بود. بنابراین، پژوهش حاضر از نوع کیفی و با رویکرد تحلیل محتوا انجام شد. در بخش تحلیل محتوا، دیدگاه مدیران در گروه‌های چهارگانه همراه با ۴۸ صورتجلسه کمیسیون نظام اطلاع‌رسانی علم و فناوری بررسی شد. اعتبار یافته‌های پژوهش با استفاده از بازبینی جزئی و کلی مقوله‌ها و کدها، و روش بررسی اعضا تقویت شد. نتایج به‌دست آمده از تحلیل محتوای گفتگوها در چهار بخش ضرورت پذیرش نقش‌ها از سوی ایرانداک؛ چالش‌ها و دشواری‌های درون سازمانی و برون سازمانی ایرانداک برای پذیرش نقش، راهکارهای پیش‌روی ایرانداک برای پذیرش نقش، و زیرساخت‌های حاکمیتی اجرای نقش از سوی ایرانداک استفاده شد. نتایج پژوهش حاضر نشان داد احیا، تثبیت و تقویت جایگاه کمیسیون نظام اطلاع‌رسانی علم و فناوری؛ تقویت وظایف حاکمیتی ایرانداک در وزارت عتف (در ارتباط با کتابخانه‌ها)؛ تشکیل مجمع و یا شبکه کتابخانه‌های دانشگاهی و پژوهشی؛ گسترش و بهبود ارتباط ایرانداک با کتابخانه‌های دانشگاهی و پژوهشی؛ تدوین نگاشت نهادی میان سازمان‌های همکار در حوزه کتابخانه‌ها، اطلاعات و منابع اطلاعاتی؛ روزآمدی سیاست‌ها و اساس‌نامه ایرانداک در ارتباط با کتابخانه‌ها؛ استفاده از ظرفیت‌ها و رویکردهای انجمن‌های علمی؛ تکمیل آمار و اطلاعات کتابخانه‌ها؛ تدوین و توسعه استاندارد کتابخانه‌های دانشگاهی و پژوهشی؛ پایش، نظارت و ارزیابی فعالیت کتابخانه‌های دانشگاهی و پژوهشی؛ تدوین نظام جامع نرم‌افزارهای

کتابخانه‌ای؛ توسعه حرفه‌ای مستمر حرفه‌مندان؛ و آینده‌پژوهی و آینده‌نگری کتابخانه‌های دانشگاهی و پژوهشی جزو مهم‌ترین راهکارهای عملیاتی و اجرایی برای بهبود و گسترش فعالیت کتابخانه‌های زیر پوشش وزارت عتف هستند. همچنین، مدل مفهومی نقش ایرنداک در بهبود و گسترش فعالیت این کتابخانه‌ها نیز ترسیم شد.

طراحی مدل کسب و کار و قیمت‌گذاری خدمات همانندجو با استفاده از نظریه بازی

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرنداک) با هدف حفظ رضایت کاربران قصد دارد در جهت تجاری‌سازی دستاوردهای پژوهشی، خدمات سامانه‌های خود را به فروش برساند. با توجه به اینکه سامانه همانندجو، میزان تشابه گزارش‌های پژوهشی را با پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دانشگاه‌های کشور می‌سنجد، در این طرح پژوهشی ابتدا مدل کسب و کار خدمات سامانه همانندجو طراحی می‌گردد و شرکای کلیدی این سامانه تعیین می‌شوند. همچنین ساختار هزینه‌ها و مدل درآمدی این سامانه مشخص می‌شود. بازارهای گوناگون خدمات سامانه همانندجو به بازار انحصاری شامل بازار پایان‌نامه و رساله و بازار چندقطبی شامل دو بازار نشریات و همایش‌های علمی تقسیم می‌گردند. سپس تقاضای بالقوه و میزان اهمیت رقابتی هر بازار به تفکیک شناسایی شده و اینکه در هر یک از بازارها چه استراتژی قیمتی در نظر گرفته شود که با توجه به مزیت رقابتی سامانه، سهم قابل کسب از بازار در وضعیت مطلوب قرار گیرد و در نهایت در مدل پیشنهادی سود خدمات این سامانه پیشینه گردد. رقابت در نظر گرفته شده در بازارهای مختلف از نوع رقابت هم‌زمان (تبادل نش) است که با رویکرد نظریه بازی مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد.

توسعه راهکارهایی برای دسترسی آزاد به تمام متن پایان‌نامه‌ها/ رساله‌ها در بافت موسسات آموزشی و پژوهشی ایران

دانشجویان به عنوان پژوهشگران به منابع ارزشمند مرتبط با رشته‌هایشان نیاز دارند. دسترسی آزاد، دسترسی نامحدودی را به منابع علمی فراهم می‌آورد و می‌تواند به نوآوری و بهبود توانایی ایجاد محصولات و خدمات جدید منجر شود. موسسات آموزشی پژوهشی و اعضای هیات علمی باید از انتشار به صورت دسترسی آزاد حمایت نمایند تا اطلاعات به آسانی برای پژوهشگران، دانشمندان و دانشجویان در دسترس باشند. دسترسی آزاد یک امر ضروری است به این معنی که دسترسی آزاد، موانع مرتبط با انتشار به صورت نسخه کپی پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها و مواد علمی دیگر را حذف می‌کند. به وسیله دسترسی آزاد، مواد فکری به آسانی برای افرادی که به محتوای آن علاقه دارند بازتولید و توزیع می‌شود. اطلاعات به عنوان بدر هستند و انتشار به صورت دسترسی آزاد میوه آن می‌باشد، بنابراین اطلاعات و دسترسی آزاد به هم مرتبط هستند و به طرق مختلف بر یکدیگر تاثیر می‌گذارند. حمایت از انتشار به صورت دسترسی آزاد مهم می‌باشد زیرا باعث می‌شود تا دانشمندان و پژوهشگران به آسانی اثر علمی خود را به عموم افراد انتشار دهند و اعضای جامعه به آسانی به کارهای ذهنی، دسترسی داشته باشند. این پژوهش با استفاده از روش دلفی به بررسی نظرات اعضای هیات علمی موسسات آموزشی پژوهشی شهر تهران در مورد عوامل موثر بر دسترسی آزاد به پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها می‌پردازد. نتایج نشان می‌دهد که عوامل قوانین و مقررات، تاثیر اجتماعی، فناوری اطلاعات، اعتبار نویسنده، مشاهده‌پذیری، آگاهی ادراکی، نگرش نسبت به دسترسی آزاد، خودباوری در انتشار دانش، کنترل‌پذیری، سازگاری ادراکی و فرهنگ بر دسترسی آزاد به پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها تاثیر دارند.

بررسی دانش و دلایل دانشجویان درباره سرقت علمی و ارائه راهکارهای مناسب: مطالعه موردی کاربران پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج)

سرقت علمی دانشجویان، و با اعمال غیرقانونی در زمینه‌های علمی، مشکلاتی جدی برای دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی است. اگرچه شیوع و میزان دقیق سرقت علمی در بسیاری از مطالعات به دلیل ماهیت موضوع ناشناخته است، مطالعات بسیاری بر افزایش میزان سرقت علمی در کشورهای مختلف دنیا صحنه گذاشته است. گسترش و ترویج سرقت علمی می‌تواند خسارات جبران‌ناپذیری بر بدنه علمی دانشگاه‌ها و فضای پژوهشی در کشور وارد سازد. این پژوهش با هدف بررسی نگرش، دلایل و تعیین میزان دانش و شناخت کاربران پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج) نسبت به مصادیق سرقت علمی و همچنین بررسی راهکارهایی که دانشگاه محل تحصیل و اساتید کاربران پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج) جهت کاهش و مقابله با سرقت علمی بکار گرفته اند، انجام شد. روش پژوهش پیمایشی و از نوع کاربردی است. ابزار پژوهش پرسشنامه محقق ساخته است که پس از تایید روایی و پایایی در بین جامعه پژوهش که کاربران پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج) جامعه پژوهش بودند توزیع شد. نمونه پژوهش با استفاده از فرمول کوکران تعداد ۲۹۳ نفر بود. که پس از گردآوری اطلاعات، ۳۴۴ پرسشنامه گردآوری و وارد مرحله تحلیل شد. یافته‌ها نشان داد میانگین نگرش دانشجویان ۲/۴۹ است که نشان از نگرش مناسب آنها و حساسیت‌هایی است در عمل به شکل رفتار مقابله با سرقت علمی نشان داده‌اند. همچنین بیشترین دلایل ارتکاب به سرقت علمی از دیدگاه کاربران در مجموع مربوط به دلایل پرورشی همچون (نداشتن مهارت کافی برای انجام تحقیق، ضعف زبان انگلیسی، ناآشنایی با نحوه صحیح ارجاع‌دهی و نقل قول، نداشتن مهارت‌های تحلیل انتقادی و ارائه استدلال، نداشتن دانش کافی و درک درست درباره سرقت علمی، و ضعف زبان نگارشی بود. در خصوص میزان دانش و شناخت کاربران از مصادیق و اقدام به سرقت علمی یافته‌ها نشان داد دانش کاربران در حد متوسطی بود، این در حالی است که میزان ارتکاب دانشجویان در خصوص مصادیق مورد پرسش در حد کمی بود. بیشترین اقدامات و راهکارهایی که موسسات آموزشی و پژوهشی برای پیشگیری و مقابله با سرقت علمی انجام داده‌اند «ارزش محسوب شدن پژوهش‌های اصیل در دانشگاه» است و کمترین اقدامات مربوط به «اطلاع‌رسانی قوانین و آیین‌نامه‌های مقابله با سرقت علمی در دانشگاه» اما به طور کل بیشتر اقدامات در حد متوسط و کم بود و نیاز به توسعه اقدامات و آگاهی‌رسانی در زمینه قوانین و مقررات به چشم می‌خورد. در پایان پیشنهاداتی برای بهبود وضعیت موجود و کاهش سرقت علمی در بین جامعه پژوهش داده شد.

طراحی یک روش هوشمند تجزیه رشته‌های مرجع در زبان فارسی

یک رشته مرجع را می‌توان به عنوان مجموعه‌ای از مولفه‌ها مانند نام نویسنده‌گان، عنوان، محل نشر، سال نشر، شماره صفحات و ... در نظر گرفت. در حالیکه تجزیه رشته‌های مرجع موجود در انتهای یک مدرک علمی توسط کاربر انسانی به راحتی انجام‌پذیر است، تنوع موجود در فرمت‌های نگارش رشته‌های مرجع در کنار اشتباهات رخ داده توسط نویسندگان در نگارش این رشته‌ها، خودکار سازی انجام این عملیات را سخت کرده است. روش‌های زیادی برای خودکار سازی تجزیه رشته‌های مرجع ارائه شده است اما این روش‌ها وابسته به زبان بوده و امکان استفاده از یک روش ارائه شده برای یک زبان در زبانی دیگر منجر به نتایج اشتباه می‌شود. تحقیقات صورت گرفته بیان‌گر این است که تاکنون هیچ روشی برای خودکار سازی تجزیه رشته‌های مرجع در زبان فارسی ارائه نشده است. با توجه به این مهم و نقش گسترده این مساله در ساخت خودکار

شبکه‌های استنادی مدارک علمی و فرایندهای بازایی اطلاعات، در این طرح پژوهشی به این مساله پرداخته شده است. در این راستا، پس از بررسی پیشینه مسئله، از روش یادگیری ماشین بردار پشتیبان به عنوان یک دسته‌بند چند دسته‌ای استفاده شده و یک روش هوشمند برای مساله تجزیه رشته‌های مرجع در زبان فارسی ارائه شده است. با توجه به اهمیت انتخاب ویژگی‌های مناسب برای استفاده در دسته‌بند ماشین بردار پشتیبان، در این پژوهش این مهم با توجه به ویژگی‌های استفاده شده در زبان انگلیسی و ویژگی‌های زبان فارسی و ارجاع‌دهی در این زبان انجام شده است. روش ارائه شده پیاده‌سازی شده و با استفاده از مجموعه داده‌ای شامل ۹۲۲ رشته مرجع فارسی ایجاد شده در این پژوهش آموزش داده شده و مورد آزمایش قرار گرفته است. نتایج به دست آمده نشانگر مقدار ۹۲٪ برای پارامترهای دقت، فراخوانی و معیار اف می‌باشد.

برنامه‌ریزی منابع انسانی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرنداک) ۱۴۰۰-۱۳۹۷

با توجه به جایگاه ویژه منابع انسانی پژوهشگاه در فعالیت‌های آن به عنوان یک نهاد پژوهشی و ارائه‌دهنده خدمات تخصصی در زمینه نگه‌داشت و مدیریت منابع علمی کشور، برنامه‌ریزی منابع انسانی پژوهشگاه به عنوان دارایی‌های تخصصی آن از اهمیت خاصی برخوردار است. بر این اساس در این طرح سعی شده است با مطالعه و ایجاد شناخت از وضعیت جاری منابع انسانی پژوهشگاه، با استفاده از تحلیل‌های انجام شده و در چارچوب استراتژی‌های پژوهشگاه و برنامه‌های مصوب بالادستی، وضعیت آتی پژوهشگاه در حوزه منابع انسانی تدوین شود. در این برنامه‌ریزی وضعیت سرمایه انسانی پژوهشگاه از نظر تعداد اعضای هیأت علمی و غیر هیأت علمی در افق ۳ ساله تدوین و برنامه‌های لازم برای رسیدن به این افق ترسیم شده است. در ادامه این طرح پروژه‌هایی که در رابطه با مدیریت منابع انسانی ایرنداک قابل انجام است تا اطمینان حاصل شود که تمامی ابعاد توسعه سرمایه انسانی پوشش داده شده است، در قالب یک برنامه‌ریزی سه ساله همراه با اولویت‌بندی استخراج خواهد شد. در این زمینه سعی شده است راهبردهایی توصیه گردد که در صورت اجرایی شدن آنها، پژوهشگاه بتواند به برنامه منابع انسانی (استخراج شده در این طرح) دست یابد. راهبردهای (و طرح‌های وابسته به آن) منابع انسانی با ابزارهای مناسبی مانند تحلیل SWOT از نقاط ضعف و قوت سند مدیریت استراتژیک پژوهشگاه به دست می‌آیند و با استفاده از ابزارهایی مانند مصاحبه یا پرسشنامه اولویت‌بندی شده‌اند.

بخش‌بندی طرح جاری به صورت زیر خواهد بود:

- مقدمه و ضرورت برنامه‌ریزی منابع انسانی؛
- گزارش وضع جاری شامل تحلیل‌های مدیریتی شامل تحلیل‌های وضعیت مشاغل و تشکیلات، نحوه پخش بر اساس جنسیت، تحصیلات، سن و سابقه، نوع استخدام؛
- برنامه‌ریزی منابع انسانی شامل گزارش وضعیت آتی و مطلوب سرمایه انسانی پژوهشگاه (خروجی پرسشنامه و کاربرگ‌ها) و نحوه پخش بر اساس نوع استخدام در افق سه ساله؛
- برنامه‌ریزی استراتژیک منابع انسانی شامل استخراج مفاهیم مرتبط با سرمایه‌های انسانی از سند مدیریت استراتژیک پژوهشگاه (نقاط قوت، ضعف، تهدیدها و فرصت‌ها) و ارائه تحلیل SWOT از مفاهیم استخراج شده برای استخراج عناوین و اهداف راهبردها و گانت چارت زمانی (برنامه سه ساله) طرح‌های توسعه منابع انسانی برای رسیدن به وضعیت آتی.

بررسی مفهوم و ابعاد خلاصه همگانفهم

ترویج علم، شرایطی را فراهم می‌سازد که گذشته از نخبگان و دانشمندان حوزه‌های مختلف علوم، سایر افراد جامعه نیز درک و پیشی از علم به دست آورند. یکی از ابزارهای ترویج علم، تنظیم و انتشار خلاصه همگانفهم است. خلاصه همگانفهم، خلاصه کوتاهی از پیشنهادیه یا طرح پژوهشی است که غیر از پژوهشگران و متخصصان همان حوزه، برای عموم به نگارش درآمده است. این خلاصه باید به زبان ساده نوشته شود، از کاربرد واژگان تخصصی دوری شود و هر واژه فنی موجود در آن به خوبی تشریح شود. هدف این پژوهش تشریح مفهوم خلاصه همگانفهم، شباهت‌ها و تفاوت‌های مفاهیم همانند با آن، سازمان‌های فعال، الگوهای پیشنهادی، زمینه‌های موضوعی، و اشکال بکارگیری آن در تولیدات علمی است. شباهت‌ها و تفاوت‌های مفاهیم مورد بررسی شامل «چکیده»، «خلاصه»، «خلاصه اجرایی» و «خلاصه همگانفهم» از چهار جنبه «مخاطب یا مخاطبان»، «ساختار»، «هدف» و «کاربرد در نوع مدرک»، به صورت مقایسه‌ای ارائه شد. در این پژوهش از روش «تحلیل اسنادی» بهره‌برداری شده است. برای پاسخگویی به پرسش‌های پژوهش، پژوهشگران، اسناد در پیوند با خلاصه همگانفهم را جست‌وجو، بازایی، مطالعه، و از منظر تخصصی تجزیه و تحلیل کرده‌اند. جامعه این پژوهش دربردارنده سازمان‌ها و نوشته‌هایی است که به تعریف و توضیح ساختار خلاصه همگانفهم پرداخته‌اند. فرایند تجزیه و تحلیل داده‌ها در این پژوهش به این شکل بوده که نخست نوشته‌های در پیوند با تعریف، توضیح، یا ساختار خلاصه همگانفهم گردآوری شده‌اند، این نوشته‌ها در یک فایل «اکسل» بر پایه منبع دسته‌بندی شده‌اند، پس از بررسی این نوشته‌ها، مفاهیم و معیارهایی استخراج شده‌اند و سپس این مفاهیم و معیارها خود مبنای تحلیل شده‌اند. به این ترتیب، ۳۸ منبع (اعم از موسسه، مرکز پژوهشی، دانشگاه و...) که به این موضوع پرداخته‌اند شناسایی شد. بر مبنای تعاریف ارائه شده از سوی این مراجع، ۱۷ مؤلفه اساسی و مهم که در تدوین خلاصه همگانفهم نقش داشتند، استخراج شد. براساس شاخص‌های استخراجی از الگوهای ارائه شده برای تدوین این نوع خلاصه‌ها، این ویژگی‌ها در سه بُعد دسته‌بندی شد. این ابعاد شامل: «شکلی و صوری»، «محتوایی» و «ارزیابی» است. مقالات علمی پژوهشی، طرح‌های پژوهشی پایان‌یافته، پیشنهادیه‌های پژوهشی، پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دانشگاهی از جمله منابعی بودند که به منظور تهیه و انتشار خلاصه‌های همگانفهم معرفی شده‌اند. موضوعاتی نظیر پزشکی، سلامت و مراقبت‌های بهداشتی در اولویت بکارگیری در تهیه و تولید خلاصه‌های همگانفهم قرار گرفته است. اگر چه این تکنیک را با توجه به هدف‌های آن نمی‌توان در این چند حوزه، محدود کرد.

شناسایی مسائل و ارائه راهکارهای زبان‌شناختی سازمان‌دهی و بازایی اطلاعات در سامانه اطلاعات علمی ایران (گنج)

در این پژوهش ابتدا با بررسی میدانی پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج)، مسائل زبان‌شناختی بازایی و ساماندهی اطلاعات در این پایگاه بدست آمد و سپس راهکارهایی ارائه شد. مسائل نمایه‌سازی شامل موارد زیر است: ترجمه به فارسی یا انگلیسی اطلاعات کتابشناختی، استفاده از معادل‌های متعدد برای یک واژه لاتین، یافتن معادل فارسی کلیدواژه‌های لاتین، تعیین اختصار فارسی برای یک واژه لاتین، نوشتن صورت‌های مخفف لاتین به اشکال مختلف، انواع خطاهای املائی و نگارشی در هر دو سطح فارسی و لاتین، مسائل مربوط به درج علائم ریاضی و فرمول‌های شیمی در چکیده و عنوان، مطالب نامربوط در چکیده.

برای حل مسائل زبان‌شناختی ساماندهی و نمایه‌سازی به نظر می‌رسد علاوه بر بهبود قابلیت نرم‌افزار نمایه‌سازی، لازم است دانش تخصصی در زمینه علوم مختلف و نیز زبان فارسی و زبان‌شناسی به کار گرفته شود. مسائل بازیابی به دو دسته تقسیم می‌شوند: الف) صورت‌های متفاوت نوشتاری ناشی از کاربرد علامت‌های مختلف نوشتاری؛ تشدید، همزه، تنوین، آوا، نقطه، خط تیره، صورت‌های متفاوت کسره اضافه و صورت‌های مختلف جمع و صورت‌های مختلف اختصارات و ب) صورت‌های متفاوت ناشی از مسائل معنایی، صرفی و نحوی: کلمات چندمعنا با املاي یکسان (اما صورت آوایی یکسان یا متفاوت)، صورت‌های متفاوت واژگانی با معنای یکسان یا مرتبط و صورت‌های کوتاه/کامل اسامی یا سازمان‌ها. بررسی ادبیات مربوط به بازیابی اطلاعات نشان می‌دهد که بکارگیری روش‌ها و تکنیک‌های پردازش زبان طبیعی تاثیر معناداری در بهبود دقت و بازخوانی سیستم‌های بازیابی اطلاعات دارد.

طراحی چارچوب مفهومی بومی تعالی فناوری اطلاعات سازمانی

لزوم حصول اطمینان از هم‌سویی استراتژی‌های کسب‌وکار و فناوری اطلاعات با هدف بازنگری استراتژی‌های حوزه فناوری اطلاعات در برنامه‌ریزی آتی سازمان‌ها و عدم اطمینان از به‌کارگیری حداکثری منابع سازمانی در استفاده از فناوری اطلاعات از مشکلات کنونی توسعه این ابزار در سازمان‌های کشور است. از سویی تجربه ناکارآمدی استفاده از مدل‌های بین‌المللی در راهبری فناوری اطلاعات کشور باعث شده است تا مشکلات راهبری فناوری اطلاعات در سازمان‌های مختلف همچنان تا حد زیادی پابرجا باشد. آنچنان که از دیدگاه خبرگان استخراج مشکلات مختلف راهبری فناوری اطلاعات و دسته‌بندی آنها به منظور استخراج چارچوب جامع بهبود و تعالی فناوری اطلاعات ضروری می‌نماید.

در این طرح سعی می‌شود چارچوب تعالی راهبردی فناوری اطلاعات از ابعاد فرآیندی و کیفی، ابعاد کشف رضایت از اجرای فناوری و درنهایت الزامات و انتخاب فناوری برای سازمان‌ها و شرکت‌ها توسعه یابد. این رویکرد این قابلیت را در اختیار سازمان‌ها و نهادهای دولتی و عمومی و شرکت‌ها قرار می‌دهد که بتوانند با شناسایی خدمات قابل ارایه خود در راستای چشم‌اندازها و مأموریت‌های سازمانی، هم‌راستایی فناوری و بکارگیری آن را ایجاد نموده و در نتیجه خدمات و محصولات مناسب و بهره‌ور ارایه دهند. بنابراین در این قالب به تمامی ابعاد منابع انسانی، فناوری، فرایندی، فرهنگی و مدیریتی ارایه خدمات پرداخته می‌شود.

به منظور توسعه چارچوب جاری و با توجه به ملاحظات مختلف فنی، تجاری و مشتری‌گرایانه چارچوب، در طرح جاری از پنل خبرگان به منظور اعتبار‌سازی و اطمینان از کاربرد پذیری چارچوب در کشور استفاده شده است. در روش اجماعی که مبنای کار این تحقیق قرار گرفته است، پس از جمع‌آوری اطلاعات لازم از ادبیات موضوع و به‌روش‌های موجود سعی می‌شود با استفاده از این پنل ملاحظات بومی‌سازی چارچوب ارائه شده در کشور در مدل لحاظ گردد.

در این مطالعه به بررسی انواع مدل‌های مرسوم در راهبری فناوری اطلاعات پرداخته شده و همچنین مدل‌های ارزیابی و پیاده‌سازی استراتژی و مدل‌های تعالی مورد بررسی قرار گرفتند. بر این اساس مقایسه‌ی جامعی از حوزه‌های کارکرد مدل‌ها به عمل آمده و در جداول مقایسه‌ای، حوزه‌های تاثیرگذاری و همچنین نقاط قوت و ضعف آنها پایش شدند. بر اساس این مقایسات و بر اساس نظر خبرگان، مدل جامع ارزیابی عملکرد متوازن برای شکل دهی مناظر مختلف مستخرج از مدل‌ها انتخاب شده و کاربرد باقی مدل‌ها در این چارچوب و مناظر طراحی شده گنجانده شدند. همچنین نمونه جداول ارزیابی و شاخص‌های عملکردی برای ارزیابی سطح سازمان‌ها در این چارچوب بومی طراحی شدند.

طراحی و مستندسازی فرایندهای پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران در حوزه‌های آموزش، پژوهش، جذب، ترفیع، و ارتقا

امروزه فرایندها همچون رگ‌ها جریان در آوردن فعالیت‌ها در بدنه سازمان‌ها را بر عهده دارند. لذا به منظور به جریان در آوردن امور با کیفیت مطلوب در سازمان لازم است با رویکرد سیستمی فرایندهای مقتضی را طراحی و اجرا نمود. مستندسازی فرایندهای در حال اجرا راهکاری مطمئن و ضروری جهت پیشبرد اهداف هر نهاد می‌باشد. نیاز به حفظ و مدیریت بهینه فرایندها و ایجاد زمینه‌هایی برای شناسایی نقاط قابل بهبود از ارکان اصلی ارتقای کیفیت نهادها و ارگان‌ها می‌باشد. مدیریت فرایندهای هر نهاد و ارگان مستلزم توصیف دقیق فرایندها و مستندسازی آنها است. در پژوهش حاضر با توجه به مزایای یاد شده از فرایندها و رویکرد فرایندی، فرایندهای پژوهشگاه را در حوزه‌های مختلف آموزش و پژوهش، جذب، ترفیع و ارتقا مستند شده و پایه‌ای به منظور هوشمندسازی و نرم‌افزاری نمودن فرایندها ایجاد شده است. به علاوه استخراج نیازهای اطلاعاتی واحد ارزیابی و تحول اداری به منظور ارائه گزارشات هوشمند، در این طرح انجام شده است.

ارائه روشی هوشمند برای استخراج کلیدواژه از مستندات علمی زبان فارسی بر اساس سیستم‌های پیشنهاددهنده

استخراج کلیدواژه یکی از مهم‌ترین قدم‌های نمایه‌سازی مستندات محسوب می‌شود. کلیدواژه‌های یک سند، توصیفگرهای مفهومی هستند که می‌توانند در جست‌وجو و بازیابی اطلاعات و نیز اشاعه آنها بکار گرفته شوند. در پایگاه‌های دربردارنده اسناد علمی مانند پایگاه علمی گنج پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران، کلیدواژه‌ها نقش مهمتری دارند، و تخصیص کلیدواژه‌های تخصصی نیز چالش‌برانگیزتر خواهد بود، زیرا در این پایگاه‌ها اسناد تخصصی با حوزه‌های علمی مختلفی وجود دارند. با توجه به افزایش حجم تولید و ثبت مستندات علمی، نیاز است که فرایند نمایه‌ساز و تخصیص کلیدواژه با سرعت بیشتری صورت گیرد و از روش‌های ماشینی هوشمند برای پیشنهاد و تخصیص کلیدواژه استفاده گردد. در بسیاری از پایگاه‌های اطلاعات علمی دنیا از روش‌های ماشینی و خودکار در کلیه فعالیت‌های فرایند نمایه‌سازی یا بخشی از آنها استفاده می‌شود. تعدادی از این روش‌ها بر مبنای تحلیل آماری متون و استفاده از روش‌های یادگیری ماشین هستند، تعدادی بر مبنای تحلیل معنایی متون به واسطه اصطلاح‌نامه‌های تخصصی و هسته‌شناسی، و در تعدادی دیگر از این روش‌ها از تلفیق هر دو استفاده می‌شود. بر همین اساس، در این طرح پژوهشی روشی برای پیشنهاد کلیدواژه به مستندات علمی فارسی ارائه شده که بر مبنای روش‌های هوشمند پردازش متن و یادگیری ماشین عمل می‌کند. روش پیشنهادی بر مبنای سیستم‌های پیشنهاددهنده و استدلال نمونه‌محور طراحی شده که براساس آن، مجموعه‌ای از کلیدواژه‌های مرتبط با یک سند به نمایه‌ساز پیشنهاد شود تا نمایه‌ساز سریع‌تر بتواند از بین آنها، کلیدواژه‌های مناسب را انتخاب کند. روش پیشنهادی براساس استدلال نمونه‌محور عمل می‌کند که در آن فرض بر این است که اسناد مشابه می‌توانند کلیدواژه‌های مشابه داشته باشند. بر همین اساس، ابتدا اسناد مشابه با یک سند جدید براساس روش‌های TFIDF و روش‌های بازنمایی کلمه-به-بردار، بازیابی می‌شوند. سپس کلیدواژه‌های کاندید از بین اسناد مشابه در نظر گرفته می‌شوند و در نهایت بر اساس یک تابع رتبه‌بندی، کلیدواژه‌های مناسب از بین آنها انتخاب می‌شوند. روش پیشنهادی بر روی مجموعه‌ای از اسناد پایگاه گنج در سه حوزه فنی و مهندسی، هنر و ادبیات، و علوم انسانی، پیاده‌سازی شده و نتایج آن با معیارهایی نظیر دقت، فراخوانی و نظرات متخصصین ارزیابی شده است.

تقاضامحور یکسان‌سازی و استانداردسازی شیوه‌نامه و ساختار نگارشی پایان‌نامه‌ها و رساله‌های (پارسا) موسسه‌های زیر پوشش وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (عتف)

گزارش‌های پایان‌نامه و رساله (پارسا) سهم چشم‌گیری از بروندهای پژوهشی در ایران دارند. درست است که شیوه و ساختار نگارشی این منابع اطلاعاتی ارزشمند از اهمیت بسیاری برخوردار است، ولی یکی نبودن آن در نهادهای آموزشی و پژوهشی کشور به ناهماهنگی‌ها و چالش‌هایی در پیوند با سازمان‌دهی و بازیابی اطلاعات آنها برای دانشجویان و پژوهشگران نهادهای آموزشی و پژوهشی انجامیده است. با این همه، این نهادها هنوز جداگانه و گاه غیرعلمی و سلیقه‌ای به فراهم‌آوری شیوه‌نامه‌ها یا راهنماهای نگارش پارسا سرگرمند. درست است که دانشجویان این نهادها باید از این شیوه‌نامه‌ها پیروی کنند، ولی همیشه دشواری‌ها، ناهماهنگی‌ها، و چالش‌هایی در این زمینه برای دانشجویان و پژوهشگران آنها و دیگر سازمان‌های در پیوند با سازمان‌دهی این منابع اطلاعاتی روی می‌دهند. برای نمونه می‌توان به چالش‌های اجرای شیوه‌نامه‌ها و راهنماهای نگارشی، نبود نظارت کافی بر اجرای این راهنماهای «غیرمتمرکز فراهم آمده»، و چالش‌های بازیابی و مدیریت این منابع اشاره داشت. این چالش‌ها همچنین می‌تواند کارایی بازیابی منابع اطلاعاتی را در سامانه‌های ویژه دسترسی بهینه به این منابع مانند «گنج» و «ثبت» کاهش دهند. یکسان‌سازی این شیوه‌نامه‌ها، افزون بر از میان برداشتن دشواری‌های پیش‌گفته، می‌تواند «پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرنداک)» را به‌عنوان مسئول واسطاری گزارش‌های پژوهشی یاری رساند. این پژوهشگاه می‌تواند به‌عنوان سازمان پاسخ‌گو در این زمینه، آشنا با دشواری‌های بازیابی این منابع، و همچنین در پیوند با کتابخانه‌های زیر پوشش وزارت «عتف»، راهکارهای فراگیری را برای این چالش پیشنهاد دهد. یکی از این راهکارها، یکسان‌سازی و استانداردسازی شیوه‌نامه و ساختار نگارشی پارسا در نهادهای زیر پوشش وزارت «عتف» است. بنابراین هدف‌های اصلی این طرح پژوهشی، یکسان‌سازی و استانداردسازی شیوه‌نامه و ساختار نگارشی پارسا، آماده‌سازی راهنمای نگارش پارسا، و طراحی و ساخت پایگاه وب نمایش‌دهنده راهنمای نگارش پارسا هستند. همچنین بررسی و مستندسازی دشواری‌های سازمان‌دهی بازیابی اطلاعات در پیوند با ساختار نگارشی پارسا در سامانه‌های «گنج» و «ثبت»، و آماده‌سازی فایل‌های الگوی نگارش پارسا بر پایه «مایکروسافت آفیس ورد» از دیگر هدف‌های این پژوهشند.

تقاضامحور طراحی و استقرار مدل هدف‌گذاری شاخص‌های پستی و تهیه نرم‌افزار مربوطه

عوامل گوناگون اجتماعی، اقتصادی، و فناوری تأثیرگذار بر کارکرد پست می‌توانند به افزایش یا کاهش به کارگیری خدمات پستی یا تغییر آن بینجامند. با توجه به دگرگونی‌های پرشتاب رفتار مردم و همچنین فناوری، هدف‌گذاری و پیش‌بینی فراگیر خدمات پستی و آن هم با تأثیر عوامل داخلی و خارجی بیش از گذشته نمایان است. دستاوردهای این طرح عبارت‌اند از: نخست، الگوسازی تحلیلی پویا برای هدف‌گذاری و پیش‌بینی شاخص‌های پستی مانند ترافیک، درآمد، و هزینه؛ دوم، شناسایی متغیرهای کلیدی تأثیرگذار و شیوه اثرگذاری آنها بر یکدیگر؛ سوم، تبیین رفتار پویا و پیوندهای میان متغیرهای مؤثر؛ و چهارم، فراهم‌سازی محیط نرم‌افزاری برای آسان‌کردن پیش‌بینی و هدف‌گذاری.

تقاضامحور طراحی و راه‌اندازی سامانه مدیریت اطلاعات و اسناد تخصصی سینما

این طرح در سه گام انجام خواهد شد: نخست، طراحی و اجرای فرایند نیازسنجی اطلاعات - فرایند گردآوری و فراهم‌آوری اسناد و اطلاعات برای مدارک و اطلاعات علمی گوناگون در زمینه سینما؛ دوم، سازمان‌دهی نمایه سازی اطلاعات ۱۰,۰۰۰ رکورد برای همین مدارک و اطلاعات، و ساخت پایگاه اطلاعات سینمایی؛ و سوم، ساخت نرم‌افزار لازم و ایجاد سامانه و اشاعه اطلاعات گزینشی.

تقاضامحور ایجاد آرشیو الکترونیکی پرونده‌های پرسنلی، اداری، و سوابق تحصیلی «دانشگاه جامع علمی کاربردی» برای ۱۰۰۰ پرونده تا سقف ۱۵۰ هزار برگ تا قطع آ ۴

گام‌های انجام این طرح عبارت‌اند از: نخست، آماده‌سازی (بازکردن، سامان‌دهی، و بستن دوباره) ۱۰۰۰ پرونده؛ دوم، دیجیتال‌سازی ۱۰۰۰ پرونده و تا بیشینه ۱۵۰,۰۰۰ برگ تا اندازهٔ آ چهار؛ سوم، دسته‌بندی و آرشیو‌سازی الکترونیکی (۱۷ دسته)؛ و چهارم، درون‌دهی اطلاعات پنج فیلد برای هر پرونده (بیشینه ۵۰۰۰ فیلد) در محیط «اکسل» برای پدیدآوری توانایی ورود اطلاعات به نرم‌افزار «چارگون».

طرح‌های پژوهشی در دست انجام

شناسایی ویژگی‌های زبان علم در مدارک علمی فارسی

زبان در هر جامعه زبانی به گونه‌های اجتماعی متفاوتی به کار می‌رود. گونه‌های اجتماعی بسته به متغیرهایی نظیر سن و سال و جنسیت و شغل و جایگاه اجتماعی افراد جامعه به وجود می‌آید. در جوامع زبانی گونه‌ای نیز به نام گونه معیار وجود دارد که اصطلاحاً آن را زبان معیار می‌نامند. زبان معیار ابزار ارتباط متحدالشکل و مشترکی در هر جامعه زبانی است که نقش مرجعیت دارد. زبان معیار بسته به بافت موقعیتی که در آن به کار می‌رود به سبک‌های گوناگون به کار می‌رود. زبان علم یکی از صورت‌های زبان معیار و وسیله ارتباط طبقات تحصیل کرده در مجامع و موقعیت‌های علمی است و آثار مکتوب علمی با آن نوشته می‌شود و سخنرانی‌های علمی با آن انجام می‌شود. بدیهی است شناسایی زبان علم فارسی و استفاده از گونه همگون علمی در آثار مکتوب علمی و کاربرد گونه مذکور در سخنرانی‌ها و دیالوگ‌های علمی لازمه جامعه علمی فارس‌زبانان است و الگویی برای فارسی‌زبانان در دیگر کشورها نیز می‌تواند قرار گیرد و راه انتقال اطلاعات را تسهیل کند. هدف از این پژوهش شناخت ویژگی‌های صوری و زبانی مدارک علمی است. در این پژوهش ۹۰ مقاله از دو حوزه دانشگاهی یعنی علوم انسانی و علوم پایه و مشخصاً از یک رشته علوم انسانی (زبان‌شناسی) و دو رشته علوم پایه (شیمی، زمین‌شناسی) از مجلات معتبر فارسی‌زبان استخراج می‌شود تا معیارهای صوری و زبانی برای متمایز کردن گونه علمی از دیگر گونه‌های اجتماعی زبان فارسی از آنها به دست آید. این پژوهش در دو مرحله و در مدت دوازده ماه انجام خواهد شد. دستاوردهای طرح شامل صورت‌های زبانی خواهد بود که عمدتاً در زبان علم به کار می‌رود: اشکالی از افعال و قیود و صفت‌ها و حروف اضافه و صورت‌های متصل‌کننده جملات پایه و پیرو و زمان‌های دستوری و ساخت‌های دستوری.

داده‌ها از سایت "مگیران" استخراج و روایی این پژوهش با مصاحبه کردن با برخی صاحب‌نظران انجام خواهد شد.

توسعه و روزآمدسازی اصطلاح‌نامه‌های ایرانداک

موضوع این پژوهش، روزآمدسازی و ویرایش مجموعه واژگان اصطلاح‌نامه‌های علوم پایه، مهندسی، و کشاورزی به ۹۰ هزار واژه گردآوری شده در «ایرانداک» است. این پژوهش، نخستین بخش از یک کلان‌پروژه با سه گام است که گام نخست، روزآمدسازی پنج اصطلاح‌نامه ایرانداک و طراحی و ساخت وب‌سرویس آن؛ دوم، بهم پیوند دادن اصطلاح‌نامه‌های تخصصی برای ساخت یک «ماکروتزاروس» علوم پایه؛ سوم و پایانی، ساخت یک «ماتتزاروس» علوم پایه را در بر می‌گیرد. در روزآمدسازی، بیشتر گام‌های نیاز برای گردآوری، فراهم‌آوری، یا ترجمه اصطلاح‌نامه پیونده خواهند شد که در سطح کلان عبارت‌اند از: نخست، بررسی نوشته‌ها و گردآوری منابع؛ دوم، طراحی شبکه مفهومی؛ سوم، ترجمه واژگان؛ چهارم، شناسایی پیوندهای معنایی؛ پنجم، یکسان‌سازی؛ ششم، کنترل پیوندها و خطایابی؛ هفتم، پدیدآوری بروندادهای اصطلاح‌نامه‌ای؛ هشتم، ویرایش؛ نهم، چاپ و انتشار.

طراحی مدل کسب و کار پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)

ایجاد و توسعه ارزش‌ها و تأثیرات اجتماعی در کنار تجاری‌سازی دستاوردهای پژوهشی، از مهمترین اهداف موسسات پژوهشی در ایران است. مدل کسب و کار در واقع می‌تواند به عنوان یک ابزار، برای این مؤسسه‌ها ایجاد درک عمیق‌تر از جنبه‌های کسب و کاری آنها را به منظور دستیابی به این دو هدف مهم فراهم کند. با این توصیف، هدف اصلی این پژوهش طراحی و بازآرایی مدل کسب و کار پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) است. بدین منظور اجرای گام‌های زیر در این پژوهش طرح‌ریزی شده است: ۱- شناسایی لایه‌های اصلی کسب و کار ایرانداک از طریق تحلیل و نگاشت ذینفعان، ۲- شناسایی پیکربندی غالب ارزش آفرین ایرانداک از طریق ارزیابی تطبیقی پیکربندی‌های ارزشی با ساختار خدمات و محصولات ایرانداک، و ۳- طراحی مدل کسب و کار ایرانداک مبتنی بر یک چارچوب مدل کسب و کار و اعتباریابی آن. از اصلی‌ترین نتایج این پژوهش، در صورت بکارگیری مدل ارائه شده می‌توان به ایجاد درک عمیق سطح سیاست‌گذار و مدیریتی ایرانداک به منظور انتقال راهبردها به سطوح عملیاتی و همچنین ارتقای سطح پژوهشگاه در ارزش آفرینی تجاری برای مشتریان و سطح درآمدها و در بلندمدت ارتقای سطح ارزش آفرینی اجتماعی آن اشاره کرد.

طراحی نقشه مفهومی برای اصطلاح‌نامه زبان‌شناسی

فرایند تدوین اصطلاح‌نامه شامل مراحل زیر است: مرور ادبیات موضوع، شامل (یافتن اصطلاح‌نامه‌های مناسب لاتین و روزآمد، تهیه منابع مرجع تخصصی چاپی و الکترونیک و مطالعه حوزه‌های تحت پوشش)، طراحی نقشه مفهومی و ایجاد شبکه واژگانی شامل (استخراج و جمع‌آوری واژه‌های لاتین و اطلاعات واژگانی فارسی، تفکیک حوزه‌های مختلف علمی و توزیع واژه‌ها میان آنها، ترجمه واژه‌های اصطلاح‌نامه موضوعی پایه به زبان فارسی، ترجمه واژه‌های اصطلاح‌نامه موضوعی پایه به زبان انگلیسی، نمایش گرافیکی واژه‌ها به صورت خورشیدی مانند آنچه که در بخش ۹ نمایش داده شده است که در آن تقسیم‌بندی حوزه‌های علمی موضوع، بصورت عام و خاص با سطوح مختلف پیشروی دیده می‌شود)، تعیین و توسعه واژه‌های اعم، اخص و مرتبط (وابسته)، تعیین ارجاعات (واژه‌های مرجع و غیر مرجع)، تعیین اختصارات (کوته‌نوشته‌ها و

سرواژه‌ها)، تهیه و بررسی یادداشت‌های دامنه، یکدست نمودن و هماهنگی صوری واژگان از نظر رسم الخط، یکدست نمودن و هماهنگی صوری واژگان از نظر جمع و مفرد، یکدست نمودن و هماهنگی صوری واژگان از نظر قواعد صرفی، یکدست نمودن و هماهنگی معنایی واژگان و پیش‌همارایی، واپایش روابط معنایی (سلسله‌مراتبی و مرتبط)، واپایش ارجاعات (مرجع و غیرمرجع)، واپایش کوه‌نوشته‌ها، واپایش روابط دوطرفه واژگان، واپایش و ویرایش خطاهای منطقی، نمایه‌های الفبایی، سلسله‌مراتبی و نمایه گردان، و بازنگری و ویرایش نهایی توسط اساتید متخصص هر حوزه به تفکیک حوزه دانش. مهمترین چالش در تولید و تدوین اصطلاح‌نامه زبان‌شناسی دو زبانه فارسی-انگلیسی، طراحی نقشه مفهومی علم زبان‌شناسی است. در این پژوهش از میان مراحل فوق، دو مرحله مرور ادبیات موضوع و طراحی نقشه مفهومی و ایجاد شبکه واژگانی انجام می‌شود. این نقشه با استفاده از اصطلاحات انگلیسی و فارسی تخصصی در حوزه زبان‌شناسی و با توجه به تقسیم‌بندیهای علم زبان‌شناسی طراحی می‌شود. یافتن معادلهای مناسب در زبان فارسی برای اصطلاحات انگلیسی و نیز وجود دیدگاه‌ها و مکاتب گوناگون در حوزه این علم از دشواری‌های این پژوهش است. وجود متخصصان زبان‌شناس در گرایشهای مختلف زبان‌شناسی در داخل و خارج از پژوهشگاه و وجود منابع متعدد انگلیسی و فارسی در حوزه علم زبان‌شناسی، همچنین برخورداری از دانش و تجربه طراحی نقشه‌های مفهومی و تدوین اصطلاح‌نامه بر مبنای آن در پژوهشگاه ایرانداک، فرصت مغتنمی است تا نقشه مفهومی علم زبان‌شناسی طراحی و تدوین شود. در این پروژه نقشه مفهومی فارسی-انگلیسی زبان‌شناسی طراحی و تدوین خواهد شد تا در پروژه‌های دیگر بر مبنای آن، اصطلاح‌نامه زبان‌شناسی دو زبانه فارسی-انگلیسی را بشود تدوین کرد. استفاده از اصطلاح‌نامه زبان‌شناسی دوزبانه فارسی-انگلیسی برای فعالیت‌هایی چون سازماندهی، استانداردسازی، جستجو و بازیابی اطلاعات در مدارک علمی و پایگاه‌های اطلاعات زبان‌شناسی ضروری است. همچنین جای این اصطلاح‌نامه در پژوهش‌های مربوط به حوزه زبان‌شناسی و زبان‌شناسی رایانشی خالی است. بنابراین از این اصطلاح‌نامه، هم در بخش سازماندهی و نمایه‌سازی مدارک و هم در بخش‌های پژوهشی مرتبط به زبان‌شناسی و زبان‌شناسی رایانشی استفاده خواهد شد. ارائه نقشه مفهومی علم زبان‌شناسی علاوه بر این که پیش‌نیاز ضروری تدوین اصطلاح‌نامه زبان‌شناسی است، کاربردهای آموزشی نیز خواهد داشت (با استفاده از نرم‌افزارهای دیداری‌سازی).

بررسی موتور جست‌وجوی گنج به منظور بهبود بازیابی اطلاعات در زبان فارسی

بازیابی اطلاعات به معنای یافتن محتوایی با طبیعت غیرساخت‌یافته (معمولاً متن) از مجموعه‌هایی به منظور برآورده ساختن نیاز(های) اطلاعاتی کاربران است. با بهره‌گیری از روش‌های بازیابی اطلاعات موجود در ادبیات پلنفرم‌های متن‌باز متعددی طراحی شده‌اند. کتابخانه Apache Lucene و موتور جست‌وجوی Apache Solr از این نوع پلنفرم‌ها هستند. سامانه گنج نیز به منظور جست‌وجو در اسناد و مدارک ذخیره شده در پایگاه داده خود، از این کتابخانه و موتور جست‌وجو به عنوان هسته اصلی فرآیند بازیابی اطلاعات استفاده می‌کند. علی‌رغم کاربردهای گسترده، Solr دارای کاستی‌هایی بوده، تاکنون نیز هیچ‌گونه پژوهشی در زمینه شناسایی و واکاوی این کتابخانه و موتور جست‌وجو در پژوهشگاه انجام نشده و تنها عملکرد رابط کاربری آن و مشکلات موجود بررسی شده است. لذا علی‌رغم ضرورت بررسی کارایی رابط کاربری گنج، تازمانی که هسته اصلی آن (خصوصاً با تمرکز بر زبان فارسی) بررسی و اصلاح نشود نمی‌توان انتظار داشت عملکرد سامانه مطلوب باشد. لذا ضروری است تا با بررسی محدودیت‌ها و مشکلات موجود در روش‌های مورد استفاده در موتور جست‌وجوی Apache

Solr (از منظر بازیابی اطلاعات) دیدگاهی کلان نسبت به آن در پژوهشگاه ایجاد شده تا از این طریق بتوان پیشنهادهایی به منظور ارتقای عملکرد هسته اصلی فرآیند بازیابی اطلاعات سامانه گنج ارائه داد. بر این اساس، طرح پژوهشی با عنوان «بررسی موتور جست‌وجوی گنج به منظور بهبود بازیابی اطلاعات در زبان فارسی» پیشنهاد می‌شود. در نتیجه این طرح انتظار می‌رود دانش فنی درمورد این موتور جست‌وجو و روش‌های مورد استفاده آن کسب شده و پیشنهادهایی به منظور ارتقای نتایج بازیابی شده فارسی از طریق بهبود هسته اصلی سامانه (به کارگیری روش‌های جایگزین موجود در ادبیات) در برخی از ماژول‌ها تعریف شود.

طراحی و پیاده‌سازی سامانه برخط ارزیابی رضایت کاربران پایگاه اطلاعات علمی ایران "سامانه گنج"

امروزه با توجه به رشد فراوان صفحات وب و استفاده بسیار کاربران از موتورهای جست‌وجو به منظور بازیابی اطلاعات از وب، ارزیابی موتورهای جست‌وجو مورد توجه قرار گرفته است. از طرفی کاربران یکی از مهمترین عوامل در ارزیابی کارایی سامانه‌های بازیابی اطلاعات هستند. زیرا که رضایت کاربران مهمترین معیار ارزیابی موتورهای جست‌وجو می‌باشد. در سال‌های اخیر، ارزیابی موتورهای جست‌وجو در کشور ما نیز بسیار مورد توجه قرار گرفته است و محققان سعی دارند با ارزیابی موتورهای جست‌وجوی بومی، عملکرد آن‌ها را بهینه نمایند. در این میان سامانه گنج پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات با برخورداری از ۹۵۰ هزار مدرک علمی که امکان جست‌وجو برای پژوهشگران را فراهم می‌کند، نیازمند ارزیابی می‌باشد. این پژوهش قصد دارد، شاخص‌هایی جهت ارزیابی رضایت کاربران سامانه گنج را استخراج نماید. شاخص‌های طراحی شده در قالب یک پرسشنامه و از طریق یک سامانه برخط در اختیار کاربران قرار می‌گیرد تا کاربران سامانه گنج به راحتی نظرات‌شان را در خصوص این سامانه ارائه دهند. در نهایت سامانه طراحی شده، نتایج بدست آمده از ارزیابی رضایت کاربران را در قالب نمودارها و جداول مناسب تجزیه‌تحلیل خواهد نمود و گزارش آن را به صورت بصری در اختیار تحلیل‌گران و کارشناسان سامانه گنج قرار می‌دهد تا بتوانند جهت بهبود کارایی سیستم اقدامات لازم را به عمل آورند.

بررسی میزان دانش و استفاده کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی وابسته به وزارت عتف و بهداشت، درمان، و آموزش پزشکی شهر تهران از دگرسنجی

همزمان با ظهور رسانه‌های اجتماعی، انتشارات و تحقیقات دیجیتالی، سنجش تاثیر پژوهش‌های علمی نیز در حال تحول است. روش‌های سنتی ارزیابی پژوهش؛ همچون ضریب تاثیر نشریات و شمارش استنادها؛ که از دیرباز به عنوان شاخص بهره‌وری و برای ارزیابی تاثیرات مورد استفاده بودند، در سال‌های اخیر شکل تازه‌ای از این سنجها با نام دگرسنجی (آلترمتیکس) طرح شده‌اند. آلترمتیکس علاوه بر شمارش استنادی، تاثیر مقالات پژوهشی و شکل‌های دیگر خروجی دانشگاهیان را که از طریق توجه رسانه‌ای، بازدید مقالات و بارگذاری‌ها، و ورود به پایگاه‌های اطلاعاتی و غیره هستند را ردگیری می‌کنند. مشاهده این ردیابی‌ها می‌تواند با سنجهای جدید آلترمتیکس نفوذ و تاثیر علمی را نشان دهند. نقش کتابداران دانشگاهی برای ارائه خدمات کتابشناختی به پژوهشگران، شامل سنجهای در حال ظهور و راه‌اندازی شده نیز در حال توسعه است. کتابداران در موقعیت ویژه‌ای که می‌توانند تسهیلات یک گفتمان آگاهانه‌ای را با حوزه‌های مختلف در پیوند به آلترمتیکس را فراهم نمایند. این پژوهش با هدف بررسی میزان دانش و استفاده کتابداران دانشگاهی وابسته به وزارت عتف و بهداشت مستقر در تهران، به پایش فضاهایی مانند مندلی، وبلاگ‌ها، توییتر، فیس بوک و غیره می‌پردازد. چرا که آلترمتیکس یا دگرسنجی سریع هستند و

بجای سال‌ها انتظار برای استناد در طی روزها یا هفته‌ها به وقوع می‌پیوندند. به این منظور در این پژوهش به روش پیمایش و با بهره‌گیری از پرسشنامه به بررسی میزان دانش و استفاده کتابداران از شاخص‌های آلت‌متریکس؛ مشاهده، بارگیری، نشانه‌گذاری، ذخیره، اشتراک‌گذاری، لایک، کلیک، یا تعداد و کیفیت نظراتی که دریافت کرده، تعداد دنبال‌کننده‌های آن مدرک، تعداد افرادی که آن مدرک را به سایر افراد پیشنهاد می‌دهند، می‌پردازیم. در نهایت با جمع‌بندی و تجزیه و تحلیل نتایج بدست آمده با کمک روش‌های آمار توصیفی و استنباطی به پرسش‌های پژوهش پاسخ داده می‌شود.

برنامه‌ریزی استراتژیک تبلیغات برای ارتقای ارزش ویژه برند پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)

ایجاد تصویر منحصر به فرد در ذهن مخاطب- مشتری از جمله دغدغه‌های بزرگ سازمان‌ها است. معمولاً سازمان‌های فعال در یک حوزه، به دلیل تأکید بر کارکردهای مشابه، تصویر منحصر به فرد خود در ذهن مخاطب- مشتریان را از دست می‌دهند. از جمله این سازمان‌ها، مراکز پژوهشی هستند که در سال‌های اخیر به دلیل تأکید بر ارائه خدمات مشابه که توسط طیف گسترده‌ای از این سازمان‌ها ارائه می‌شود، مزیت رقابتی خود را از دست داده و در پی آن نتوانسته‌اند دست به ایجاد تصویر منحصر به فرد در ذهن مخاطب بزنند. برند سازی یکی از مهمترین مسیرهای منحصر به فرد شدن سازمان، در محیط فعالیت خود است. ایجاد تمایز و خلق برند قدرتمند از سوی مراکز پژوهشی در محیط رقابتی کنونی ضروری است.

ارزش ویژه برند مفهومی است که در این رابطه در راستای ایجاد و ارزیابی برند سازمان مفهوم سازی می‌شود و قابل استناد به اسم برند است. مراکز پژوهشی مانند پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) که از این پس در این پیشنهادیه ایرانداک خوانده می‌شود، به دلیل تمرکز بر ویژگی‌های کارکردی و عملکردی، تمایز خود را در میان رقبا از دست داده‌اند. این مراکز نیاز به آشکارسازی ویژگی‌های غیر ملموس خود در قالب برند دارند که بر اساس آن بتوانند در محیط برای خود جایگاه‌سازی کنند و منابع بیشتری از محیط جذب کنند. از این رو پژوهشگاه ایرانداک نیازمند ارتقای ارزش ویژه برند بوده تا بتواند با متمایزسازی خود از طریق برند، جایگاه بهتری را در میان پژوهشگاه‌های رقیب بدست آورد.

استراتژی تبلیغات مناسب در سازمان از مهمترین عوامل ارتقای ارزش ویژه برند محسوب می‌شود. تعیین اهداف ارتباطی سازمان و برنامه‌ریزی برای رسیدن به آنها تحت عنوان استراتژی تبلیغات، حلال مشکلات ارتباطی و برندسازی در محیط برای سازمان‌ها است. استراتژی‌های تبلیغاتی اثربخش می‌تواند باعث ارتقای ارزش برند این مرکز پژوهشی شده و تمایز دلخواه نسبت به رقبا را برای آن به همراه آورد. از این رو این پژوهش به دنبال تدوین استراتژی تبلیغات ایرانداک به منظور ارتقای ارزش ویژه برند آن است.

این پژوهش در دو مرحله انجام خواهد شد. مرحله اول، شناخت اولین بعد از ارزش ویژه برند ایرانداک، یعنی نوع تداعی که از برند ایرانداک در ذهن مخاطب- مشتریان آن شکل گرفته است، می‌باشد. این پژوهش در مرحله اول به ترسیم شبکه‌ای از تداعی‌های برند ایرانداک با استفاده از فن «نقشه مفهوم برند»، به منظور شناخت تداعی‌های برند ایرانداک در ذهن مخاطب- مشتریان آن می‌پردازد. در مرحله بعد، بر اساس نوع تداعی موجود از برند ایرانداک، برنامه استراتژیک تبلیغات را با استفاده از ادغام دو مدل پوستیر و پزو به منظور ارتقای ارزش ویژه برند ایرانداک تدوین خواهد کرد.

اندازه‌گیری و تحلیل شاخص‌های کیفیت داده در فرایند ثبت پایان‌نامه/ رساله‌های دانش‌آموختگان داخل کشور

امروزه سطح کیفیت داده و اطلاعات به عنوان یکی از مهم‌ترین شاخص‌های کلیدی عملکرد در سازمان‌ها محسوب می‌گردد. این دسته از شاخص‌ها به ویژه در سازمان‌هایی که بر پایه داده و راهکارهای فناوری اطلاعات شکل گرفته‌اند حیاتی‌تر جلوه می‌کنند. پایش و اندازه‌گیری شاخص‌های کیفیت داده‌ها از یک سو به شناخت وضعیت موجود عملکرد سازمان در حوزه تولید و پردازش داده کمک می‌کند و از سوی دیگر به تصمیم‌گیری مدیران ارشد به منظور تعیین اقدامات اثربخش در راستای راهبردهای سازمان کمک شایانی خواهد کرد. در طرح پژوهشی حاضر شاخص‌های کیفیت داده در سامانه ثبت پار ساها تدوین شده و این شاخص‌ها در بازه‌های زمانی متناسب اندازه‌گیری و تحلیل خواهد شد. به منظور تحلیل در ست و مناسب شاخص‌ها نمودارهای کنترل که بر پایه دانش کنترل کیفیت آماری توسعه یافته شده‌اند به کار گرفته خواهد شد. قابلیت فرایند (Capability of Process) به عنوان یکی از شاخص‌های مهم در تحلیل‌های آماری در قالب یک شاخص کلیدی عملکرد در جنبه‌های مختلف کیفیت داده (مانند کیفیت ذاتی داده‌ها، قابلیت نمایش داده‌ها) تعیین شده و اندازه‌گیری خواهد شد. تحلیل‌هایی مانند محاسبه میانگین و انحراف معیار روی شاخص‌های طراحی شده در انتها صورت خواهد پذیرفت و نتایج تحلیل‌های آماری و روند هر شاخص در گذر زمان (در یک دوره زمانی مشخص با کمینه ۱ و بیشینه ۳ ماه) ارائه خواهد شد.

طراحی و پیاده‌سازی سامانه دیداری‌سازی تعاملی داده‌های تاریخی علوم، مورد مطالعه: تاریخچه حوزه هوش مصنوعی

مطالعه داده‌های و رویدادهای تاریخی حوزه‌های مختلف علوم می‌تواند سبب شود درک مناسبی از چگونگی پیدایش آن علم، ارتباطات و رویدادهای کلیدی توسعه آن علم، ارتباط آن حوزه از علم با سایر علوم و افراد کلیدی و تاثیرگذار آن حوزه، حاصل شود. یکی از ابزارهای مهم برای کسب چنین دانشی نمایش بصری داده‌ها و ارائه تفسیر و تحلیل‌های عینی و دیداری است و هرچه این نمایش تعاملی‌تر باشد، کاربران قادر خواهند بود در مدت زمان کمتر و کاراته به درک مناسب دست یابند. دیداری‌سازی تعاملی داده‌های تاریخی حوزه هوش مصنوعی و سیر تحولات تاریخی این حوزه به عنوان یکی از تاثیرگذارترین حوزه‌های علم در زندگی امروز هدف اصلی از انجام این طرح پژوهشی است. این دیداری‌سازی از چند منظر رخ خواهد داد: نمایش تعاملی رویدادها در بعد زمان، نمایش ارتباط بین افراد مختلف و همکاری‌های بین آنها در گراف‌های همکاری و نمایش جغرافیایی زیرحوزه‌های هوش مصنوعی در بعد زمان. در همین راستا، در این طرح پژوهشی، در نهایت سامانه‌ای مبتنی بر وب ارائه می‌شود که از طریق آن کاربر بتواند به صورت تعاملی و در قالب نمودارهای زمان و مکان، تاریخچه هوش مصنوعی را مشاهده نماید و بتواند به اطلاعات مورد نیاز خود با تعامل با این سامانه در خصوص تاریخچه هوش مصنوعی دست یابد.

پیشنهاد و ارائه یک چارچوب اخلاقی هنجاری برای حمایت از مالکیت فکری در نظام علم، فناوری و نوآوری

نظام مالکیت فکری به عنوان یکی از زیرساخت‌های ضروری برای توسعه دانش‌بنیان از جمله الزامات و زیرساخت‌های توسعه علم، فناوری و نوآوری و تکمیل زنجیره ایده تا ثروت است. یکی از ملزومات اولویت‌دار ارتقای نظام مالکیت فکری در جامعه،

افزایش آگاهی عمومی و دانش تخصصی نسبت به آن است. این دانش و آگاهی زمینه‌ساز مشارکت اجتماعی و همسودن باورها و رفتارهای جامعه با انتظارات و هنجارهای مطلوب نظام مالکیت فکری است. (آیین‌نامه مالکیت فکری ۱۳۹۰، ۲)

نظام حقوق مالکیت فکری صرفاً ساخته و پرداخته حقوق‌دانان نبوده است، بلکه نظریه‌های فلسفی، اخلاقی و سیاسی متعددی در ترسیم ساختار و تنظیم قواعد و تعمیق مباحث آن نقش داشته‌اند. هدف اصلی نظام مالکیت فکری، حمایت از پدیدآورندگان، مبتکران و افراد خلاق در برابر محصولات و دستاوردهای فکری ایشان است. نظام‌های مالکیت فکری در کشورهای مختلف در ضرورت حمایت از پدیدآورندگان آثار فکری اتفاق نظر دارند، آن‌چنان که حقوق اقتصادی و اخلاقی محصولات و دستاوردهای فکری را از آن پدیدآورنده آن برمی‌شمردند. یکی از عوامل موثر در شکل‌گیری و توسعه مفاهیم و مصادیق مالکیت فکری، مبانی نظری آن است؛ این مبانی، از ابعاد گوناگون حقوقی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، فلسفی، و اخلاقی قابل بحث و بررسی است. به بیانی دیگر، بدون شناخت و تامل درباره مبانی نظری و زیر ساخت‌های بنیادی نظام‌های مالکیت فکری، تحقق و پیش‌برد اهداف آن ممکن نیست. (حکمت‌نیا ۱۳۸۷، ۲۱-۲۲) اگر چه شرط لازم برای تحقق نظام مالکیت فکری در هر جامعه‌ای، تثبیت جایگاه حقوقی قواعد و مقررات آن است، اما به نظر نمی‌رسد این جایگاه، شرط کافی برای پیش‌برد اهداف نظام مالکیت فکری را برآورده نماید. می‌توان بیان کرد که مهم‌ترین آسیب محتمل بر تحقق نظام مالکیت فکری بدون توجه به ابعاد غیرحقوقی آن، تقلیل ارزش‌های اجتماعی و اخلاقی این نظام به امر حقوقی و بی‌توجهی به مسئولیت‌پذیری جامعه مخاطب آن است.

این طرح پژوهشی در چارچوب پژوهش‌های اسنادی (documentary research) و مبتنی بر مطالعات کتابخانه‌ای است که در چهار گام تحقق می‌یابد. گام اول، به گردآوری آرا و نظرات متعدد درباره ابعاد اخلاقی نظام حقوقی مالکیت فکری می‌پردازد. در گام دوم، این نظرات مورد تجزیه و تحلیل استدلالی قرار می‌گیرد. گام سوم، به تاثیر امکانی این ابعاد اخلاقی بر نظام علم، فناوری و نوآوری می‌پردازد. در گام چهارم، چارچوبی هنجاری برای امکان تحقق اخلاقی نظام مالکیت فکری در حمایت از نظام علم، فناوری و نوآوری می‌گردد.

طراحی و تدوین منشور پژوهش، پژوهشگاه‌ها، و گروه‌های پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

هدف از این پژوهش طراحی و نگارش مستندی است که مأموریت‌ها، ساختار، و هدف‌های پژوهشگاه‌ها و گروه‌های پژوهشی و همچنین محورهای پژوهشی آنها را بر پایه ساختار تازه آن در «پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)» روشن سازد و هم‌تایان داخلی و خارجی آنها را معرفی کند. نام این سند «منشور پژوهش، پژوهشگاه‌ها، و گروه‌های پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)» خواهد بود. برای انجام این پژوهش نخست، اسناد بالادستی مانند اساس‌نامه پژوهشگاه، برنامه راهبردی پژوهشگاه، نقشه جامع علمی کشور، و سیاست‌های کلی علم و فناوری و اقتصاد مقاومتی بررسی می‌شوند. همچنین سازمان‌ها و نهادهای خارجی و داخلی با زمینه‌های کاری و پژوهشی همانند پژوهشگاه مطالعه می‌شوند. در گام بعدی با پدیدآوری گروه‌های کانونی از هیئت‌علمی‌های پژوهشگاه، درباره مأموریت‌ها و دامنه کاری گروه‌های پژوهشی و اولویت‌های پژوهش گفت‌وگو می‌شود. در پایان، سند منشور پژوهشگاه بر پایه تحلیل اطلاعات گردآوری شده به نگارش در می‌آید. همچنین با توجه به پویایی بالای زمینه‌های پژوهشی فناوری اطلاعات و تمرکز

مأموریت‌های پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات بر این زمینه، الگوی بازنگری این سند در دوره‌های زمانی طراحی خواهد شد.

طراحی روشی هوشمند برای دسته‌بندی نوشتارهای علمی فارسی

با توجه به حجم بالای متون علمی و سرعت پایین کنترل اقسام اطلاعاتی در سامانه ثبت و در نتیجه عدم نمایش به روز در گنج، افزایش سرعت کنترل اقسام اطلاعاتی از موارد اولویت‌دار سامانه ثبت است. به عنوان مثال حدود ۱۴۰ هزار متون علمی همچنان نمایه نشده و با توجه به سیل پایان‌نامه‌های جدید، استفاده از روش‌هایی که می‌تواند کمکی به افزایش سرعت نمایه‌سازی کنند از اولویت‌های سامانه ثبت می‌باشد.

استخراج و تایید اقسام اطلاعاتی پایان‌نامه‌ها که به آن‌ها داده نیز گفته می‌شود از وظایف نمایه‌سازی می‌باشد. در صورتی که بتوان کنترل، ورود یا تایید فراداده را بوسیله ماشین انجام داد سرعت کنترل اقسام اطلاعاتی بهتر خواهد گردید. پایان‌نامه و رساله‌هایی که در پایگاه داده ثبت پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایراندک) ثبت می‌گردد دارای فراداده موضوع اصلی مانند علوم انسانی، فنی و مهندسی، علوم پایه، هنر و معماری، علوم پزشکی و غیره می‌باشند. استخراج هوشمند حوزه پارساها بوسیله الگوریتم‌های یادگیری ماشین باعث افزایش سرعت فرایند نمایه‌سازی و افزایش کیفیت داده‌های پایگاه داده گنج شود.

در این طرح پژوهشی هدف دسته‌بندی هوشمند محتوایی متون به یکی از ۵ دسته موضوع اصلی علوم انسانی، فنی و مهندسی، علوم پایه، هنر و معماری، علوم پزشکی می‌باشد. به عبارت دیگر افزایش سرعت نمایه‌سازی بوسیله خودکارسازی تایید یا عدم تایید موضوع اصلی ثبت شده از طرف پژوهشگر می‌باشد.

شناسایی حوزه‌های موضوعی سیاست اطلاعات علمی و فناوریانه و بررسی نقش پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایراندک) در حوزه‌های موضوعی مرتبط

در سال‌های اخیر به ویژه از ابتدای قرن ۲۱ میلادی، ظهور جامعه پسا صنعتی و دانش‌بنیان، رشد میزان دانش کدگذاری شده و راحتی اشاعه و نشر آن، پارادایم‌های جدید نوآوری در اقتصاد جهانی رقابتی و تاکید بر نقش R&D، و همچنین ظهور مسائل جدید مربوط به اطلاعات نظیر حفظ حریم خصوصی پایگاه‌های داده، مالکیت فکری، حق دسترسی، دیجیتال سازی محتوا و مبادلات غیرقانونی آن‌ها و...، سبب شده سیاست اطلاعات علمی و فناوریانه (S&T) از اهمیت بیشتری برخوردار و فشار برای توسعه آن دوجندان شود. بنابراین سیاست اطلاعات علمی و فناوریانه، هم برای اجتناب از خطرات ناشی از بهره‌برداری ناقص و غیر هماهنگ از اطلاعات، اتلاف زمان، شکست نوآوری، و از دست دادن شهرت و هم برای کسب منافع مثبت ناشی از استفاده مولد از اطلاعات و فناوری اطلاعات و کسب مزیت رقابتی از فضای در حال تغییر، ضروریست. با وجود اهمیت این موضوع، تلاش‌ها و اقدامات در زمینه سیاست اطلاعات S&T، در بسیاری از کشورها و از جمله ایران به جای اینکه سیستماتیک باشد جزئی و پراکنده است. یکی از دلایل این امر، ناشی از عدم بلوغ نسبی سیاست اطلاعات S&T در بسیاری از کشورها و از جمله ایران به عنوان یک حوزه مطالعاتی و پژوهشی می‌باشد. سیاست اطلاعات S&T یک بخش پذیرفته شده از حوزه مطالعات اطلاعات است، اما شبیه بسیاری از بخش‌های دیگر این حوزه، هنوز در مرحله توسعه مبانی نظری و مفهومی می‌باشد. اولین قدم برای توسعه و تدوین یک سیاست اطلاعات S&T، شناخت دقیق نسبت به حوزه‌های موضوعی است که ذیل یک سیاست اطلاعات باید مطرح گردد. به همین دلیل تحقیق حاضر، با بکارگیری یک روش کیفی از زیر

مجموعه روش‌های تئوری مفهوم‌سازی بنیادی، با عنوان روش فراترکیب، تلاش می‌نماید تا طبقه‌بندی جامع و یکپارچه‌ای از حوزه‌های موضوعی سیاست اطلاعات S&T پیشنهاد نماید. به این ترتیب یک پیش‌نویس از موضوعات سیاست اطلاعات S&T برای سیاست‌گذاران کشور پیشنهاد می‌گردد که در برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌گذاری‌های اطلاعاتی بسیار ارزشمند و راهنما خواهد بود. بعد از اینکه حوزه‌های موضوعی سیاست اطلاعات S&T شناسایی و دسته‌بندی شدند، از طریق جست‌وجو و بررسی کتابخانه‌ای، می‌توان تعیین نمود که در کدام یک از حوزه‌های موضوعی، در کشور، سیاست‌هایی وجود دارد و در کدام یک از حوزه‌های موضوعی، وجود ندارد و از این طریق می‌توان قوت‌ها و شکاف‌های موجود در حوزه‌های سیاست اطلاعاتی S&T کشور را شناسایی نمود. هدف دیگر این پژوهش، بررسی و پیشنهاد نقش ایرانداک در حوزه‌های موضوعی مرتبط شناسایی شده است. بخشی از این گام توصیف وضعیت جاری اقدامات ایرانداک در هر یک از حوزه‌های موضوعی شناسایی شده است، که از طریق مراجعه به بخش دستاوردهای ایرانداک و نگاشت آنها با حوزه‌های موضوعی شناسایی شده امکان‌پذیر است؛ بخش دیگر این مرحله، مربوط به پیشنهاد نقش برای ایرانداک است که این کار را می‌توان بر اساس اسناد بالادست ایرانداک و یافته‌های به دست آمده از مرور نظام‌مند ادبیات حوزه سیاست اطلاعات و نقش مراکز اطلاعات علمی و فناوری در این رابطه تبیین نمود.

طراحی چارچوب ارزیابی جایزه فناوری اطلاعات برتر در همایش ملی مدیران فناوری اطلاعات

یکی از مهم‌ترین خدمات پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) در حوزه برگزاری رویدادهای علمی، همایش ملی مدیران فناوری اطلاعات است. این همایش که تا کنون پنج دوره از آن گذشته است به دستاوردهای حوزه فناوری اطلاعات در قالب مقاله، ایده و محصول می‌پردازد. بی‌شک مهم‌ترین مزیت رقابتی این همایش نسبت به سایر همایش‌های مشابه، بررسی محصولات فناوری اطلاعات در قالب جایزه فناوری اطلاعات برتر (فاب) است که در سه سطح طلایی، نقره‌ای و برنزی به محصولات برتر اهدا می‌شود. از سوی دیگر به منظور ارزیابی این محصولات از همایش چهارم دو محور فرهنگی- اجتماعی و سیاستی- مدیریتی افزون بر محور نوآوری- فناوری اضافه شدند و در دو همایش گذشته تمامی محصولات در زیر این سه محور مورد ارزیابی قرار گرفتند. یکی از مسائلی که نیاز است در ارزیابی دقیق‌تر این محصولات مورد بررسی قرار گیرد، طراحی چارچوب ارزیابی جایزه فاب است، به طوری که در ابتدا محصولات فناوری اطلاعات طبقه‌بندی شود و در مرحله بعد اهمیت معیارها و زیرمعیارها در تمامی طبقه‌ها تعیین گردد و در نهایت ارزیابی محصولات انجام گیرد. با طراحی معیارها و زیرمعیارها با روش‌های علمی مورد بهره‌گیری در این طرح پژوهشی می‌توان افزون بر ارزیابی صحیح محصولات ارائه شده، با ارائه کارنامه برای هر یک از محصولات، به غنای جایزه ملی فاب کمک شایانی نمود. بنابراین در این پژوهش قصد بر آن است که در مرحله اول محصولات فناوری اطلاعات طبقه‌بندی گردد و در مرحله بعد با طراحی معیارها و زیرمعیارهای هر طبقه و تعیین اهمیت هر یک از آنها، ارزیابی جایزه فاب صورت بگیرد و نتایج ارزیابی محصولات در قالب کارنامه به ارائه‌دهندگان محصول ارائه گردد.

تکمیل، توسعه و دو زبانه‌سازی اصطلاح‌نامه آیین دادرسی مدنی ایران

طرح حاضر مبتنی است بر آنچه در سال ۱۳۹۶ با عنوان «اصطلاح‌نامه آیین دادرسی مدنی ایران (بر اساس قانون آیین دادرسی مدنی دادگاه‌های عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۷۹)» در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) انجام شده است. در اقدام حاضر، هدف عبارت است از: (۱) توسعه و تکمیل اصطلاح‌نامه یادشده با این توضیح که اصطلاحات مرتبط با آیین دادرسی که در متون قانونی دیگر - بجز قانون آیین دادرسی سال ۱۳۷۹ - آمده‌اند به اصطلاح‌نامه افزوده شوند و بدین ترتیب، اصطلاح‌نامه پیشین تکمیل شود و توسعه یابد؛ به گونه‌ای که اصطلاح‌های مربوط در حوزه آیین دادرسی مدنی را در بر داشته باشد. میزان اصطلاحات افزوده حدود ۳۰۰ مورد برآورد می‌شود. (۲) به دست دادن برابر انگلیسی اصطلاحات مندرج در اصطلاح‌نامه پیشین و همه اصطلاحاتی که در گام جدید به اصطلاح‌نامه افزوده می‌شوند. زمان لازم برای اجرای هر یک از دو بخشی که مطرح شد ۱۲ ماه پیشنهاد می‌شود که هر دو بخش با هم به پایان خواهد رسید. به این ترتیب، موضوع طرح‌نامه در قالب دو گام انجام می‌شود: (۱) گردآوری اصطلاحات تازه و تعیین برابرهای انگلیسی کل اصطلاحات، (۲) وارد کردن اصطلاحات تازه در نرم‌افزار اصطلاح‌نامه‌ساز.

کاربرد تحلیل نهادی برای طراحی سیاست عمومی

تاریخ تحولات در سیاست‌گذاری علم، فناوری، و نوآوری در ایران نشان می‌دهد که تاکنون سیاست‌های گوناگونی در این زمینه در کشور گذارده شده است. در دهه‌های گذشته نیز تغییرات بسیاری در این سیاست‌های پدید آمده که تغییر در ساختارها، روش‌ها، و چگونگی مدیریت‌ها را نیز در پی داشته است. نقش سیاست‌ها در رسیدن به هدف‌های این حوزه بسیار کلیدی است. سیاست‌ها در سیستم‌های اجتماعی نقشی بسیار کلیدی دارند؛ زیرا رفتار، نقش، و پیوند عامل‌ها و بازیگران گوناگون را روشن می‌کنند. بررسی و تحلیل سیاست‌های کنونی برای طراحی سیاست‌های کارا تر ناگزیر است. با پیچیدگی‌های فضای سیاست‌گذاری، این تحلیل یک چالش بزرگ برای تحلیل‌گران سیاست به شمار می‌رود. سیاست‌های بسیار، لایه‌های سیاست‌گذاری متعدد، و تأثیرپذیری حوزه‌های گوناگون از یکدیگر بر پیچیدگی فضای سیاست‌گذاری و همچنین تحلیل سیاست‌ها می‌افزایند. در چنین فضایی کاربردی روش یا چارچوب سیستماتیک برای تحلیل سیاست‌ها نمایان‌تر می‌شود. چارچوبی که بتواند سوای موضوع سیاست، اجزای آن را روشن و پیوند اجزا را در یک نظم منطقی نشان دهد. برای تحلیل سیستماتیک سیاست‌ها، ابزار و چارچوب‌های اندکی هستند. یکی از این ابزارها، ابزار گرامر نهادی (Institutional Grammar Tool) است که استروم (برنده نوبل اقتصاد سال ۲۰۰۹) ارائه کرد. با این ابزار می‌توان سیاست‌ها را به اجزای گوناگون شکافت و پیوند میان آنها را باز یافت. از آنجایی که این ابزار برای بافت سیاست‌گذاری کشور انگلیسی زبان ساخته شده است، نمی‌توان آن را بدون سنجش در بافت ایران و برای زبان فارسی به کار برد. از این رو، این پژوهش با هدف سازوآرایی این ابزار و همچنین فرایند آن با بافت سیاست‌گذاری ایران انجام می‌شود.

امکان‌سنجی ساخت پیکره زبانی از داده‌های علمی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)

بسیاری از پژوهش‌های زبان‌شناختی و تصمیم‌گیری‌ها در برنامه‌ریزی زبانی، تنها با استفاده از یک پیکره زبانی امکان‌پذیر است. پیکره متنی یکی از مهم‌ترین دادگان ورودی در کاربردهای مربوط به پردازش زبان طبیعی به شمار می‌رود. در واقع، پیکره‌های متنی، مهم‌ترین پایگاه دانش در زبان‌شناسی پیکره‌ای است. انجام اکثر پژوهش‌ها در حوزه زبان‌شناسی رایانشی

مستلزم بهره گرفتن از پیکره‌های زبانی است که در این میان تهیه پیکره‌های متنی که حاوی نمونه‌های خوب و مناسب باشد از جایگاه خاص برخوردار است. برخی از پژوهشگران معتقدند پیکره هر چه گسترده‌تر و متنوع‌تر باشد، از کارایی بالاتری برخوردار است. تهیه یک پیکره زبانی مبتنی بر داده‌های علمی ایرانداک از دو نظر حائز اهمیت است: ۱- ایرانداک را در شمار پژوهشگاه‌ها و دانشگاه‌هایی قرار می‌دهد که پیکره زبانی مفید تهیه کرده‌اند و پژوهشگران می‌توانند از این پیکره خاص، که پیکره‌ای مبتنی بر داده‌های علمی ایرانداک است، استفاده کنند و ۲- می‌توان بسیاری از پژوهش‌های حوزه پردازش متن را با استفاده از این پیکره انجام داد. برای تهیه چنین پیکره‌ای ابتدا لازم است از تجربیات محققین دیگر که به ساختن پیکره پرداخته‌اند، استفاده کرد و به بررسی مراحل، ابزارها، نیروهای تخصصی لازم، هزینه و... که برای تهیه چنین پیکره‌ای لازم است، پرداخت. بنابراین در این پژوهش به امکان‌سنجی تهیه پیکره زبانی مبتنی بر داده‌های علمی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)، پرداخته می‌شود. یکی از مسائلی که طی انجام این پژوهش به آن پرداخته می‌شود این است که کدام بخش از داده‌های علمی را می‌توان در تهیه پیکره مورد استفاده قرار داد. داده‌های ایرانداک شامل چکیده‌ها، پایان‌نامه‌ها و مقالات است، طی این پژوهش به این مسئله پرداخته می‌شود که از کدامیک از این داده‌های علمی می‌توان در تهیه پیکره استفاده کرد.

ضرورت انجام امکان‌سنجی تهیه پیکره زبانی از داده‌های علمی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)، جمع‌آوری اطلاعات در زمینه مراحل، ابزارهای مورد نیاز، تیم‌های تخصصی لازم، برآورد هزینه و... جهت ساخت پیکره‌ای مطلوب و بسامان مبتنی بر داده‌های ایرانداک است تا بتوان درباره ساخت چنین پیکره‌ای در ایرانداک بهتر تصمیم‌گیری کرد و در صورت داشتن امکانات مالی و نیروی متخصص و ابزارهای لازم، در طرح / طرح‌های پژوهشی دیگر، اقدام به ساخت چنین پیکره‌ای کرد. بنابراین، در این طرح پژوهشی، پیکره‌ای تهیه نخواهد شد، بلکه امکان‌سنجی تهیه پیکره انجام می‌شود، و در طرح‌های پژوهشی آینده، در صورت داشتن امکانات کافی، پیکره تهیه خواهد شد تا بتوان پژوهش‌های مربوط به پردازش متن را در آینده به کمک پیکره‌ای که تهیه خواهد شد، انجام داد.

در این پژوهش ابتدا به بررسی چگونگی ساخت پیکره زبانی و بررسی مدل‌های امکان‌سنجی پرداخته می‌شود، سپس، طراحی مدل امکان‌سنجی ساخت پیکره زبانی و طراحی مدل امکان‌سنجی ساخت پیکره زبانی از داده‌های علمی ایرانداک انجام می‌شود، پس از طراحی مدل، به اعتباریابی مدل امکان‌سنجی ساخت پیکره زبانی از داده‌های علمی ایرانداک از طریق گرفتن نظر متخصصین این حوزه، پرداخته می‌شود و سپس، امکان‌سنجی ساخت پیکره زبانی از داده‌های علمی ایرانداک انجام می‌شود و در نهایت پیشنهاد/پیشنهاداتی جهت برنامه ساخت پیکره زبانی از داده‌های علمی ایرانداک ارائه می‌گردد. پیش‌بینی زمانی این پژوهش به این صورت است: در دو گام، هر کدام به مدت شش ماه.

بررسی اخلاق داوری در مجله‌های علمی ایران: مطالعه موردی تدوین مرانامه اخلاق داوری در فصلنامه پردازش و مدیریت اطلاعات

داوری پژوهش‌ها، گونه‌ای رفتار علمی است که برای بررسی دقیق، عالمانه و منصفانه یک اثر یا فعالیت علمی یا پژوهشی اهمیت بسیار زیادی دارد. این فرآیند ذهنی، دربرگیرنده تلاش برای بررسی اصالت، ارزش، اثرگذاری، نوآورانه بودن و به‌طور کلی اهمیت یک اثر یا فعالیت پژوهشی است. افزون بر این، این فعالیت علمی یکی از اجزای جدایی‌ناپذیر اخلاق نشر

علمی نیز محسوب می‌شود و داوران همراه با نویسندگان، سردبیران و ویراستاران از مهم‌ترین اجزای نشر علمی، به ویژه نشر مقاله‌های علمی در نظر گرفته می‌شوند. با توجه به نقش نظام ارزیابی و داوری در کیفیت محتوای مقاله‌ها و حیات علمی این نشریه‌ها، توجه به اصول اخلاقی انتشار و رهنمودهای تهیه شده برای داوران و همترازخوانان، سردبیران و نویسندگان اهمیت بسیار زیادی دارد. از آن‌جا نقش و ضرورت داوری یک اثر در بهبود و کیفیت بروندهای پژوهشی مهم و تأثیرگذار است، بنابراین برخی ملاحظه‌های اخلاقی در این میان پدید می‌آید که با عنوان اخلاق داوری شناخته می‌شوند. ارائه رهنمودهای اخلاقی برای داوری در نشریه‌های علمی، یکی از مهم‌ترین راهکارهای دستیابی به اخلاق داوری است که در میان نشریه‌های معتبر خارجی و داخلی جایگاه خود را یافته است. با این حال، به نظر می‌رسد لازم است نگاهی نظام‌مند و تحلیلی نسبت به رهنمودهای اخلاقی ارائه شده در مجله‌های علمی پژوهشی در میان پژوهش‌های علمی وجود داشته باشد چرا که چشم‌انداز مجله‌های علمی پژوهشی داخلی به اهمیت و جایگاه اخلاق داوری تا حدودی سهل‌انگارانه به نظر می‌رسد. هرچند در بسیاری از وبگاه‌های نشریه‌های داخلی، مرانامه‌های اخلاقی وجود دارند نتایج برخی پژوهش‌های داخلی نشان می‌دهند برخی ملاحظات اخلاق داوری در نشریه‌های داخلی رعایت نمی‌شود. برای نمونه ابویی اردکان و میرزایی (۱۳۸۹) طولانی بودن زمان داوری را مهم‌ترین مشکل مجله‌های علمی پژوهشی ایران می‌دانند که در تعارض با برخی گزاره‌ها و رهنمودهای اخلاقی مطرح شده «کوپ» درباره داوری به موقع و در چارچوب زمانی تعیین شده برای همترازخوانی است. (COPE ۲۰۱۷) البته نتایج پژوهش آنها نشان داد عملکرد داوران جوان در برخی مؤلفه‌ها از جمله ارائه پیشنهادها سازنده برای اصلاح مقاله، بهتر از داوران مسن بود. علیدوستی و دیگران (۱۳۹۱) نیز بر طولانی بودن زمان داوری به عنوان یکی از مشکل‌های مورد توجه سردبیران اشاره داشتند. همچنین، نتایج پژوهش رجبعلی بگلو، حاجی عزیزی و کریمی (۱۳۹۶) نشان داد، مجله‌های علمی پژوهشی سهم کمی را به موضوع اخلاق داوری در مرانامه اخلاقی و انتشاراتی خود اختصاص داده‌اند. این قضیه از این جهت اهمیت دارد که به نظر می‌رسد نگاهی متمایز به اخلاق داوری در این انتشارات علمی و دست‌کم رعایت برخی از مؤلفه‌ها همچون ارائه پیشنهادها داور برای بهبود اثر و ارائه بازخوردهای مناسب برای افزایش کیفی اثر که در «کوپ» مطرح شده است می‌تواند زمینه ساز بهبود بروندهای پژوهشی علمی باشد و باعث ارتقاء کیفی بروندهای پژوهشی گردد. با این حال، به نظر می‌رسد پاسخ به این پرسش که اخلاق داوری به طور کلی می‌تواند زمینه ساز افزایش کیفی بروندهای پژوهشی شود نکته مهمی است که می‌تواند مورد توجه پژوهش حاضر قرار گیرد.

پژوهش نامه پردازش و مدیریت اطلاعات به عنوان یکی از باسابقه‌ترین نشریه‌های حوزه علوم و فناوری اطلاعات همچون سایر نشریه‌های علمی پژوهشی از سوی کمیسیون بررسی نشریات علمی کشور در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (عتف) مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. این نشریه در سال ۱۳۹۴ رتبه نخست حوزه علوم انسانی را کسب کرد و در چند سال گذشته در سامانه ارزیابی نشریه‌های وزارت عتف، بالاترین رتبه را در میان نشریه‌های علمی پژوهشی علم اطلاعات و دانش‌شناسی به خود اختصاص داده است. در این نشریه، دو نظام ارزیابی اولیه و داوری به کار گرفته می‌شود تا از سویی از ورود مقالات تکراری و بی کیفیت یا کم کیفیت به چرخه نشر این نشریه جلوگیری کند و از سویی سبب تسریع و تمرکز بیشتر بر انتشار مقالات اصیل و باکیفیت‌تر شود. همچنین، در بند ۱۰ اساسنامه نشریه پردازش و مدیریت اطلاعات، اشاره‌ای کلی به معیارهای «کوپ» صورت پذیرفته اما مرانامه یا منشور اخلاقی برای داوری این نشریه تدوین نشده است. در حالی که در میان استانداردهای اجرایی نشریه‌ها در سامانه ارزیابی نشریه‌های وزارت عتف، بر تدوین اصول اخلاقی برای نشریه بر اساس

مراجع ذی صلاح بین‌المللی همچون «کوپ»، «اوای‌اس‌پی‌ای» و «اس‌تی‌ام» و درج وظایف داوران همراه با راهنمای داوری در وبگاه نشریه تأکید شده است. بنابراین، با وجود این که «کوپ» رهنمودهایی اخلاقی برای داوران تنظیم کرده است که در این رهنمودها، به بیان گزاره‌های مرتبط با اخلاق داوری پرداخته، در استانداردهای اجرایی نشریه‌ها، اشاره ویژه‌ای به اخلاق داوری در این نشریه صورت نپذیرفته است.

بر پایه آنچه اشاره شد، پژوهش حاضر درصدد بررسی اخلاق داوری در مجله‌های علمی پژوهشی در ایران است و به‌طور ویژه به تدوین مرانامه داوری در نشریه پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات می‌پردازد. بر این اساس، پژوهش حاضر با بررسی پیشینه داخلی و خارجی پژوهش‌هایی که در حوزه اخلاق داوری انجام شده است، آغاز می‌شود. در مرحله بعد، با استخراج و بررسی رهنمودهای اخلاق داوری که در مجامعی همچون، «کوپ»، «اوای‌اس‌پی‌ای» و «اس‌تی‌ام» تنظیم شده‌اند، گزاره‌های اخلاقی در این رهنمودها استخراج می‌شوند. سپس با نمونه‌گیری از جامعه پژوهش که دربرگیرنده مجله‌های علمی ثبت شده در سامانه رتبه‌بندی نشریات علمی وزارت عتف است، مرانامه اخلاقی این مجله‌ها بررسی و تحلیل محتوای کیفی می‌شوند. سپس، با بررسی گزاره‌های اخلاق داوری در این مرانامه، هسته اصلی مولفه‌های موجود در آنها استخراج می‌شوند. در ادامه، با بررسی فرایند داوری مقاله در نشریه پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات، فرایند (دربرگیرنده انتخاب داور و شیوه و چگونگی انجام داوری و غیره) و مراحل انجام داوری بررسی می‌شود. سپس با تحلیل اسناد داوری (دربرگیرنده مراحل همچون دیدگاه اعضای هیئت تحریریه درباره مقاله، تحلیل دیدگاه‌های مطرح شده داوران در داوری مقاله‌ها، و تحلیل محتوای کیفی شواهد عینی دیدگاه داوران در یادداشت‌های ار سالی مقاله‌ها) نمونه‌های عینی از موارد مطرح شده داوران در تطابق با رهنمودهای اخلاق داوری مورد تحلیل و تفسیر قرار می‌گیرد. در پایان، رهنمود اخلاق داوری برای این نشریه بر پایه رهنمودهای اخلاقی، فرآیند داوری و اسناد داوری تنظیم می‌شود.

ایجاد پایگاه داده از تصاویر موجود در پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج) بر اساس یک روش هوشمند

در اسناد و مقالات علمی، تصاویر حاوی اطلاعات مهمی هستند و در بسیاری از موارد با بررسی آنها به تنهایی می‌توان به ایده اصلی و با نتایج مهم مقاله علمی پی‌برد بدون اینکه لازم باشد کل مقاله را مطالعه کرد. به همین دلیل بسیاری از موتورهای جستجوگر مستندات علمی به دنبال فراهم کردن امکان بازیابی اطلاعات از تصاویر در پایگاه اطلاعاتی خود هستند، به طوری که کاربر با وارد کردن یک جست‌وجو، علاوه بر متن مقالات بتواند به تصاویری هم که به آن جست‌وجو مربوط می‌شود، دسترسی پیدا کند. هم اکنون در پایگاه اطلاعاتی گنج، که حاوی حجم زیادی از مستندات علمی و پایان‌نامه‌ها و رساله‌های فارسی کشور است، امکان جست‌وجو بر اساس یک عبارت متنی پرس‌وجو و بازیابی و نمایش نتایج جست‌وجو در قالب فراداده‌های متنی (عنوان، چکیده، پدیدآور، سال انتشار) وجود دارد. لیکن در حال حاضر اطلاعات از تصاویر موجود در اسناد گنج بازیابی نمی‌شود.

جهت مجهز کردن گنج به امکان بازیابی اطلاعات از تصاویر، لازم است که در ابتدا روشی برای استخراج تصاویر و توضیحات متنی مربوط به آنها از هر مستند علمی طراحی و پیاده‌سازی گردد و یک پایگاه داده از تصاویر و توضیحات متنی آنها فراهم شود. سپس در مرحله بعد، با تقویت الگوریتم‌های بازیابی در گنج (در صورت نیاز)، این دست از اطلاعات درباره هر سند نیز در بازیابی اطلاعات مورد استفاده قرار گیرد و در نتایج نهایی در قالبی مشخص نمایش داده شود. طرح پژوهشی

حاضر دو بخش دارد، بخش اول طراحی و پیاده سازی روشی جهت استخراج تصاویر و توضیحات متنی آنها است و بخش دوم ایجاد پایگاه داده تصاویر و فراهم ساختن امکان بازیابی تصاویر برای کاربران است.

مفهوم‌شناسی و روش تدوین فرااصطلاح‌نامه

با توجه به گسترش کاربردهای اصطلاح‌نامه در بازیابی اطلاعات بیش از ابزار سازماندهی و نیز ایجاد پایگاه‌های تمام‌متن اسناد و مدارک به ویژه پایان‌نامه‌ها در ایرنداک، تدوین فرااصطلاح‌نامه که حاصل ادغام اصطلاح‌نامه‌ها و واژه‌نامه‌های تخصصی هست، ضرورت می‌یابد تا علاوه بر نمایه‌سازی این مدارک به زبان استاندارد، کاربرد آن در بازیابی دقیق‌تر اطلاعات تخصصی برای کاربران اطلاعات پایگاه گنج میسر گردد. این طرح به منظور ایجاد هماهنگی لازم میان اصطلاح‌نامه‌های تخصصی تدوین شده و روزآمد شده و نیز واژه‌نامه‌های تخصصی تدوین شده در ایرنداک می‌باشد. بدین منظور ابتدا به معرفی فرااصطلاح‌نامه و سپس به ضرورت ایجاد آن و نیز تدوین مدل مفهومی آن می‌پردازد. این تحقیق در دو مرحله انجام می‌شود: ۱- شناسایی مفهوم فرااصطلاح‌نامه و بیان کاربردش، ۲- ارائه مراحل تدوین فرااصطلاح‌نامه.

ارزیابی تاثیر پژوهش با رویکرد آلت‌متریکس: (مطالعه موردی: انتخابی از تولیدات علمی ایران نمایه‌شده در پایگاه اسکوپس)

همزمان با گسترش استفاده از رسانه‌های اجتماعی در میان پژوهشگران و همچنین به دلیل ایرادات وارده به شاخص‌های سنجش تاثیر پژوهشی مبتنی بر استناد، ایده بهره‌گیری از شاخص‌های مبتنی بر رسانه‌های اجتماعی در مطالعات سنجشی در ۲۹ سپتامبر ۲۰۱۰ در پیامی تویتری از سوی جیسون پریم مطرح شد. شاخص‌های مبتنی بر رسانه‌های اجتماعی، شاخص‌های تکمیلی، جایگزین یا آلت‌متریکس میزان حضور، انتشار و تاثیرگذاری پرونده‌های پژوهشی در محیط رسانه‌های اجتماعی را مورد مطالعه قرار می‌دهند. به بیان دیگر، آلت‌متریکس را می‌توان استفاده از شاخص‌های مبتنی بر رسانه‌های اجتماعی جهت بررسی اثرگذاری تولیدات علمی تعریف نمود. مطالعات انجام شده در سطح کشور پیرامون ارزیابی تاثیر پژوهش‌ها اکثراً مبتنی بر شاخص‌های علم‌سنجی بوده و عملکرد تولیدات علمی پژوهشگران کشورمان در حوزه‌های موضوعی مختلف با استفاده از شاخص‌های آلت‌متریکس تنها در معدودی از مطالعات مورد بررسی قرار گرفته است. این مطالعات عموماً از نظر جامعه مورد بررسی، رسانه اجتماعی مطالعه شده و یا پایگاه‌های ارائه‌دهنده خدمات آلت‌متریکس دارای محدودیت بوده‌اند. در پژوهش حاضر که یک مطالعه کاربردی است و با هدف اصلی ارزیابی میزان تاثیر پژوهش‌ها با بهره‌گیری از رویکرد آلت‌متریکس انجام می‌شود، جامعه پژوهش عبارت است از مقاله‌های منتشر شده پژوهشگران ایرانی در حوزه‌های موضوعی علوم کامپیوتر و علوم اجتماعی که در بازه زمانی ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۸ در پایگاه استنادی اسکوپس نمایه‌شده‌اند و به دلیل دارا بودن شناساگر شی دیجیتال، امکان رصد فعالیت آلت‌متریک آنها وجود دارد. پس از استخراج و ذخیره سازی داده‌های فوق، جهت بررسی میزان حضور پرونده‌های مورد مطالعه در رسانه‌های اجتماعی و نیز سنجش میزان تاثیر آنها، از رویکرد آلت‌متریکس (سنجش‌های مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی) و از اطلاعات برخی از مهم‌ترین ارائه‌دهندگان خدمات آلت‌متریکس از قبیل آلت‌متریکس اکسپلورر و پلام آنالیتیکس استفاده خواهد شد. به‌منظور بررسی ارتباط عوامل مختلف از قبیل (همکاری علمی و دسترسی آزاد مجلات) با میزان تاثیر پرونده‌های مورد مطالعه و نیز ارتباط بین فعالیت آلت‌متریک و کیفیت مجلات پژوهشی

از آزمون‌های همبستگی مناسب استفاده می‌شود. در نهایت با جمع‌بندی و تجزیه و تحلیل داده‌ها و به کمک روش‌های آماری توصیفی و استنباطی به پرسش‌های پژوهش پاسخ مناسب داده خواهد شد.

ارائه چارچوبی برای ارزیابی پایگاه وب پژوهشگاه‌ها از منظر معماری اطلاعات: مطالعه موردی وبگاه پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

در عصر حاضر که حجم اطلاعات به صورت نمایی در حال افزایش است، و کاربران گزینه‌های زیادی برای دسترسی به اطلاعات مورد نیازشان دارند، عرضه این اطلاعات در محیط وب باید با دقت بیشتری صورت گیرد. از این رو اگر سازمان‌ها به دنبال جلب رضایت کاربران خود در استفاده از وبگاه‌هایشان هستند باید ضمن شناخت نیازها و رفتار کاربران، درک روشنی از اهداف کسب و کار خود و نوع محتوایی داشته باشند که قصد ارائه آن را در بستر وب دارند. بنابراین عناصر اطلاعاتی باید به نحو مناسبی سازماندهی و برچسب‌زنی شوند تا بتوانند به راحتی در دسترس کاربران قرار گرفته و قابل فهم باشند. چنین چالش‌هایی موضوع معماری اطلاعات، به عنوان یک حوزه عملی و یک زمینه پژوهشی است.

نقش معماری اطلاعات در کاربردپذیری محیط‌های اطلاعاتی از یک سو و جایگاه پژوهشگاه‌ها در پاسخگویی به سوالات تخصصی جامعه و نیاز آن‌ها به ایجاد بستری اطلاعاتی برای تعامل هدفمند و سازنده با مخاطبان و کاربران خود از سوی دیگر، اهمیت به کارگیری اصول معماری اطلاعات در این سازمان‌ها را برجسته می‌سازد. با توجه به آنچه گفته شد در این پژوهش قصد داریم تا ضمن تبیین مفهوم معماری اطلاعات، به بررسی و معرفی ابعاد مختلف آن بپردازیم. سپس با بهره‌گیری از روش‌های اجماع، چارچوبی نظری برای ارزیابی معماری اطلاعات در وبگاه پژوهشگاه‌ها به عنوان بستر اصلی تعامل با کاربران سازمان پیشنهاد خواهیم داد. در ادامه چارچوب مذکور را در یک مطالعه موردی برای ارزیابی وبگاه پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران از منظر معماری اطلاعات به کار خواهیم گرفت. در نهایت نقاط قوت و ضعف معماری اطلاعات وبگاه پژوهشگاه را با توجه به یافته‌های پژوهش بیان خواهیم کرد.

تقاضامحور طراحی و مستندسازی فرایندهای پژوهشگاه پلیمر و پتروشیمی ایران

شیوه انجام کار بدین گونه است: نخست، شناسایی فرایندها و مصاحبه با کارکنان کلیدی لازم برای مستندسازی همه فرایندهای پژوهشگاه تا سطح زیرفرایند؛ دوم، مصاحبه با افراد کلیدی پژوهشگاه؛ سوم، تحلیل و مهندسی دوباره فرایندها و نمایش آنها در چارچوب BPMN II؛ و چهارم، مستندسازی مدیریت فرایندها (BPMS) و آماده‌سازی شناسنامه فرایندها به همراه شاخص‌های پایش و اندازه‌گیری.

تقاضامحور طراحی سامانه هوشمند کشف تقلب با استفاده از الگوریتم‌های یادگیری ماشین

امروزه کاربرد گسترده بانکداری الکترونیکی به تولید انبوهی از اطلاعات و تراکنش‌ها انجامیده است. با افزایش خدمات مالی بانک‌ها، جرایم مالی نیز هم‌راستا در حال رشد است؛ به گونه‌ای که بانک‌ها به طور میانگین سالانه ۵٪ از درآمد خود را به دلیل تقلب‌های مالی از دست می‌دهند که این کاهش منابع، کاهش اعتماد مشتریان را نیز در پی خواهد داشت. یکی از چالش‌های ریشه‌ای سامانه‌های شناسایی تقلب، کاربرد روش‌های نوآورانه در فرایند تقلب است. به گفته دیگر، فرایند انجام تقلب پویا و

در حال تغییر است، بنابراین برای اینکه سامانه‌ای بتواند قلب‌های تازه را نیز شناسایی کند، باید مدل رفتار هنجار هر مشتری با اقلام داده‌ای جغرافیایی، زمانی، اندازه تراکنش مالی، و ... به‌دست آید تا هر گونه کج‌روی از این رفتار به‌عنوان مشکوک ثبت گردد. همچنین پیشنهاد شده است که روش‌های لبه فناوری در زمینه شناسایی قلب مانند الگوریتم‌های یادگیری ماشین به کار روند. این پروژه با بررسی روش‌های هوش مصنوعی کار شده در سامانه‌های شناسایی قلب، مدلی را برای سامانه‌های ملی پرداخت طراحی کرده است.

تقاضامحور ☞ تهیه داشبورد برای مدل سیستمی منابع و مصارف سازمان تأمین اجتماعی

شکاف میان منابع و مصارف سازمان تأمین اجتماعی مورد باور همگان است. با این همه، عوامل ذاتی افزایش یا کاهش شکاف تعهدات در سالیان دراز کاری سازمان به گونه واقعی مستند نشده‌اند. در این راه دگرگونی‌های مدیریتی تنها درمان کوتاه بوده است و پافشاری بر روش‌های قدیمی در بیشتر موارد سیاست‌های بهبود پایدار را برای سازمان به ارمغان نیاورده‌اند. بنابراین نیاز به تحلیل جامع سیستمی از بدنه کارشناسی سازمان است تا از راه آن بتوان ابعاد و پرسش‌های گوناگون پیرامون مدیریت منابع و مصارف سازمان را در یک نگاه جامع‌نگر تحلیل کرد و سناریوهای مؤثر برای پایدارسازی سازمان را فراهم آورد. از این رو، با هدف روشن‌سازی عوامل و ریشه‌های مؤثر بر منابع و مصارف سازمان تأمین اجتماعی با بهره‌گیری از رویکرد سیستمی (همه‌جانبه‌نگر) طرحی انجام شد که مأموریت اصلی آن، پدیدآوری زیر ساختی برای پشتیبانی از تصمیم مدیران سازمان در سناریوسازی‌های مؤثر و کارآمد برای مدیریت پایدار سازمان بود. دستاوردهای این طرح عبارت‌اند از: نخست، ساخت الگوی تحلیلی پویا و پدیدآوری زیرساختی برای کمک و پشتیبانی از تصمیم مدیران سازمان تأمین اجتماعی؛ و دوم، درست کردن داشبورد مدیریتی.

تقاضامحور ☞ طراحی مدل کسب‌وکار و قیمت‌گذاری پروژه اصلت‌سنجی کالا

نگاه به برنامه‌ریزی در راه رشد و موفقیت شرکت «خدمات انفورماتیک کیش» و بهره‌گیری از تجربه و هوشمندی در طراحی الگوی کسب‌وکار امری بسیار ارزشمند و بایسته است. موفقیت در کسب‌وکار به عوامل گوناگونی بستگی دارد که یکی از مهمترین و پایه‌ای‌ترین آنها طراحی و پیاده‌سازی مدل بهینه کسب‌وکار به‌ویژه در آغاز آن است. این مدل روشن‌گر الگوی تجاری محصول یا خدمت است که اندازه سودآوری برآمده از ایجاد ارزش افزوده را نشان می‌دهد. بنابراین مدل کسب‌وکار، فرایند پیوند میان فضای نوآوری محصول یا خدمت تازه و فناوری ارائه شده با فضای مالی و اقتصادی کسب‌وکار است. هدف از انجام این پروژه شناسایی ذی‌نفعان کلیدی محصول‌های برگزیده و ارزش افزوده مستقیم و غیرمستقیم اصلت‌سنجی محصول برای مشتریان، صنعت، و دولت است. در این راه مدل درآمدی آن با توجه به ساختار هزینه‌های پروژه نیز بررسی می‌شود. برخی از جنبه‌های اجتماعی تأثیرگذار بر مدل کسب‌وکار نیز افزون بر جنبه‌های اقتصادی دیده می‌شوند.

تقاضامحور ☞ طراحی مدل و تدوین دستورالعمل استقرار مدیریت دانش در دستگاه‌های اجرایی

این طرح با هدف برداشتن گامی مؤثر از منظر مدیریت دانش در راستای تحقق اهداف مشخص شده در اسناد بالادستی کشور مانند چشم‌انداز بیست ساله جمهوری اسلامی ایران، برنامه ششم توسعه، سیاست‌های کلی نظام اداری ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری و نقشه راه اصلاح نظام اداری و دیگر اسناد مرتبط ساختاربندی شده است.

در این طرح در نظر است تا بواسطه تجربیات متعددی که طی سالیان متمادی در سطح ملی و بین‌المللی بدست آمده، نسبت به طراحی مدلی جامع که علاوه بر ابعاد ساختاری و فرهنگی، زیر ساخت فناوری اطلاعات (IT) مورد نیاز شرایط لازم را جهت استقرار مدیریت دانش در سازمان‌های مختلف کشور را ایجاد نموده و این فرصت را در اختیار دستگاههای اجرایی کشور قرار دهد تا به گونه‌ای عملیاتی، کارا و جامع به مدیریت سرمایه‌های دانشی خود بپردازند.

تقاضامحور طراحی چارچوب سیستم مدیریت خدمات امنیت اطلاعات شرکت امن‌پردازان کویر

مدیریت خدمات فناوری اطلاعات «ITSM»، به واسطه سیاست‌های سازمان یافته و ساختار یافته در فرایندها و مراحل پشتیبانی، به کلیه فعالیت‌هایی اشاره دارد که توسط یک سازمان برای برنامه‌ریزی، طراحی، تحویل، اداره و کنترل خدمات فناوری اطلاعات ارائه شده به مشتریان انجام می‌دهد (Galup, Dattero, Quan, and Conger ۲۰۰۹). یکی از حوزه‌های اصلی خدمات فناوری اطلاعات، خدمات امنیت اطلاعات است که بر روی حفاظت اطلاعات مشتریان از افشاری غیرمجاز تمرکز دارند. در این حوزه ایجاد و توسعه سیستم مدیریت خدمات امنیت اطلاعات که بتواند بر اساس فعالیت‌هایی مشخص، امکان مدیریت چرخه عمر خدمات امنیت اطلاعات ارائه شده به مشتریان را به ارائه‌کنندگان این خدمات بدهد، از اهمیت فراوانی برخوردار است. بر اساس بررسی اولیه انجام شده و عدم یافت پژوهش مشخص در این موضوع و با استناد به تقاضای انجام این پژوهش از طرف شرکت امن‌پردازان کویر (یکی از ارائه‌کنندگان معتبر خدمات امنیت اطلاعات در کشور) هدف اصلی این پژوهش، طراحی چارچوب سیستم مدیریت خدمات امنیت اطلاعات شرکت امن‌پردازان کویر تعیین شده است. بدین منظور اجرای این پژوهش در دو گام اصلی شامل شناخت و نیازسنجی (شامل مطالعات کتابخانه‌ای، بررسی بهین تجربه‌ها و شناخت خدمات موجود) و طراحی چارچوب سیستم (شامل خدمات، گروه‌های ذینفع، فرآیندها و روابط بین آنها) پیش‌بینی شده است. هدف اصلی این پژوهش طراحی مفهومی چارچوبی به منظور توسعه سیستم مدیریت خدمات امنیت اطلاعات در شرکت امن‌پردازان کویر می‌باشد. انتظار می‌رود با انجام این پژوهش علاوه بر طراحی پایه این چارچوب توسعه، تحلیل شکافی بین وضعیت کنونی و ایده‌آل چارچوب ارائه خدمات امنیت اطلاعات در شرکت انجام شده و مبتنی بر آن سناریوهای توسعه‌ای در حوزه مدیریت خدمات امنیت اطلاعات به منظور کاهش این شکاف‌ها نیز ارائه شود.

تقاضامحور طراحی مفهومی و مصور سازی چارچوب مقایسه روش‌های ارزیابی ریسک امنیت اطلاعات

امنیت اطلاعات به‌عنوان یکی از موضوع‌های چالش‌برانگیز در حوزه فناوری اطلاعات مطرح است که در سال‌های اخیر مورد توجه بسیاری از نهادها و مؤسسه‌ها قرار گرفته است. مدیریت ریسک اصلی‌ترین و کلیدی‌ترین مفهوم در استقرار و ارتقای سیستم‌های مدیریت امنیت اطلاعات محسوب می‌شود. یکی از اصلی‌ترین گام‌های مدیریت ریسک امنیت اطلاعات، ارزیابی ریسک امنیت اطلاعات (ISRA) است. ارزیابی ریسک امنیت اطلاعات به طور کلی یک روش نظام‌مند به منظور دستیابی به یک دید جامع در خصوص شناسایی (یافتن، تشخیص و تشریح)، تحلیل (درک ماهیت و تعیین سطح) و ارزشیابی (مقایسه سطح با معیارها) ریسک‌های امنیت اطلاعات را فراهم می‌آورد. با این هدف و براساس بررسی‌های اولیه انجام شده، در مجموع بیش از ۲۵ روش در قالب دستورالعمل‌ها/راهنماها، استانداردها و چارچوب‌های ملی و بین‌المللی از خاستگاه‌های مختلف کاربردی و پژوهشی و به منظور ارزیابی ریسک امنیت اطلاعات طراحی و به کار گرفته شده است. این پژوهش بر آن

است تا ضمن شفاف‌سازی مفهوم ارزیابی ریسک امنیت اطلاعات و جایگاه آن، از طریق طراحی چارچوبی مفهومی به منظور مقایسه روش‌های ارزیابی ریسک امنیت، نتایج آن را به شکل مصور ارائه کند

هدف اصلی این پژوهش طراحی چارچوب مفهومی مقایسه روش‌های ارزیابی ریسک امنیت اطلاعات و مصورسازی روش‌های موجود در قالب این چارچوب است. مبتنی بر این هدف اصلی، ۱- شناسایی روش‌های مهم موجود ارزیابی ریسک امنیت اطلاعات و تحلیل مزایا و معایب آن‌ها، ۲- شناسایی شاخص‌های اصلی مقایسه این روش‌ها و طراحی چارچوب مفهومی مقایسه مبتنی بر آن، و ۳- مصورسازی این روش‌ها در قالب چارچوب مفهومی مقایسه ارائه شده از اهداف مرحله‌ای در این پژوهش خواهد بود.

تقاضامحور ۵ تحلیل و طراحی سامانه ملی مدیریت اطلاعات تحقیقاتی (سمات) برای پیشینانی بندهای «ب»، «پ»، و «ت» ماده ۶۴ قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی، و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و بند «س» ماده ۱۳۲ قانون مالیات‌های مستقیم با رویکرد چابک

شورای عالی علوم، تحقیقات، و فناوری (عتف) بر پایه قانون اهداف، وظایف، و اختیارات وزارت عتف (مصوب مجلس شورای اسلامی — ۱۳۸۳) تشکیل شده است. این شورا که در لایه عالی سیاست‌گذاری در حوزه علم، پژوهش، و فناوری فعالیت می‌کند، تعیین اولویت‌های این حوزه‌ها را نیز بر عهده دارد. رئیس این شورا رئیس جمهور، نایب رئیس شورا وزیر عتف، و دبیر کل آن معاون پژوهش و فناوری این وزارت است و کارهای اجرایی آن در سوی دبیرخانه شورا انجام می‌شوند. این شورا بر پایه ماده دو آیین‌نامه داخلی خود، چند کمیسیون تخصصی دارد که برای ارائه مشاوره تخصصی و برخی از تصمیم‌گیری‌ها در حوزه موضوعی هستند. دبیرخانه این شورا برخی از وظیفه‌های اجرایی و قانونی شورا را که در مواد ۶۴ و ۱۳۲ قانون تکلیف شده است، با بهره‌برداری از یک سامانه انجام می‌دهد.

سامانه کنونی به دلیل تغییر فناوری، تغییر دامنه وظایف قانونی، و تغییر در سازوکارهای اجرایی پاسخگوی نیازهای شورای عالی نیست. از این رو، تحلیل نیازمندی‌ها و طراحی سامانه ملی مدیریت اطلاعات تحقیقاتی (سمات) برای پیشینانی انجام بندهای «ب»، «پ»، و «ت» ماده ۶۴ قانون برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی، و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (برنامه ششم) و ماده یک دستورعمل اجرایی بند «س» ماده ۱۳۲ قانون مالیات‌های مستقیم (موضوع ماده ۳۱ قانون موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور) انجام می‌شود.

این سامانه برای پاسخگویی به نیازهای شورای عالی عتف نیاز به دو بخش سیستم مدیریت فرایندهای کسب‌وکار و سیستم مدیریت مستندات دارد که نیازمندی‌ها و ویژگی‌های آن در زمان انجام طرح روشن خواهد شد.

این سیستم بر پایه دیدگاه بهره‌بردار، بر توسعه سریع آن و با رویکرد چابک، تحلیل و طراحی می‌شود. در این رویکرد گروه طراحی توسعه و بهره‌بردار سامانه در یک پیوندی پیوسته به درک مشترک از سامانه می‌رسند و در این فرایند، مستندات طراحی را تولید می‌کنند. شناسایی و بررسی نیازهای شورای عالی عتف، قوانین و مقررات بالادست این سامانه، بک‌لاگ‌های سیستم، طراحی و مدل‌سازی فرایندهای کاری سیستم، طراحی مفهومی پایگاه داده، و طراحی فرم‌های اصلی از برون‌دادهای کلیدی این طرح خواهند بود. گفتنی است که بهره‌بردار سامانه، کار با زبان برنامه‌نویسی جاوا بر پایه وب را برای امنیت و بازدهی بیش‌تر برگزیده است. این طرح در سه گام و در شش ماه به انجام می‌رسد.

تهیه، تدوین و استقرار کامل نظام رصد اجتماعی

یکی از خلاءهایی که در حوزه فعالیت های اجتماعی وجود دارد، عدم وجود اطلاعات و آمار بروز و قابل اتکا در همه حوزه های موضوعات اجتماعی در کشور است و این خلاء موجب شده است، برنامه ریزی ها در حوزه های اجتماعی در یک فضای مبهم انجام شود. طرح پژوهشی حاضر، ضمن انجام مطالعات گسترده در مورد روش های علمی و بهینه جمع آوری، تمیزسازی و تحلیل داده در حوزه آسیب های اجتماعی، با طراحی و استقرار سامانه های نرم افزاری برخط قابلیت استفاده از داده های تجمیع شده برای اتخاذ تصمیم های دقیق تر و بروزتر را به مدیران، پژوهشگران و دانشجویان فعال در این حوزه می دهد. استقرار نظام رصد اجتماعی در مرکز ملی رصد وزارت کشور، علاوه بر برخورداری از چنین قابلیت، امکان مشاهده روند تغییرات پدیده های اجتماعی را نیز فراهم می کند و این موجب مدیریت هوشمند و بهینه منابع و کاهش هزینه و اثرات تصمیم گیری ها می شود. گردآوری و ارائه اطلاعات در قالب سیستم پشتیبان تصمیم و قابلیت گرفتن گزارش های مختلف در کنار قوه تحلیل کارشناسان این حوزه، می تواند مدیران و سیاست گذاران اجتماعی کشور را به سلاحي که قابلیت پیش بینی پدیده های اجتماعی و اندازه گیری اثرات تصمیم گیری ها را دارد، مجهز کند. سامانه رصد آسیب ها و پدیده های اجتماعی و مطالعات محتوایی و پژوهش های علمی جانبی آن، قدرت مدیران حوزه اجتماعی کشور در رابطه با مسائل روز حول موضوعاتی از جمله طلاق، فساد اخلاقی، اعتیاد، حاشیه نشینی، فقر، نقاط بحرانی شهری، بیکاری، مهاجرت، کودکان کار، رشوه خواری، سرقت و ... را دوچندان می کند. همچنین به واسطه امکان دسترسی به داده های بروز و جامع، مشاهده تحلیل های کارآمد پژوهشگران و دسترسی به انواع گزارش های تحلیلی تولید شده توسط سامانه شاهد تصمیم گیری هایی با دقت بالاتر و هزینه پایین تر خواهیم بود.

۱-۳-۵. رساله های دانشجویان دکتری

ایرانداک از سال ۱۳۹۰ در راستای مأموریت های خود دانشجوی دکتری می پذیرد. این دانشجویان در سه رشته مدیریت فناوری اطلاعات، مهندسی فناوری اطلاعات، و علم اطلاعات و دانش شناسی در ایرانداک دوره دکتری خود را می گذرانند. در سال ۱۳۹۷ از ۱۴ رساله دکتری در دست انجام، چهار رساله با موفقیت دفاع شد. آماری از رساله ها در نمودار ۱-۸ آمده است.

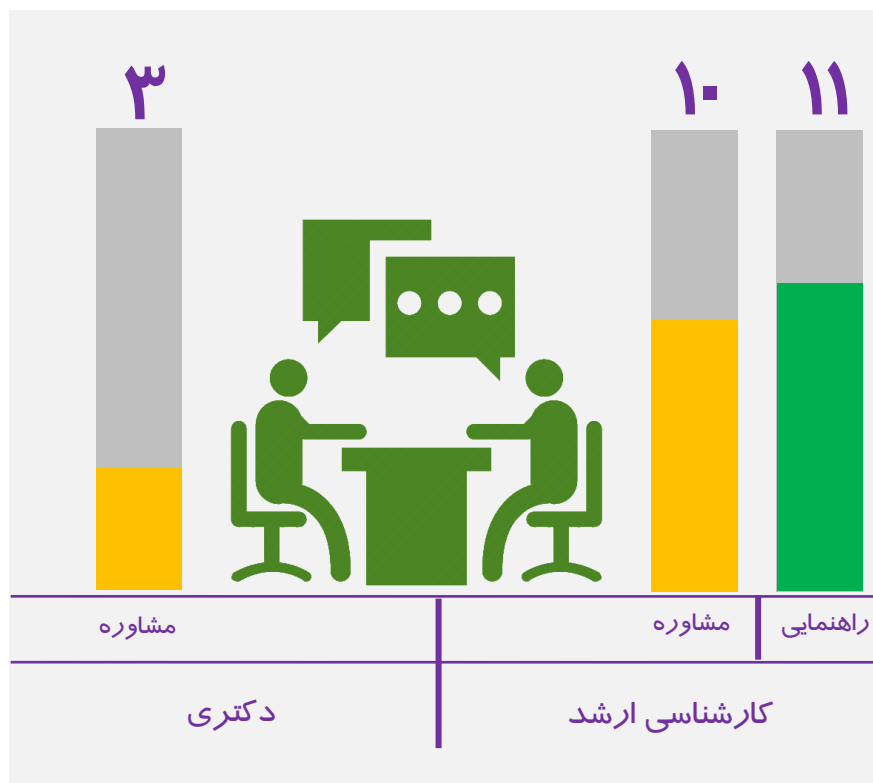

طراحی چارچوب حکمیت داده در مراکز تبادل داده و اطلاعات ملی (مورد مطالعه: وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)		
طراحی سیستم پشتیبان تصمیم هو شمند با رویکرد فرایادگیری: مورد مطالعه عملکرد موسسات تحقیقاتی ایران		
بهبود نتایج جستجو در پایگاه‌های اطلاعاتی با پیش‌بینی پذیری رفتار اطلاع‌یابی کاربران		
کاربرد هستان شناسی در بازیابی اطلاعات از منابع دیجیتال		
ارائه الگوی تحلیل خودکار اطلاعات در نظام بازیابی اطلاعات پایان‌نامه‌های پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات بر اساس مصورسازی حوزه‌های دانش		
ارائه مدل هم‌راستایی راهبردهای دانش و راهبرد کسب و کار: مطالعه موردی دانشگاه افسری امام علی		
ارائه مدل نظام ملی نشر علمی		
طراحی مدل مدیریت استراتژیک برند کتابخانه‌های دانشگاهی ایران		
توسعه رویکرد تضمین کیفیت بازیابی اطلاعات برای نمایه‌سازی داده‌های علمی چندرسانه‌ای فارسی		
ارائه مدل بازیابی و اشناعه‌گزینی اطلاعات، با رویکرد "سیستم‌های یافت-آگاه"؛ مورد مطالعه: پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج)		
ساخت مدل کسب و کار برای فراهم‌آوری منابع اطلاعاتی دیجیتال: مورد مطالعه پایگاه پایان‌نامه‌ها و رساله‌های الکترونیکی		
بررسی و ساخت مدل عوامل حیاتی موفقیت کتابخانه‌های دیجیتال در ایران		

نمودار ۸-۱. دستاوردهای پژوهشی ایرانداک: رساله‌های دکتری

۱-۶-۳. راهنمایی و مشاوره دانشجویان

از دیگر کارهای استادان ایرانداک، راهنمایی و مشاوره پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری در زمینه مدیریت، فناوری اطلاعات، علم اطلاعات و دانش‌شناسی، و دیگر رشته‌های در پیوند است. این راهنمایی‌ها و مشاوره‌ها تنها ویژه دانشجویان دکتری ایرانداک نیست و برخی نیز به دانشجویان نهادهای دیگر داده شده‌اند. آماری از راهنمایی و مشاوره استادان ایرانداک در نمودار ۱-۹ آمده است.

نمودار ۱-۹. دستاوردهای پژوهشی ایرانداک: راهنمایی و مشاوره به دانشجویان

۷-۳-۱. پژوهش‌نامه پردازش و مدیریت اطلاعات

از دستاوردهای دیگر ایرنداک مدیریت و روزرسانی «پژوهش‌نامه پردازش و مدیریت اطلاعات» است که گزارش پژوهش‌ها و پیشرفت‌های تازه را در زمینه‌هایی همانند علم اطلاعات و دانش‌شناسی، اطلاع‌سنجی، مدیریت اطلاعات، مدیریت دانش، اصطلاح‌شناسی، جامعه اطلاعاتی، تعامل انسان و اطلاعات، زبان‌شناسی رایانه‌ای، علم داده، و حوزه‌های در پیوند منتشر می‌سازد. گروه هدف این نشریه استادان دانشگاه، دانشجویان، پژوهشگران، صنعت‌گران، و حرفه‌مندان در دامنه پوشش نشریه هستند. این نشریه در نمایه نامه‌های معتبر جهانی و ملی همانند «لیستا»، «اسکوپوس»، و «آی. اس. سی.» نمایه می‌شود.

هدف این نشریه گسترش پیوند علمی میان پژوهشگران و فناوران با تولیدکنندگان و نیازمندان علم و فناوری، انتشار تازه‌ترین یافته‌های علمی کشور، افزایش مشاهده‌پذیری آثار ایرانیان در جهان، آگاه‌سازی گروه هدف از گسترش‌های علم و فناوری، ثبت یافته‌های پژوهشی در کشور، شناخت و معرفی پژوهشگران و نوآوران کشور، بهبود دانش و پژوهش در کشور، و گسترش استانداردهای نشر ادواری‌ها در کشور است. در سال ۱۳۹۷ ایرنداک توانسته است شماره‌های سه و چهار از دوره ۳۳ و شماره‌های یک و دو از دوره ۳۴ پژوهش‌نامه پردازش و مدیریت اطلاعات را چاپ و منتشر کند. بر پایه ارزیابی سال ۱۳۹۶ «سامانه رتبه‌بندی نشریات علمی» وزارت عتف، «پژوهش‌نامه پردازش و مدیریت اطلاعات» با دریافت امتیاز ۸۶ و جایگاه A در رده نخست نشریه‌های «کتابداری» در این سامانه جای گرفته است.

۴-۱. رویدادهای علمی

۱-۴-۱. سخنرانی‌های علمی

برگزاری سخنرانی‌ها یکی از کارهای کلیدی ایرانداک برای اشتراک‌گذاری دانش و تجربه‌های علمی است. همگان نیز می‌توانند از این سخنرانی‌ها بیشتر به گونه رایگان و آزاد بهره‌برند. در سال ۱۳۹۷، ایرانداک در برگزاری ۱۱ سخنرانی علمی نقش داشت که در این میان، چهار مورد را دانشجویان پژوهشگاه انجام دادند و سه سخنرانی نیز با همکاری انجمن علمی مدیریت اطلاعات ایران و یک سخنرانی با همکاری مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور و انجمن ترویج علم ایران برگزار شدند. در جدول ۱-۱ نام این سخنرانی‌ها آمده است.

جدول ۱-۱. سخنرانی‌های برگزارشده با همکاری پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

پیشگیری از بدرفتارهای علمی: نقش و جایگاه ایرانداک	
پازل اکوسیستم کارآفرینی: مقایسه ایران و کشورهای توسعه یافته	
از تجربه کاربر تا تجربه مشتری	
نشست علم و تکنولوژی: سویه‌های اخلاقی (با همکاری مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور و انجمن ترویج علم ایران)	
تاکتیک‌های جست‌وجو و هستی‌شناسی‌ها	
تحلیل روند یک حوزه علمی با استفاده از اطلاعات کتابشناختی	
مدل‌های جست‌وجوی اطلاعات	
زیبایی‌شناسی اطلاعات در بستر مصورسازی	
دومین سلسله نشست‌های اخلاق در علم و فناوری «دوراه‌های اخلاقی و نوآوری‌های مسئولانه» (با همکاری انجمن علمی مدیریت اطلاعات ایران)	
سومین سلسله نشست‌های اخلاق در علم و فناوری «وساطت فناوری و اخلاق: با تکیه بر آرای برنو لاتور» (با همکاری انجمن علمی مدیریت اطلاعات ایران)	
پنجمین سلسله نشست‌های ذخیره و بازیابی اطلاعات «تقویت پرس‌وجوی کاربران» (با همکاری انجمن علمی مدیریت اطلاعات ایران)	

۴-۱. همایش ملی «مدیران فناوری اطلاعات»

ششمین همایش ملی مدیران فناوری اطلاعات در سال ۱۳۹۷ به پستوانه تجربه ۵۰ سال فعالیت پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداد) با رویکرد میان‌رشته‌ای و با شعار «کسب و کار داده محور در خدمت جامعه» به منظور آشنایی و تبادل دیدگاه‌ها، دستاوردها و تجربه‌های فرهنگی، مدیریتی و فناورانه حاصل از به کارگیری فناوری اطلاعات برگزار شد.

با توجه به توسعه و گسترش علم و دانش در حوزه مدیریت فناوری اطلاعات و با تأکید بر ارتقاء تخصص و مهارت مدیران این حوزه، در این همایش ضمن معرفی دستاوردهای برگزیده در حوزه‌های گوناگون علوم و فناوری اطلاعات؛ تلاش شد تا پیوند کاری میان پژوهشگران و فعالان صنعت جهت بهبود نگرش نسبت به کسب و کار داده محور در حوزه‌های مختلف اطلاعات و فناوری اطلاعات برقرار گردد.

محورهای همایش

الف) محور علمی- فناوری

در مراحل مختلف تولید و پردازش داده‌ها در سازمان در نظر گرفتن مؤلفه‌های علمی (از جنبه‌های نظری تا جنبه‌های کاربردی) و مهندسی در پیدایش و گسترش فناوری اطلاعات و مصنوعات آن از اهمیت قابل توجهی برخوردار است. ذیل این محور به بررسی دستاوردهای پژوهشی و اجرایی حول رابطه میان کسب و کار داده محور و محورهای فرعی زیر پرداخته می‌شود:

- ☐ هوش مصنوعی؛
- ☐ کلان داده؛
- ☐ کیفیت داده و استانداردها؛

☐ مدیریت و تحلیل هوشمند داده؛

☐ مدیریت دانش؛

☐ امنیت و ایمنی؛

☐ معماری فناوری اطلاعات؛

☐ مصورسازی داده و اطلاعات.

(ب) محور سیاستی- مدیریتی:

در مراحل مختلف تولید و پردازش داده‌ها در سازمان در نظر گرفتن چارچوب‌های مختلف سیاستی، اقتصادی، مدیریتی و حقوقی بهبود برنامه‌های کسب‌وکار منجر خواهد شد. ذیل این محور به بررسی دستاوردهای پژوهشی و اجرایی حول رابطه میان کسب‌وکار داده‌محور و محورهای فرعی زیر پرداخته می‌شود:

☐ دولت الکترونیک؛

☐ شبکه‌های اجتماعی؛

☐ بازاریابی و تجاری‌سازی؛

☐ اقتصاد داده‌محور؛

☐ مدیریت کیفیت داده؛

☐ سیاست‌گذاری داده‌محور؛

☐ آینده‌نگاری و حکمرانی داده‌ها؛

☐ مشارکت عمومی- خصوصی در مدیریت اطلاعات.

(ج) محور اجتماعی- فرهنگی:

ذیل این محور به بررسی دستاوردهای پژوهشی و اجرایی حول رابطه میان کسب‌وکار داده‌محور و محورهای فرعی زیر پرداخته می‌شود:

☐ مالکیت و حمایت از داده‌ها؛

☐ صحت و امنیت داده‌ها؛

☐ شفافیت و اعتماد داده‌ها؛

☐ کنترل‌پذیری و دسترس‌پذیری داده‌ها؛

☐ حریم خصوصی و محرمانگی داده‌ها؛

☐ کلان‌داده‌ها و چالش‌های اخلاقی و حقوقی.

(د) محور زیرساخت‌ها و کاربردها:

☐ توسعه زیرساخت فناوری‌های نوین؛

☐ توسعه زیرساخت همراه؛

☐ فناوری اطلاعات و سلامت؛

☐ فناوری اطلاعات و انرژی؛

☐ فناوری اطلاعات و بانکداری؛

☐ فناوری اطلاعات و بیمه؛

☐ فناوری اطلاعات و یادگیری؛

☐ فناوری اطلاعات و تحول دیجیتال؛

☐ فناوری اطلاعات و شهر هوشمند.

هدف‌های همایش

☐ معرفی دستاوردهای برگزیده در قالب محصولات و مقالات در حوزه‌های مختلف علوم و فناوری اطلاعات؛

☐ برقراری ارتباط و پیوند کاری میان صاحب‌نظران و محققان علوم و مهندسی، علوم انسانی و اجتماعی،

سیاست‌گذاری و مدیریت در حوزه فناوری اطلاعات و زمینه‌های مرتبط؛

☐ بهبود نگرش داده‌محور در لایه‌های مختلف سازمانی در حوزه‌های مختلف اطلاعات و فناوری اطلاعات؛

☐ برگزاری نشست‌ها و جلسات مختلف هم‌اندیشی در حوزه‌های مختلف علمی- فناوریانه، اجتماعی- فرهنگی و

سیاستی- مدیریتی، در راستای توسعه نگرش محوریت داده در سازمان.

دستاوردهای همایش

این همایش در ۴ دی‌ماه ۱۳۹۷ در سالن همایش‌های صداوسیما و با حضور گسترده استادان،

محققان، کارشناسان و مدیران حوزه فناوری اطلاعات برگزار شد. در مهلت تعیین شده برای ارسال

دستاوردها، بیش از ۱۱۳ دستاورد به کمیته علمی همایش ارسال شد که در جلساتی که با حضور اعضای

کمیته علمی همایش برگزار شد، این دستاوردها مورد داوری قرار گرفتند. در این همایش، بیش از ۸۰۰

تن از متخصصان حضور یافتند و ۵ سخنرانی کلیدی، ۱۷ دستاورد برگزیده و ۵ نشست تخصصی ارائه

گردید. همچنین در روز برگزاری همایش، نمایشگاه تخصصی با حضور ۲۸ شرکت و سازمان جهت

بازدید شرکت کنندگان در همایش دایر بود. کمیته علمی این همایش متشکل از ۳۶ نفر از متخصصین و برترین اساتید دانشگاه‌های داخل کشور و همچنین دانشگاه‌های UNSW و Sains Malaysia بود. همچنین شورای سیاست گذاری همایش از مدیران و فعالان حوزه فناوری اطلاعات کشور (جدول ۱- اعضای شورای سیاست گذاری همایش) تشکیل شده بود.

جدول ۱- اعضای شورای سیاست گذاری همایش

نام و نام خانوادگی	سمت و جایگاه
جناب آقای دکتر مسعود برومند	معاون پژوهش و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و رئیس همایش
جناب آقای دکتر علیدوستی	رئیس پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)
جناب آقای مهندس نصرالله جهانگرد	معاون فناوری و نوآوری وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات
جناب آقای دکتر امیر شجاعان	رئیس مرکز توسعه دولت الکترونیک، فناوری اطلاعات و آمار وزارت کشور
جناب آقای مهندس عطاالله ملکی تبار	رئیس مرکز فناوری اطلاعات، ارتباطات و امنیت نهاد ریاست جمهوری
جناب آقای مهندس سید امیرحسین مطلبی	رئیس مرکز فناوری اطلاعات، ارتباطات و تحول اداری وزارت ورزش و جوانان
جناب آقای دکتر برات قبادیان	معاون آموزش، پژوهش و فناوری وزارت صنعت، معدن و تجارت
جناب آقای مهندس مهدی صفاری نیا	رئیس پارک فناوری پردیس
جناب آقای دکتر سید رزگار پوراحمدی	رئیس مرکز فناوری اطلاعات، ارتباطات و تحول اداری سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

جایزه فناوری اطلاعات برتر (فاب)

جایزه فناوری اطلاعات برتر (فاب) برای چهارمین بار در همایش مدیران فناوری اطلاعات به شماری از دستاوردهای برگزیده در زمینه کاربرست فناوری اطلاعات، از سوی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) اعطاء شد. هدف‌های جایزه فاب عبارت‌اند از:

☐ معرفی محصولات فناورانه و کمک به بازاریابی؛

☐ تشویق به گسترش محصولات فناورانه؛

- ☐ کمک به ساخت و صادرات محصولات فناورانه؛
- ☐ توجه به ملاحظات فرهنگی و اجتماعی محصولات فناورانه.
- بدین منظور دست‌اندرکاران این همایش تلاش کردند تا بتوانند برای محصولات برگزیده جایزه فاب امتیازاتی را فراهم کنند که از جمله آن‌ها می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:
- ☐ امکان استقرار در پارک علم و فناوری پردیس؛
- ☐ ارائه خدمات لیزینگ از سوی پارک علم و فناوری پردیس؛
- ☐ بازاریابی محصولات برگزیده در سایت مرکز فن‌بازار ملی؛
- ☐ ارائه خدمات صندوق صبا به برگزیدگان.
- در مهلت مقرر دریافت دستاورد، ۱۱۳ محصول به دبیرخانه این همایش ارسال شد و این محصولات در طی دو مرحله و با معیارهای زیر در سه حوزه علمی- فناوری، سیاستی- مدیریتی و اجتماعی- فرهنگی داوری شدند:
- ☐ علمی- فناوری: قابلیت‌های فنی، قابلیت‌های کاربردی و نوآوری و فناوری؛
- ☐ سیاست- مدیریتی: نوع نیاز، تطابق قابلیت‌های دستاورد با نیاز جامعه هدف، قابلیت تجاری‌سازی و برنامه بازاریابی؛
- ☐ اجتماعی- فرهنگی: ارزش اجتماعی، ملاحظات فرهنگی، کاربرمداری و ملاحظات اخلاقی و حقوقی.
- در مرحله اول و در طی ۸ جلسه داوری، ۳۰ محصول به مرحله دوم راه یافتند و این محصولات در طی دو روز به صورت حضوری ارائه و داوری شدند که در نهایت ۳ محصول شایسته دریافت جایزه فاب، ۸ محصول برگزیده (جدول ۱) و ۱۹ محصول شایسته تقدیر شناخته شدند.
- ☐ تندیس فناوری اطلاعات برتر (فاب) طلایی: تبلت کودک و نوجوان نارتب، شرکت توسعه راهکار هو شمند امین؛
- ☐ تندیس فناوری اطلاعات برتر (فاب) نقره‌ای: پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج)، پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران؛
- ☐ تندیس فناوری اطلاعات برتر (فاب) برنزی: اسمارت وای فای، شرکت مهندسی رایانورد.

جدول ۲- محصولات برگزیده

نام شرکت	نام محصول	نوع تقدیر
شرکت توسعه راهکارهای هوشمند امین	تبلت کودک و نوجوان نارتب	فاب طلایی
پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران	پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج)	فاب نقره‌ای
شرکت مهندسی رایانورد	اسمارت وی فای	فاب برنزی
شرکت ایماژ رایور	یکتانت (پلتفرم نشر محتوای همدان)	برگزیده
شرکت فناوران سپهر ماهان	شبکه اجتماعی سازمانی	برگزیده
مرکز گسترش فناوری اطلاعات (مگفا)	سامانه ی پایش، تحلیل و مدیریت رفتار مشتریان مبتنی بر پلتفرم BigMehr	برگزیده
شرکت کلاسه	کلاسه- سامانه خط تولید "سیستم اختصاصی و جامع مدرسه و آموزشگاه"	برگزیده
شرکت بهپرداز جهان	سوئیچ یکپارچه تبادل الکترونیکی اطلاعات (سیتاد)	برگزیده
شرکت آسان بورس	سامانه پایش، تحلیل و مدیریت رفتار مشتریان	برگزیده
شرکت پکتوس	برجسته نگار هوشمند همراه	برگزیده
شرکت فن‌آوری اطلاعات داده بان آریا	ایفیس - eFace- اپلیکیشن خدمات آرایشگری بانوان در منزل	برگزیده

ایده

از بین ایده‌های ارسالی به دبیرخانه همایش از ایده زیر به عنوان ایده برتر تقدیر به عمل آمد:

شرکت مدیریت پروژه نیروگاه‌های سولار: ساخت دیوایس مانیتورینگ کنترل و مدیریت نیروگاه‌های فتوولتاییک و سامانه دیسپاچینگ و اورژانس انرژی در حوزه انرژی‌های تجدید پذیر در ایران.

از میان ۴۵ مقاله ارسال شده به کمیته علمی همایش، ۲۳ مقاله برگزیده در پایگاه‌های علمی ISC و سیویلیکا نمایه و ۶ برتر اطلاعات جهت چاپ به مجلات AD-MINISTER، پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات و فصلنامه علمی - پژوهشی مدیریت اطلاعات معرفی شدند.

مدیران برتر فناوری اطلاعات (مفا)

جایزه مدیران برتر فناوری اطلاعات (مفا) از سال ۱۳۹۶ (دوره پنجم) در همایش مدیران فناوری اطلاعات ایجاد شده و این مدیران از منظر معیارهایی نظیر توانمندی کار گروهی، توانمندی آموزشی، توانمندی پژوهشی، توانمندی اجرایی، جوایز و افتخارات و داستان موفقیت مورد ارزیابی قرار گرفتند. مدیران برگزیده در این دوره عبارتند از:

- ☐ مهندس نصرالله جهانگرد، معاون فناوری و نوآوری وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات؛
- ☐ دکتر سید سجاد مروجی، مدیرعامل شرکت سلامت الکترونیک برکت.

جایزه ملی شرکت‌های فناوری اطلاعات تحول‌آفرین

جایزه شرکت‌های تحول‌آفرین از سال ۱۳۹۶ (دوره پنجم) در همایش مدیران فناوری اطلاعات ایجاد شده و شرکت‌های مورد نظر در طی دو مرحله و در ۵ بعد منابع انسانی، نوآوری، بلوغ سازمانی، فرایندی و بازار ارزیابی شدند. شرکت‌ها به لحاظ اندازه (تعداد نیروی انسانی) به سه دسته کوچک (کمتر از ۵۰ نفر)، متوسط (بین ۵۰ تا ۱۰۰ نفر) و بزرگ (بیش از ۱۰۰ نفر) دسته بندی شده و هر شرکت با شرکت‌های هم‌سطح خود رقابت می‌کرد. نکته حائز اهمیت پیشرفت شرکت‌های مستقر در سایر شهرهای کشور و رقابت آن‌ها با شرکت‌های مستقر در تهرانی بود که جای خوشحالی دارد و امید است

تمرکز صنعت فناوری اطلاعات در تهران به مرور از بین برود. توجه شرکت‌ها به روابط غیر رسمی و ایجاد فضای شاد و صمیمی بین کارکنان حایز اهمیت بود.

بر این اساس، شرکت‌های زیر به‌عنوان برترین شرکت تحول‌آفرین انتخاب شدند:

- ☐ برترین شرکت تحول‌آفرین کوچک: به‌طور مشترک، شرکت‌های ملکان اوان و بهین راهکار؛
- ☐ شرکت تحول‌آفرین متوسط: شرکت سریع سیستم جنوب؛
- ☐ شرکت تحول‌آفرین بزرگ: شرکت ارتباطات سیار ایران (همراه اول).

بازتاب رسانه‌ای

- ☐ انعکاس اخبار ششمین همایش ملی مدیران فناوری اطلاعات در بیش از ۷۰ رسانه‌ی خبری؛
- ☐ پخش تلویزیونی تیزر همایش در شبکه‌های یک، دو، سه و آی فیلم.

تدوین گزارش راهبردی همایش ملی مدیران فناوری اطلاعات

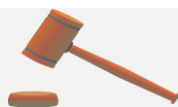
این گزارش که در دبیرخانه همایش تهیه شده است به بررسی ابعاد مختلف همایش پرداخته و با واکاوی هر یک از این بخش‌ها نقاط چالشی و کلیدی را برای بهینه‌سازی همایش استخراج کرده است. در جمع‌بندی گزارش موردنظر بدین نتیجه رسیده است که همایش مزیت‌های بی‌بدیلی در کشور همچون داشتن نگاه انسانی، داشتن نگاه فرهنگی و اجتماعی به محصولات فناوری اطلاعات، پیشگامی در عرصه ورود به بررسی محصولات فناوری اطلاعات، جامع دیدن همایش را داراست اما به دلیل نپرداختن به تبیین مسیر آینده برای همایش دچار ضعف راهبردی شده است. لذا گزارش حاضر اصلی‌ترین نیاز همایش مدیران فناوری اطلاعات را تدوین برنامه راهبردی همایش می‌داند و پیشنهادات راهبردی، ساختاری و سیاستی برای کمک به این برنامه راهبردی را ارائه کرده است.

۱. ۵. آیین‌نامه‌ها و تفاهم‌نامه‌ها

۱-۵-۱. آیین‌نامه‌های اجرایی

آیین‌نامه‌های اجرایی از اسناد کلیدی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) هستند که برای آسان‌سازی و کارآمدی کارهای اجرایی بررسی و تصویب می‌شوند. در سال ۱۳۹۷ هشت آیین‌نامه اجرایی در ایرانداک بررسی و تصویب شدند. نام این آیین‌نامه‌ها در نمودار ۱-۱۰ آمده است.

روزآمدی خدمشی «حمایت از پژوهش‌های منجر به انتشارات علمی»

افزایش تشویقی مقاله‌های خدمشی «حمایت از پژوهش‌های منجر به انتشارات علمی» (بندهای ۶-۱-۱ تا ۶-۱-۴)

پیشنهاد افزایش کارمزد داوری ۱۳۹۷ به هیئت رئیسه

«شیوه‌نامه اجرایی دوره دکترای پژوهشی» درخصوص چگونگی درج ایمیل اساتید راهنما و مشاور خارج از پژوهشگاه در انتشار دستاوردهای رساله (اصلاح بند ۱۴-۷)

آیین‌نامه ارتقا مرتبه اعضای هیئت علمی پیشنهاد اصلاح بندهای ۹ و ۱۰ ماده ۳ به هیئت ممیزه

خدمشی «مجموعه‌سازی، سازمان‌دهی، و دسترسی به گزارش طرح‌های پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)» پیشنهاد اصلاح به رئیس پژوهشگاه

تعیین «پژوهشگران همکار» در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) (بررسی و تغییر شاخص‌ها)

خدمشی «حمایت از پژوهش‌های منجر به انتشارات علمی» (اصلاح)

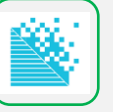

نمودار ۱-۱۰. آیین‌نامه‌های اجرایی مصوب در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

۲-۱. تفاهم‌نامه‌ها

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) برای آغاز یا گسترش پیوند همکاری در زمینه‌های گوناگون علمی و پژوهشی، آموزشی، و اجرایی با دیگر نهادها تفاهم‌نامه‌هایی در سال ۱۳۹۷ داشت. دوره این تفاهم‌نامه‌ها بیشتر سه سال است و به افزایش کارایی و اثربخشی فعالیت‌های ایرانداک یاری می‌رسانند. در نمودار ۱-۱۲ نام نهادهای دارنده تفاهم‌نامه همکاری با ایرانداک آمده است.

تفاهم‌نامه‌های تازه				
				
شرکت امن پردازان کویر	مرکز فرهنگ سازی و آموزش بانکداری الکترونیک شبکه بانکی کشور	کتابخانه عمومی حسینییه ارشاد	مرکز فابا	
تفاهم‌نامه‌های پیشین				
				
انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران	وزارت کشور	پژوهشگاه میراث فرهنگی	معاونت اداری، مالی و مدیریت منابع وزارت عتف	دانشگاه مفید
				
اتاق بازرگانی اصفهان	شرکت ارتباطات سیار ایران	سازمان اسناد و کتابخانه ملی	موسسه تحقیقاتی صنایع دفاعی	انجمن علمی مدیریت اطلاعات ایران
				
انجمن اقتصاد شهری	موزه علوم و فناوری	دانشگاه پیام‌نور	فرماندهی انتظامی تهران بزرگ	مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور

مرکز آموزش و
تحقیقات صنعتی
ایران

پژوهشگاه علوم
انسانی و مطالعات
فرهنگی

نمودار ۱-۱۱. نهادهای دارای تفاهم‌نامه با پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

بر پایه نمودار ۱-۱۲ در سال ۱۳۹۷ چهار تفاهم‌نامه همکاری میان و نهادهای دیگر ایرانداک امضا و به ۱۷ تفاهم‌نامه در دست اجرای پیشین افزوده شدند.

۱. ۶ منابع اطلاعاتی پشتیبان پژوهش

از آنجا که پژوهش از کلیدی‌ترین مأموریت‌های پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) است، دسترسی به منابع اطلاعاتی پشتیبان این مأموریت بسیار ارزشمند است. از این رو، منابع اطلاعاتی گوناگونی برای پژوهشگران در ایرانداک فراهم شده‌اند. در نمودار ۱-۱۲ آماری از منابع اطلاعاتی پشتیبان پژوهش در ایرانداک آمده است.

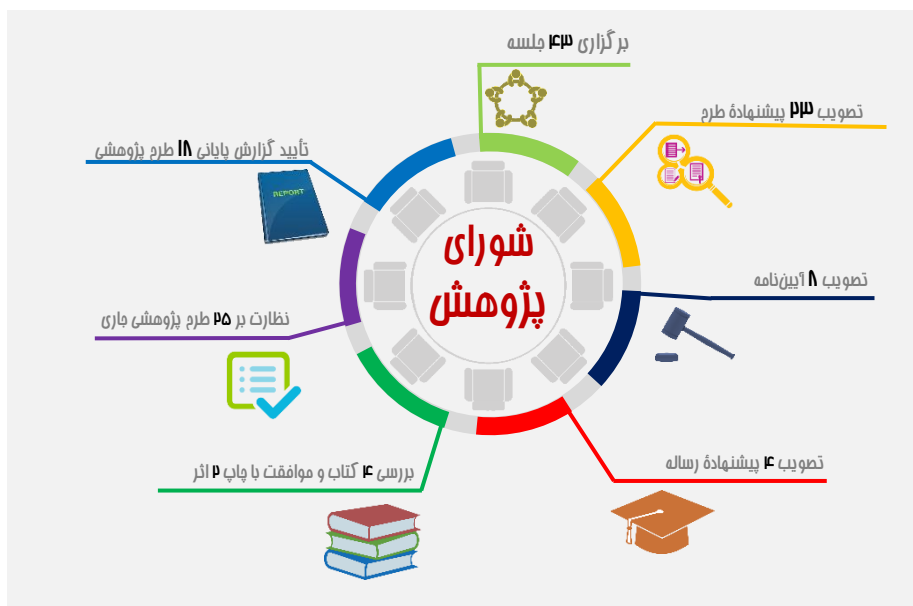

۷. ۱. شورای پژوهش

«شورای پژوهش» مؤسسه‌های پژوهشی، بالاترین مرجع تصمیم‌گیری در پژوهش هستند و در راستای هدف‌ها و وظایف خود، در کنار بررسی پیشنهادها، پژوهشی دریافتی در نشست‌های تخصصی، درباره‌ی اجرا، اجرا نشدن، یا ویرایش آنها نیز تصمیم می‌گیرند. نظارت بر اجرای طرح‌های پژوهشی، نگارش و پیشنهاد سیاست‌ها، هدف‌ها و خط‌مشی پژوهشی، و فراهم‌آوری و نگارش آیین‌نامه‌های گوناگون پژوهشی از وظایف مشترک شورای پژوهش در مؤسسه‌های پژوهشی است. بر

پایه ماده ۱۲ «آیین‌نامه جامع مدیریت دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی»، شوراهای تخصصی از جمله شورای پژوهش، اولین سطح بخشی مؤسسه است که سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی را در بخش‌های گوناگون مؤسسه برای هماهنگی کارهای اجرایی و برنامه‌ریزی در بخش درپوند و پیشنهاد به شورای مؤسسه و هیئت رئیسه انجام می‌دهد. در نمودار ۱-۱۳ نمایی از عملکرد شورای پژوهش در سال ۱۳۹۷ آمده است.

نمودار ۱-۱۳. عملکرد شورای پژوهش پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

۸. هیئت اجرایی جذب اعضای هیئت علمی

«هیئت اجرایی جذب اعضای هیئت علمی» پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) بر پایه مصوبه هیئت عالی جذب از آبان ۱۳۸۷ برای گزینش اعضای هیئت علمی شایسته از میان درخواست‌کنندگان جذب و همچنین تبدیل وضعیت استخدامی و یکپارچگی در استخدام اعضای هیئت علمی تشکیل شده است و کار خود را زیر نظر هیئت مرکزی جذب اعضای هیئت علمی وزارت

علوم، تحقیقات، و فناوری انجام می‌دهد. امور اجرایی این هیئت مانند پیگیری‌های فراخوان عمومی استخدام، راتبه تحصیلی، طرح سربازی، تبدیل وضعیت اعضای هیئت علمی، تشکیل پرونده برای درخواست کنندگان جذب، و پاسخ‌گویی به درخواست کنندگان به دست دبیرخانه هیئت اجرایی جذب پژوهشگاه انجام می‌شود. در اجرای مصوبه ۶۰۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی و تصویب هیئت عالی جذب اعضای هیئت علمی از تاریخ ۱۳۹۴/۱/۳۰ هیئت اجرایی جذب مشترک میان پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) و مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور تشکیل شده است. در نمودار ۱۴-۱ نمایی از عملکرد هیئت اجرایی جذب اعضای هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران در سال ۱۳۹۶ آمده است.

بر پایه نمودار ۱۴-۱ «هیئت اجرایی جذب اعضای هیئت علمی» ایرانداک در سال ۱۳۹۷ روی هم رفته ۱۴ نشست و کارگروه برگزار کرده است که پنج کارگروه آن در پیوند با بررسی صلاحیت علمی، شش نشست آن در پیوند با هیئت اجرایی جذب، و سه کارگروه آن در پیوند با بررسی صلاحیت عمومی کسانی بوده است که درخواست جذب در ایرانداک داشته‌اند. در همین سال، پنج استاد در زمینه‌های گوناگون موضوعی در حال جذب بوده‌اند: یک استاد در حوزه سیاست‌گذاری علم و فناوری، یک استاد در حوزه مدیریت فناوری اطلاعات، یک استاد در حوزه مهندسی کامپیوتر، یک استاد در حوزه مدیریت رسانه، و یک استاد در حوزه فلسفه علم. آخرین مدرک تحصیلی همه استادان در حال جذب دکتری تخصصی بوده است.

نمودار ۱-۱۴. عملکرد هیئت اجرایی جذب اعضای هیئت علمی ایراندک

۹. ۱. خدمات‌های دانش‌بنیان

محصول‌ها و خدمات‌های دانش‌بنیان نقشی کلیدی در زیست‌پذیری نهادهای امروزی دارند. پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران نیز برای پیشبرد مأموریت‌ها و هدف‌های خود چندین خدمت دانش‌بنیان برای کاربرانش فراهم کرده است. این خدمات‌ها در سه گروه پژوهش و فناوری (نمودار ۱-۱۵)، اطلاعات و فناوری اطلاعات (نمودار ۱-۱۶)، و مشاوره و مدیریت (نمودار ۱-۱۷) دسته‌بندی شده‌اند.

اصطلاح‌نامه‌نگاری

نگارش آنتولوژی و هستان‌شناسی

پردازش زبان طبیعی

ساخت پیکره‌های متنی تخصصی بر پایه داده‌های علمی و فنی ایرانداک

آینده‌نگاری علم، فناوری، و نوآوری

راهکارهای هوش کسب‌وکار و ساخت داشبوردهای مدیریتی

شناخت نقشه راه فناوری

مرور سیستماتیک و متاآنالیز

تحلیل لاگ و رفتار کاربران

ترسیم ساختار انتشارات علمی و تحلیل روند پژوهش

تحلیل اطلاعات علمی و فنی

ارزیابی اثربخشی پژوهش‌ها با سنجه‌های جایگزین

طراحی و تحلیل پروتکل‌های پایه رمزنگاری کلید عمومی

طراحی و تحلیل پروتکل‌های امنیتی

طراحی و اجرای نظام‌های اشتراک منابع و همکاری سازمان‌ها

طراحی و برگزاری کارگاه‌های آموزشی تخصصی

پذیرش دانشجوی دکتری برای انجام طرح‌های پژوهشی تقاضامحور

نمودار ۱-۱۵. خدمات‌های دانش‌بنیان ایرانداک: پژوهش و فناوری

طراحی و ساخت سامانه ثبت اطلاعات علمی و فناوریانه

طراحی و ساخت سامانه نمایه‌سازی اطلاعات علمی و فناوریانه

طراحی و ساخت سامانه اشاعه اطلاعات علمی و فناوریانه

طراحی و ساخت پایگاه‌های اطلاعات علمی و فناوریانه موضوعی

طراحی و ساخت دروازه‌های اطلاعات موضوعی کنترل کیفیت شده

طراحی و بهبود کیفیت داده‌ها در سامانه‌های اطلاعات

طراحی و راه‌اندازی مراکز اطلاعات علمی و فناوریانه سازمانی و موضوعی

تحلیل، طراحی، و ساخت وب‌سایت‌های سازمانی

دیجیتال‌سازی اسناد چاپی و ساخت آرشیو دیجیتال

نمایه‌سازی اسناد و اطلاعات علمی و فنی

اشاعه گزینشی اطلاعات

طراحی و ساخت سامانه‌های اطلاعات مکانی وب‌بنیاد

طراحی و ساخت سامانه‌های پیشنهاددهنده

طراحی و پیاده‌سازی الگوریتم‌های یادگیری ماشین در کاربردهای گوناگون

طراحی و ساخت سامانه‌های تحلیل کلان‌داده

داده‌کاوی

هوشمندی فناوری با روش‌های فناوری کاوی

طراحی و ساخت سامانه‌های هوش و تحلیل کسب‌وکار سازمانی

طراحی و ساخت سامانه‌های تشخیص تقلب

شخصی‌سازی محیط‌های یادگیری الکترونیکی

نشر الکترونیکی

طراحی و ساخت شبکه‌های اجتماعی حرفه‌ای تخصصی

طراحی و ساخت سامانه‌های مدیریت اطلاعات آزمایشگاهی

نمودار ۱-۱۶. خدمات‌های دانش‌بنیان ایرانداک: اطلاعات و فناوری اطلاعات

برنامه‌ریزی راهبردی: پیاده‌سازی و ارزیابی

برنامه‌ریزی راهبردی بازار و طراحی سیستم توزیع

پیاده‌سازی برنامه راهبردی با رویه‌های کاری

سیاست‌گذاری با رویکرد تفکر سیستمی

برنامه‌ریزی راهبردی بازار و طراحی سیستم توزیع؛

تحلیل و آسیب‌شناسی خدمات دولت الکترونیک

افزایش مشارکت سازمانی با بهره‌گیری از بازی‌وارسازی

مستندسازی و بهبود فرایندهای سازمانی

طرح‌ریزی و استقرار نظام مدیریت کیفیت بر پایه استاندارد ایزو ۹۰۰۱

طراحی مدل کسب‌وکار برای محصولات فناوری اطلاعات

مشاوره طرح‌های توجیهی فنی اقتصادی

مدیریت ریسک پروژه

مدیریت منابع انسانی

طراحی و راه‌اندازی سامانه‌های ارزیابی عملکرد سازمانی

مشاوره و ارزیابی مسئولیت‌پذیری اجتماعی سازمان

مشاوره در زمینه اخلاق پژوهش

مشاوره در زمینه اخلاق فناوری اطلاعات و ارتباطات

نمودار ۱-۱۷. خدمات‌های دانش‌بنیان ایرانداک: مشاوره و مدیریت

۱۰۱. جایزه‌ها

در ششمین همایش ملی مدیران فناوری اطلاعات یک خدمت ایرانداک فاب نقره‌ای گرفت که همراه با اسامی جوایز دیگر در نمودار ۱-۱۸ آمده است.

فاب
نقره‌ای

طرح پژوهشی
برگزیده

دریافت رتبه
۸۸۶

دریافت
مقام سوم
روبوداک

دریافت رتبه دهم
کشوری و رتبه ۲ هزار
و ۲۶۲ جهانی ایراندک

پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج)

طرح پژوهشی "بررسی و پیشنهاد شاخص‌های تاثیر پژوهش در ایران" در حوزه طرح پژوهشی نهمین جشنواره پژوهش سازمان اسناد و کتابخانه ملی

پژوهش‌نامه پردازش و مدیریت اطلاعات در دوره ارزیابی ۱۳۹۶-۱۳۹۵
بر پایه گزارش کمیسیون بررسی نشریات علمی کشور

دریافت مقام سوم حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات در اولین دوره
رقابت علمی کنز برای روبوداک

دریافت رتبه دهم کشوری و رتبه ۲ هزار و ۲۶۲ جهانی در میان وب‌گاه‌های
مؤسسه‌های تحقیق و توسعه جهان در رتبه‌بندی مراکز پژوهشی و دانشگاهی
جهان بر پایه شاخص‌های سنجش پایگاه وب مؤسسه‌ها (وبومتریک)

نمودار ۱-۱۸. جایزه‌های گرفته‌شده ایراندک در سال ۱۳۹۷

۱۱. نوآوری

نوآوری در محصولات و خدمات امری کلیدی در ایراندک است و نیروی انسانی آن می‌کوشد تا ایده‌های تازه و نوآورانه خود را به شکل محصول یا خدمتی برای برآورده‌سازی نیازهای ذی‌نفعان درآورد. در سال ۱۳۹۷ چندین محصول و خدمت نوآورانه به سبانه محصولات و خدمات‌های ایراندک افزوده شدند که در ادامه معرفی شده‌اند.

نسخه دوم سامانه پیشینه پژوهش

نام	سامانه پیشینه پژوهش
نام کوتاه	پیشینه
سال راه‌اندازی	۱۳۹۷
ناشر	ایراندک
دسترسی	همگان/رایگان
نشانی	pishineh.irandoc.ac.ir

درباره

بسیاری از پژوهش‌های دانشگاهی در پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها انجام می‌شوند و بخشی از مقاله‌های علمی نیز دستاورد همین پژوهش‌ها هستند. آسانی دستیابی به این منابع کلیدی و کاربرست دستاوردهای آنها در فرایند پژوهش برای پژوهشگران و در چرخه تولید برای صنعت کشور بسیار ارزشمند است. پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایراندک) کار ثبت، سازمان‌دهی، و اشاعه اطلاعات علم و فناوری کشور را بر عهده دارد و از دیرباز مرکز دریافت نسخه‌ای از پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها و ارائه خدمات اطلاع‌رسانی آنها به جامعه علمی کشور بوده است. ایراندک با این پشتوانه، سامانه پیشینه پژوهش را برای خدمت به نظام علمی کشور راه‌اندازی کرده است و به دانشجویان تحصیلات تکمیلی و پژوهشگران کمک می‌کند تا از پیشینه کار خود، به‌ویژه در پایان‌نامه‌ها و رساله‌های انجام شده در کشور آگاهی یابند و از کار دوباره پرهیز کنند و با منابع موجود درباره پژوهش خود نیز آشنا

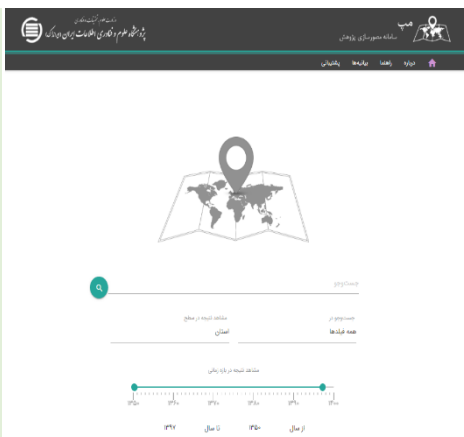

شوند. برای کاربست این سامانه، پس از ثبت نام و تأیید آن، وارد سامانه شوید و پس از ارائه اطلاعات و موضوع پژوهش خود و پرداخت هجده هزار تومان برای هر جست‌وجو (غیر قابل برگشت)، پاسخ خود را در ده روز کاری (به جز روزهای پنجشنبه، جمعه، و تعطیل رسمی) دریافت کنید (نمونه پاسخ). کاربران گرامی، خود نیز می‌توانند با جست‌وجوی رایگان در پایگاه اطلاعات گنج، پیشینه پژوهش خود را بررسی نمایند.

سامانه مصورسازی پژوهش

سامانه مصورسازی پژوهش	نام
مپ	نام کوتاه
۱۳۹۷	سال راه‌اندازی
ایرنداک	ناشر
همگان / رایگان	دسترسی
map.irandoc.ac.ir	نشانی

درباره

سامانه مصورسازی پژوهش (مپ) نخستین بستر کاوش مکان‌محور پژوهش‌های کشور است که در پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها به انجام رسیده‌اند. این سامانه با بهره‌گیری از فناوری‌های مبتنی بر پردازش متن، به پژوهش‌های انجام شده در حوزه‌های گوناگون برچسب مکان تولید دانش (مبدا) و مصرف دانش (مقصد) می‌زند. مکان تولید دانش جایی است که پژوهش در آن انجام شده و مکان مصرف دانش، جایی را نشان می‌دهد که پژوهش با آن پیوند دارد. سپس اطلاعات به دست آمده، به همراه ویژگی‌های اثر در یک موتور جست‌وجو نمایه می‌شود. در گام بعدی و با کاربرد سیستم‌های اطلاعات مکانی وب مبنا، توزیع مکانی نتایج بازایی شده از جست‌وجوی کاربر، در یک نقشه گرمایی روی نقشه ایران مصورسازی می‌شوند.

«مپ» بستری را برای بازنمایی مکانی پژوهش‌های انجام شده در کشور در یک تصویر کلان فراهم می‌آورد. این تصویر کلان می‌تواند از یک سو ابزاری کاربردی برای سیاست‌گذاران و تصمیم‌گیران در حوزه علم و فناوری و از سوی دیگر راهگشای مسیر پژوهشی پژوهشگران دیگر باشد. با مقایسه نیاز واقعی پژوهش در هر مکان با روند پژوهش در کشور می‌توان با آسیب‌شناسی شکاف‌های پژوهشی، برای تخصیص درست منابع و آمایش سرزمین نیز گام‌های بهتری برداشت.

سامانه ارزیابی کیفیت خدمات کتابخانه‌ها

نام	ارزیابی کیفیت خدمات کتابخانه‌ها
نام کوتاه	رَف
سال راه اندازی	۱۳۹۷
ناشر	ایراندک
دسترسی	همگان / رایگان
نشانی	raf.irandoc.ac.ir

درباره

ارزیابی کیفیت، یکی از رویکردهای کلیدی در بهبود خدمات سازمان‌هاست. کتابخانه‌ها نیز همچون سازمان‌هایی که دسترسی کاربران را به اطلاعات سازمان‌یافته فراهم می‌سازند، برای بهبود خدمات و پیشبرد مأموریت خود نیاز به ارزیابی همیشگی کیفیت خدمات خود با سنجش رضایت کاربران دارند. یکی از مدل‌هایی که در سراسر جهان برای ارزیابی کیفیت خدمات کتابخانه‌ها به کار می‌رود، «لایب کوآل» است. ایراندک سامانه «رَف» را بر پایه این مدل برای ارزیابی کیفیت خدمات کتابخانه‌ها طراحی کرده است که کارکردی دو سویه دارد. از یک سو، این سامانه دیدگاه کاربران و روند آن را در سال‌های گوناگون به کتابخانه‌ها ارائه می‌کند تا بتوانند از خدمات کتابخانه‌های خود ارزیابی بهتری داشته باشند و آن را در زمینه‌های زیر به کار برند: کمال‌جویی در خدمات کتابخانه؛ درک بهتر انتظار کاربران از کیفیت خدمات کتابخانه؛ شناخت روندهای بازخورد کاربران از خدمات کتابخانه؛ مقایسه خدمات با کتابخانه‌های دیگر؛ شناسایی بهبودهای کلیدی در خدمات کتابخانه؛ و پیشبرد مهارت تحلیل در کارشناسان و مدیریت کتابخانه برای کاربست یافته‌های ارزیابی. «رَف» از سوی دیگر، اطلاعات ارزشمندی را از وضعیت روز کتابخانه‌ها و روند آن در سال‌های گوناگون برای سیاست‌گذاران فراهم می‌سازد که بر پایه آن تصمیم‌های بهتری بگیرند.

سامانه برچسب گذاری اجزای کلام

نام	سامانه برچسب گذاری اجزای کلام
نام کوتاه	سبا
سال راه اندازی	۱۳۹۷
ناشر	ایراندادک
دسترسی	همگان / رایگان
نشانی	saba.irandoc.ac.ir

درباره

مفهوم برچسب گذاری اجزای کلام (Part Of Speech tagging)، مفهومی برگرفته از زبان شناسی است که به طبقه نحوی کلمات مربوط می شود؛ به این صورت که ویژگی های ترکیبی یک کلمه در بافت / ساخت نحوی مشخص می شود. در زبان شناسی پیکره ای، برچسب گذاری اجزای کلام، در واقع عمل انتساب برچسب به کلمات تشکیل دهنده یک متن یا یک پیکره است. این برچسب گذاری بر اساس مقوله آن کلمه در متن (مانند «اسم»، «فعل»، «قید»، «صفت»، و غیره) صورت می پذیرد. برچسب گذاری اجزای واژگانی کلام، عملی کاربردی در بسیاری از حوزه های پیشرفته تر پردازش زبان طبیعی از جمله ترجمه ماشینی، خطایاب، تبدیل متن به گفتار، بازیابی اطلاعات، موتورهای جستجو و کمک به مدل های آماری است. همچنین در طراحی سیستم نمایه ساز ماشینی، یکی از بخش ها، طراحی زیرسیستم ها است که خود بخش های گوناگونی دارد، یکی از این بخش ها، زیر سیستم تحلیل واژگانی است. این زیر سیستم، متن را به واژه ها تفکیک می کند و ماهیت هر کلمه را تشخیص می دهد و تشخیص نوع واژه و شناسایی فعل ها، الفاظ و اصطلاح ها را در بر دارد. بنابراین سیستم برچسب دهی خودکار، ماهیت مقوله کلمات را مشخص می کند تا بتوان در مراحل بعدی از این اطلاعات در جهت استخراج کلیدواژه ها یا هر نوع بازیابی اطلاعات از متن، استفاده کرد. طراحی سامانه برچسب گذاری اجزای کلام، مبتنی بر ابزار برچسب گذاری «هضم» تهیه شده است. اما سعی

شده است از طریق به کار بردن نرم‌افزار مجهز به رفع ابهام از برچسب نحوی هم‌نگاره‌های اسمی و صفتی مختوم به «ی» در فارسی که فراوانی بالایی در پیکره‌های متنی فارسی دارند، عملکرد این ابزار بهبود یابد. در این راستا نرم‌افزاری تهیه شد که از الگوهای حساس به بافت نحوی جهت رفع ابهام از برچسب نحوی هم‌نگاره‌های اسمی و صفتی مختوم به «ی» در فارسی، استفاده می‌کند.

به منظور ارزیابی دقیق تأثیر افزودن الگوهای استخراج شده به برچسب‌زن اجزای کلام، آزمایش‌های مختلفی بر اساس دو معیار «صحت» و معیار «اف» انجام شد که در تمام آن‌ها برچسب‌زن «هضم» با داده آموزش (۰,۹ بی‌جن‌خان) آموزش داده شده و برچسب‌زنی بر روی داده آموزش (۰,۱ بی‌جن‌خان) انجام و برچسب‌های هضم با برچسب‌های انسانی داده آموزش مقایسه شده‌اند. عمل برچسب‌گذاری هم با در نظر گرفتن همه الگوها و هم تک تک الگوها، به طور جداگانه، انجام شد. نهایتاً بر اساس یافته‌ها این نتیجه به دست آمد که تمام الگوها را لحاظ نکنیم و اگر تنها الگوهایی که تأثیر مثبت در برچسب‌زنی داشته‌اند را به برچسب‌زن «هضم» که با «پیکره بی‌جن‌خان» آموزش دیده است، اضافه کنیم صحت (Accuracy) کلی برچسب‌زن ۹۵,۶۹۱ درصد می‌شود که ۱,۳۴ درصد نسبت به حالتی که از تمام الگوهای حساس به بافت نحوی استفاده شود، بالاتر است.

سامانه برچسب‌گذاری اجزای کلام، امکان وارد کردن متون گوناگون فارسی، برچسب‌گذاری مقوله‌ای کلمات تشکیل‌دهنده متون، مشاهده فهرست کلمات برچسب‌خورده همراه با فراوانی آن کلمات در متن، مشاهده فراوانی برچسب‌ها در متن، مشاهده فهرست اسم‌ها به ترتیب فراوانی آن‌ها در متن، رفع ابهام از برچسب برخی از هم‌نگاره‌های اسمی و صفتی فارسی و دریافت خروجی هر کدام از فهرست‌ها را فراهم می‌آورد. در این سامانه تنها می‌توان متون فارسی را برچسب‌گذاری کرد، بنابراین کاربر هنگام وارد کردن متن، چنانچه متن حاوی متون انگلیسی نیز هست، باید بخش انگلیسی را حذف کند و سپس در سامانه، تنها متن فارسی را وارد کند. در غیر اینصورت، به دلیل عدم شناسایی کلمات انگلیسی، سیستم همه کلمات انگلیسی موجود در متن را برچسب «اسم» خواهد داد.

سامانه نظرسنجی ایرانداک

نام	سامانه نظرسنجی ایرانداک
نام کوتاه	سنا
سال راهاندازی	۱۳۹۷
ناشر	ایرانداک
دسترسی	محدود
نشانی	sana.irandoc.ac.ir

درباره

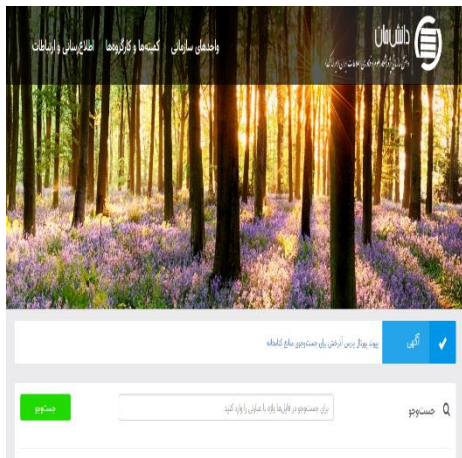
سامانه نظرسنجی ایرانداک (سنا)، پرسشنامه‌های گوناگون را برای نظرسنجی از کاربران سامانه‌ها و خدمات گوناگون مدیریت می‌کند. در این سامانه می‌توان برای هر نظرسنجی، اطلاعات جمعیت‌شناختی از پیش تعریف شده‌ای را برگزید. سپس پرسش‌های دلخواه را برای هر نظرسنجی نوشت. این پرسش‌ها می‌توانند دارای پاسخ‌هایی با دو یا چند گزینه با تعریف پرسشگر باشند. افزون بر این، می‌توان از کاربران یک پرسش کلی در «گجت» یا «پاپ‌آپ» داشت و اگر بخواهند، آنان را به برگ پرسشنامه راهنمایی کرد. پاسخ‌های کاربران به هر نظرسنجی در جدول‌ها و نمودارهای جورواجور و همچنین در دوره‌های زمانی گوناگون و در برابر یکدیگر به پرسشگر نمایش داده می‌شوند. افزون بر این، پاسخ‌ها را می‌توان برای انتقال به نرم‌افزارهای تحلیل آماری در فایل اکسل نیز دریافت داشت. در «سنا» می‌توان اعضا را نیز مدیریت و برای هر سامانه راهبر جداگانه‌ای با دسترسی ویژه تعریف کرد. راهبر با دسترسی خود می‌تواند نظرسنجی سامانه را طراحی و با زمانبندی منتشر و پاسخ‌ها را دریافت کند و نمودار پاسخ‌ها را نیز ببیند.

پایگاه دانش سازمانی ایرانداک

نام	پایگاه دانش سازمانی ایرانداک
نام کوتاه	دانش‌مان
سال راه‌اندازی	۱۳۹۷
ناشر	ایرانداک
دسترسی	محدود
نشانی	daneshman.irandoc.ac.ir

درباره

پایگاه دانش سازمانی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران برای فراهم‌آوری، ذخیره‌سازی، آرشیو، و دسترسی سازمان‌یافته به اسناد و اطلاعات سازمانی ایرانداک اسناد و اطلاعاتی که در کار ایرانداک به کار می‌آیند، درست شده است. هر یک از واحدهای سازمانی ایرانداک دارای بخش‌های ویژه خود در این پایگاه هستند و می‌توانند اسناد و اطلاعات خود را در آن بارگذاری و آرشیو کنند. همکاران ایرانداک نیز فراخور نقش و مسئولیت خود، به همه یا بخشی از این اسناد و اطلاعات دسترسی دارند. این پایگاه می‌تواند در کوتاه‌مدت، دانش سازمانی گذشته ایرانداک را در خود جای دهد و از این پس نیز، کانونی برای فراهم‌آوری و دسترسی به این دانش باشد.

سامانه مدیریت پروژه‌های فناوری اطلاعات

سامانه مدیریت پروژه‌های فناوری اطلاعات	نام
-	نام کوتاه
۱۳۹۷	سال راهاندازی
ایراندک	ناشر
همگان / رایگان	دسترسی
-	نشانی

درباره

سامانه مدیریت پروژه‌های فناوری اطلاعات برای کنترل پروژه و کارهای توسعه سامانه‌های اطلاعاتی راه‌اندازی شده است. همه درخواست‌های تحلیل، طراحی، برنامه‌ریزی، توسعه، و پشتیبانی سامانه‌های ایراندک در این سامانه ثبت و پیشرفت کار آن‌ها کنترل می‌شود. این سامانه بر پایه نرم‌افزار منبع‌باز مدیریت پروژه «دما» ساخته شده است. این نرم‌افزار به کاربران اجازه می‌دهد همه فرایندهای کاری خود را در قالب پروژه و زیرپروژه تعریف و اجرای فعالیت‌های آن‌ها را کنترل کنند. نرم‌افزار دارای یک تقویم و نمودار گانت برای کمک به نمایش دیداری پروژه‌ها و برنامه‌ریزی کارهای آینده و گزارش پروژه‌ها هم هست.

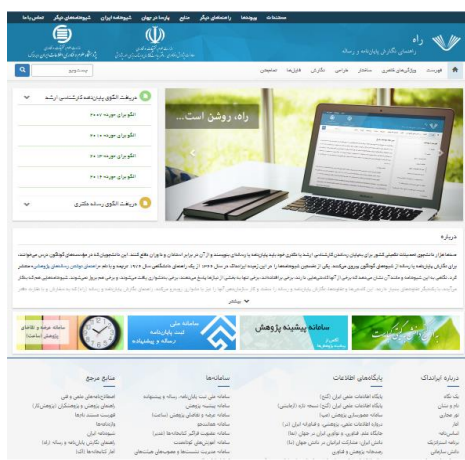

۱۲. سامانه‌های پشتیبان پژوهش

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرنداک) در راستای دستیابی به برخی از مأموریت‌هایش چندین سامانه را برای پشتیبانی از پژوهش در کشور طراحی و راه‌اندازی کرده است. کاربران این سامانه‌ها بیشتر دانشجویان و استادان هستند. در ادامه به برخی از آنها اشاره شده است.

سامانه راهنمای نگارش پایان‌نامه و رساله

نام	راهنمای نگارش پایان‌نامه و رساله
نام کوتاه	راه
سال راه‌اندازی	۱۳۹۶
ناشر	ایرنداک
دسترسی	همگان/رایگان
نشانی	rah.irandoc.ac.ir

درباره

صدها هزار دانشجو برای پایان رساندن کارشناسی ارشد یا دکتری خود باید پارسا بنویسند. این دانشجویان برای نگارش پارسا از شیوه‌های گوناگون پیروی می‌کنند. یکی از نخستین شیوه‌نامه‌ها را در این زمینه ایرنداک در سال ۱۳۶۶ از یک راهنمای دانشگاهی سال ۱۹۷۶ ترجمه و با نام «راهنمای نوشتن رساله‌های پژوهشی» منتشر کرد. نگاهی به این شیوه‌نامه و مانند آن نشان می‌دهد که برخی از آنها کاستی‌هایی دارند، برخی برافزاده‌اند، برخی تنها به بخشی از نیازها پاسخ می‌دهند، برخی به دشواری یافت می‌شوند، و برخی هم بروز نمی‌شوند. این کاستی‌ها و تفاوت‌ها، نگارش پارسا را سخت و کار سازمان‌دهی آنها را نیز با دشواری روبرو می‌کند. راهنمای نگارش پایان‌نامه و رساله (راه) که به سفارش و با نظارت دفتر سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی امور پژوهشی (معاونت پژوهش و فناوری وزارت عتف) درست شده است، یک شیوه یکسان، جامع، و بروز در دسترس همه دانشجویان می‌گذارد که با پیروی از آن، پارسی یک‌دستی نوشته شود.

راهنمای پژوهش و پژوهشگران

نام	راهنمای پژوهش و پژوهشگران
نام کوتاه	پژوهش کار
سال راهاندازی	۱۳۹۵
ناشر	ایرنداک
دسترسی	همگان / رایگان
نشانی	research.irandoc.ac.ir

درباره

پژوهش‌ها باید بتوانند چالش‌های واقعی را طرح و حل کنند و به نیازهای دانشی و فناوریانه صنایع و خدمات گوناگون در کشور پاسخ دهند. ولی در عمل گاه چنین نمی‌شود. برخی از پژوهش‌ها به جای سوخت‌رسانی پیشرفت و حل چالش‌های کشور، سوخت آن را هدر می‌دهند. به دلیل نبود منبعی فراگیر و با دسترسی آسان و همگانی برای بالابردن کیفیت و آموزش پژوهش‌ها، پژوهشگران، و دست‌اندرکاران پژوهش، ایرنداک «پژوهش کار» را راهاندازی کرد. «پژوهش کار» سامانه‌ای برای یادگیری، آموزش، و ارزیابی پژوهش برای همه کسانی است که درگیر کار پژوهش، داوری پژوهش، راهنمایی پژوهش، نشر پژوهش، و تجاری‌سازی پژوهش هستند و می‌خواهند از خود، دانشگاه، یا نشریه‌شان آغاز کنند. با «پژوهش کار» امکان یادگیری و آموزش پژوهش در یک ایستگاه شدنی است. پژوهشگران و استادان راهنما و داور می‌توانند «پژوهش کار» را برای انجام پژوهش، هدایت پژوهش، ارزیابی پژوهش، و آموزش چگونگی ارتقای پژوهش به کار برند. نشریه‌ها می‌توانند آن را برای راهنمایی نویسنده‌گان و داوران مقاله‌ها به کار برند. سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان پژوهش می‌توانند آن را به عنوان پایه‌ای برای بازبینی استانداردهای پژوهش، نشر، و ارتقای علمی استادان و پژوهشگران به کار برند.

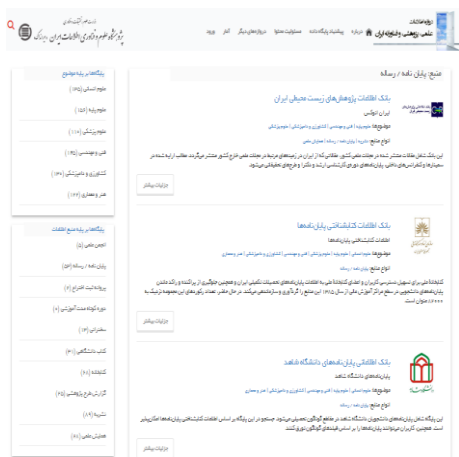
راهنمای استناد به منابع اطلاعات	نام
شیوه‌نامهٔ ایران	نام کوتاه
۱۳۹۵	سال راه‌اندازی
ایرانداک	ناشر
همگان/ رایگان	دسترسی
imos.irandoc.ac.ir	نشانی

[illegible]

پدیدآور هر اثر علمی، کار خود را بر دو ستون استوار می‌دارد؛ یا بر پایه اندیشه‌ها و یافته‌های خود سخن می‌گوید یا از گفته‌ها و نوشته‌های دیگران بهره می‌برد. اخلاق علمی حکم می‌کند که کاربرست گفتار و نوشتار دیگران با استناد به منبع آنها باشد تا خوانندگان بتوانند به‌سادگی سرچشمه آنها را بازشناسند و اگر نیاز بود از آنها بهره ببرند. با چنین رویکردی، روش‌های گوناگونی برای استناد یا ارجاع به منابع پدید آمده‌اند. این روش‌ها اندک اندک ساخت یافته‌اند و در شیوه‌نامه‌هایی با نظام‌های استنادی گوناگون به انتشار درآمده‌اند. کمبود چنین شیوه‌نامه‌هایی به زبان فارسی، مایه کاربرست روش‌های گوناگون استناد در میان ناشران و نشریه‌های گوناگون شده که گاه پوشش بسنده‌ای برای استناد به همه منابع را نیز دربر ندارند. از این رو، داشتن شیوه‌نامه‌ای فراگیر بر پایه روش‌های پذیرفته شده گریزناپذیر می‌نماید که راهنمای استناد به منابع اطلاعات فارسی و انگلیسی برای پدیدآوردن فارسی‌زبان باشد. با این هدف، شیوه‌نامه ایران (راهنمای استناد به منابع اطلاعات فارسی و انگلیسی) بر پایه شیوه‌نامه شیکاگو با پیشینه‌ای بیش از یک‌صد سال، تدوین شده است. این شیوه‌نامه روش استنادی نویسنده - تاریخ و الگوهای پایه آن را می‌شناساند که روشی فراگیر و آسان است. افزون بر این، چگونگی استناد به منابع گوناگون چاپی و الکترونیکی و نمونه‌های آن را نشان می‌دهد.

دروازه اطلاعات علمی، پژوهشی، و فناوری ایران

نام	دروازه اطلاعات علمی، پژوهشی، و فناوری ایران
نام کوتاه	دَر
سال راهاندازی	۱۳۹۵
ناشر	ایرنداک
دسترسی	همگان / رایگان
نشانی	dar.irandoc.ac.ir

درباره

دروازه اطلاعات علمی، پژوهشی، و فناوری ایران (در) نخستین دروازه اطلاعات علمی در ایران است که در مهر ۱۳۹۶ با بیش از دویست پایگاه اطلاعات علمی، پژوهشی، و فناوری راهاندازی شد. این دروازه از یک سو دست‌یابی پژوهشگران را به پایگاه‌های داده آسان می‌کند و از سوی دیگر به سیاست‌گذاران علم و فناوری نمایی فراگیر از وضعیت این پایگاه‌ها را نشان می‌دهد. دروازه اطلاعات علمی، پژوهشی، و فناوری پیوند به پایگاه‌های داده گوناگون را با مدارکی مانند پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها، نشریه‌ها، گزارش طرح‌های پژوهشی، کتابخانه‌های دانشگاهی، همایش‌ها، کتاب‌های دانشگاهی، و انجمن‌ها در رشته‌های اصلی و فرعی فراهم می‌سازد. این دروازه، پایگاه‌های داده را در وب، بر پایه نیاز کاربران در چارچوب‌ها و موضوع‌های کاربردی، با بهبود شیوه ارائه و کیفیت خدمات و همچنین با افزایش دسترسی پذیری و کاربردپذیری در درگاهی ارزشمند برای استادان، دانشجویان، و پژوهشگران بازنمایی می‌کند.

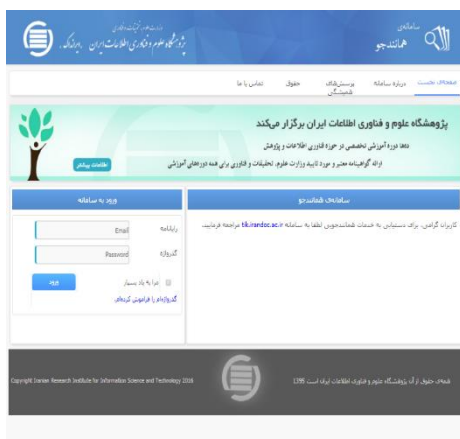

۱۳۱. اخلاق و درستی پژوهش

اخلاق و درستی انجام، بخش جداناپذیر از پژوهش به شمار می‌رود که باید در کانون توجه پژوهشگران، دانشجویان، و استادان باشد. برای پشتیبانی از درستی انجام پژوهش‌های ایرانیان، ایرانداک خدماتی طراحی و راه‌اندازی کرده است که می‌تواند در این زمینه کارآمد باشند. در ادامه به یک خدمت کلیدی ایرانداک در زمینه اخلاق و درستی پژوهش اشاره می‌شود.

سامانه همانندجو

نام	سامانه همانندجو
نام کوتاه	همانندجو
سال راه‌اندازی	۱۳۹۵
ناشر	ایرانداک
دسترسی	محدود/آبونمانی
نشانی	tikservice.irandoc.ac.ir

درباره

ایرانداک برای اجرای سیاست‌های کلی علم و فناوری و در پاسخ به خواست جامعه علمی کشور برای گسترش اخلاق علمی و پشتیبانی از مالکیت فکری و معنوی و همچنین پیشگیری از بدرفتاری‌های علمی، به‌ویژه سایه‌نویسی و دستبرد علمی در تدوین پایان‌نامه‌ها و رساله‌های تحصیلات تکمیلی، سامانه «همانندجو» را با پشتوانه متن کامل و در حال افزایش بیش از ۱۰۰ هزار عنوان از تازه‌ترین پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها (۱۳۸۷-۱۳۹۵) راه‌اندازی کرده است. همانندجویی در نوشتار پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها، گامی در کمک به نگه‌داشت حقوق پدیدآوران و گسترش علم و فناوری و زمینه‌سازی برای دسترسی آزاد همگان به اطلاعات است. «همانندجو» با جست‌وجوی خودکار در متن کامل پایان‌نامه‌ها و رساله‌های

موجود در ایرانداک، نوشته‌های همانند را بازایی و اندازه همانندی و منبع اطلاعات همانند را نمایش می‌دهد. بر پایه آیین‌نامه ثبت و اشاعه پیشنهادهای پایان‌نامه‌ها، و رساله‌های تحصیلات تکمیلی و صیانت از حقوق پدیدآوران در آنها (شماره ۱۹۵۹۲۹/و تاریخ ۱۳۹۵/۹/۶ ابلاغ شماره ۱۱/۱۹۸۰۹۷ تاریخ ۱۳۹۵/۹/۷) دو وظیفه ثبت و همانندجویی پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها، و پیشنهادهای بر دوش دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، و مؤسسه‌های آموزش عالی، پژوهشی، و فناوری دولتی و غیردولتی وزارت عتف گذارده شده است.

مدیریت اطلاعات (تجربه)

- ❑ نگهداری و بروزرسانی پایگاه «گنج» با ۱۰۸۷۸۴۵ رکورد، ۸۰۱ هزار و ۸۲۰ کاربر، ۳۹۹۰۶۰۸ بازدید سالانه، و ۲۳۱۵۹۷ کاوش روزانه؛
- ❑ ثبت ۱۶۰ پارسا، ۹۱ پیشنهاد و ۲ پارسای خارج از کشور در روز در سامانه ملی «ثبت»؛
- ❑ همکاری ۴۱۲ مؤسسه آموزش عالی با ایرانداک برای ساخت آرشیو ملی پارسا؛
- ❑ بهره‌برداری ۵۲۴۶ هزار تن از تالار کاوش؛
- ❑ پاسخ‌گویی نزدیک به ۱۹۰ هزار درخواست پیشینه پژوهش؛
- ❑ نگهداری و بروزرسانی ۱۶ اصطلاح‌نامه تخصصی با ۱۴۹ هزار اصطلاح؛
- ❑ پدیدآوری ارزش افزوده و تحلیل اطلاعات و ساخت و بروزرسانی ده‌ها پایگاه، سامانه، و داشبورد اطلاعاتی.

۲. مدیریت اطلاعات علم و فناوری

مدیریت اطلاعات علم و فناوری در ایرانداک با شعار «به از گنج دانش به گیتی کجاست» انجام می‌شود. فراهم‌آوری، سازمان‌دهی، ذخیره، حفظ، بازیابی، تحلیل و اشاعه اطلاعات و مدارک علمی و فناوری کشور و همچنین اطلاعات پشتیبان آنها از کارهای کلیدی در مدیریت اطلاعات علم و فناوری هستند. مدیریت اطلاعات علم و فناوری با فراهم‌آوری و ثبت اطلاعات آغاز می‌شود و با اشاعه آن به کاربران به پایان می‌رسد. در این میان نیز گام‌های بسیاری انجام می‌شوند که گاه در همین فرایند و گاه پشتیبان آن هستند. مدیریت اطلاعات علم و فناوری در ایرانداک به سال ۱۳۴۷ بازمی‌گردد. اکنون این مأموریت ایرانداک در معاونت اطلاعات علم و فناوری ایران و با پشتیبانی سخت‌افزاری، نرم‌افزاری، و شبکه‌ای مرکز فناوری اطلاعات انجام می‌شود.

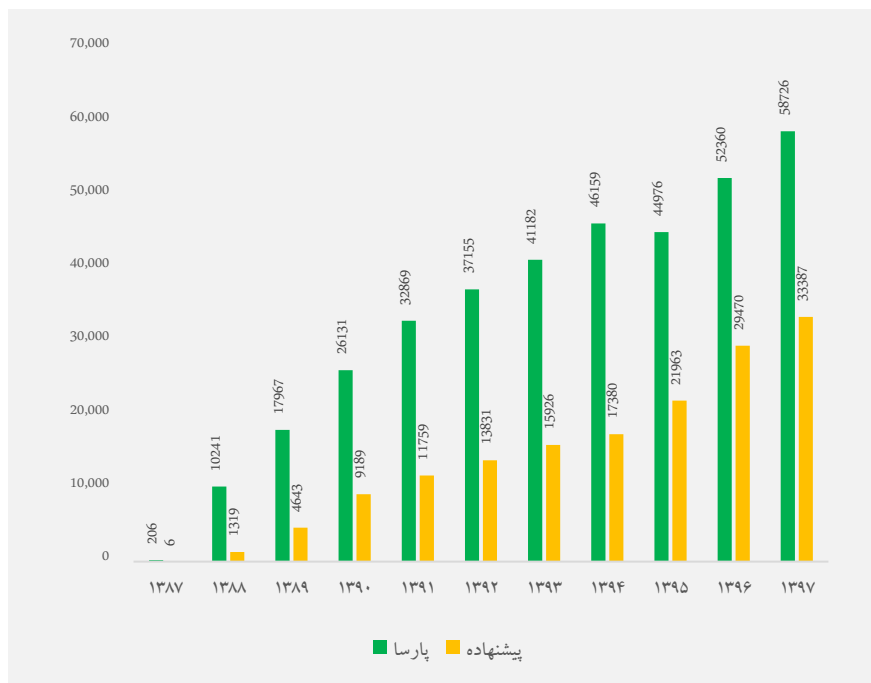

۱. ثبت و فراهم‌آوری اطلاعات

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرنداک) کار مدیریت اطلاعات علم و فناوری را از سال ۱۳۴۷ آغاز کرد و افزون بر اطلاعات جاری، اطلاعات پیش از آن را نیز سازمان داد. دستاوردهای این کار در سامانه‌ها و پایگاه‌های اطلاعات و منابع مرجع ارائه می‌شوند. نخستین بار بر پایه بخش‌نامه شماره ۱۲۲۳۸/۸۹/۴۳ تاریخ ۱۳۸۶/۸/۲۰ وزیر علوم، تحقیقات، و فناوری و برای تکمیل پوشش پایگاه اطلاعات پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها (پارسا)، بهبود دسترسی به این منابع، و پیشگیری از دوباره‌کاری در پژوهش‌های دانشگاهی؛ همه دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، و مراکز آموزش عالی، پژوهشی، و فناوری کشور باید یک نسخه از این مدارک را در اختیار ایرنداک بگذارند و از آنان خواسته شده است که «صدور گواهی فراغت از تحصیل، به اعلام وصول پایان‌نامه دانش‌آموخته» از ایرنداک سپرده شود. ایرنداک برای آسان‌سازی این فرایند، سامانه ثبت پیشنهادها، پایان‌نامه‌ها، و رساله‌ها (ثبت) را به نشانی SABT.IRANDOC.AC.IR در اختیار دانشجویان کشور گذاشته است که در آن، ثبت اطلاعات پیشنهادها، پایان‌نامه‌ها، و رساله‌های تحصیلات تکمیلی کشور انجام می‌شود. به‌تازگی نیز آیین‌نامه ثبت و اشاعه پیشنهادها، پایان‌نامه‌ها، و رساله‌های تحصیلات تکمیلی و صیانت از حقوق پدیدآوران در آنها (شماره ۱۹۵۹۲۹/۱ و تاریخ ۱۳۹۶/۹/۶) از همه دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، و مراکز آموزش عالی، پژوهشی، و فناوری دولتی و غیردولتی وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری خواسته است که فایل تمام‌متن این مدارک را در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرنداک) ثبت و همانندجویی کنند. دانشجویان پس از پذیرش پیشنهاد، به این سامانه مراجعه و اطلاعات پیشنهاد خود را ثبت و شناسه ره‌گیری دریافت می‌کنند. پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها نیز پس از ثبت و بارگذاری فایل تمام‌متن و تأیید ایرنداک، آماده پذیرش دانشگاه می‌شوند. دریافت شناسه ره‌گیری به‌منزله ثبت پایان‌نامه یا رساله در سامانه است و دانشجو باید آن را برای گام‌های بعدی به آگاهی مؤسسه محل تحصیل برساند. سپس دانشگاه وارد سامانه می‌شود و اطلاعات دانشجو را بررسی و اگر تأیید کند، ثبت پایان می‌یابد.

نسخه دوم سامانه ملی ثبت پایان‌نامه، رساله، و پیشنهاد با تغییرات بنیادین و امکانات ویژه در پنجم آبان ۱۳۹۵ به‌دست معاون وزیر عتف و رئیس سازمان امور دانشجویان رونمایی شد و نخستین پایان‌نامه و پیشنهاد در تاریخ ۱۹ آبان ۱۳۹۵ در آن به ثبت رسید. در نسخه تازه این سامانه، دانشجویان می‌توانند پایان‌نامه کارشناسی ارشد و رساله دکتری و پیشنهاد آنها را با یک نام کاربری ثبت نمایند. بیشتر فیلدهای

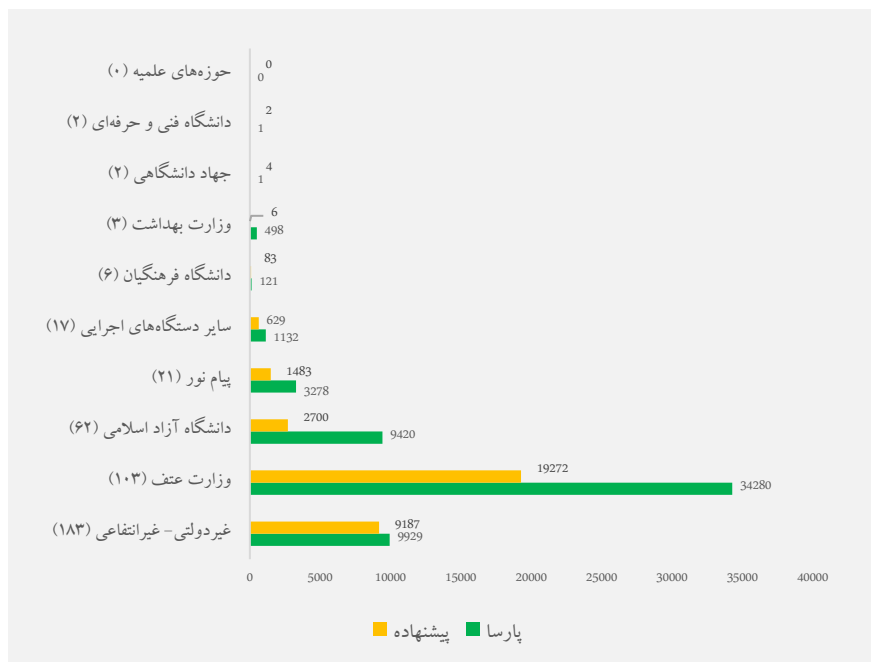
سامانه برای تضمین کیفیت داده‌ها، از پیش تعریف شده و از سیاهه‌های گوناگون قابل انتخاب هستند و نیازی به وارد کردن آنها نیست. افزون بر این، کاربران همیشه می‌توانند وضعیت مدارک ثبت شده خود را پایش کنند و امکان ویرایش اطلاعات ثبتی تا پیش از تأیید مؤسسه نیز برای آنها فراهم است. در نسخه تازه، فایل تمام‌متن پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها را ایرانداک کنترل می‌کند و پس از ارائه کد ره‌گیری به دانشجو، فایل‌های فرستاده شده را کارشناسان ایرانداک تأیید می‌کنند و سپس به تأیید مؤسسه‌ها می‌رسد. پس از تأیید، مدرک برای سازمان‌دهی به سامانه ویرایش و سازمان‌دهی می‌رود و پس از انجام فرایند سازمان‌دهی، در سامانه اطلاعات علمی ایران (گنج) به نشانی GANJ.IRANDOC.AC.IR در اختیار همگان گذاشته می‌شود. در نمودار ۱-۲ روند ثبت پارسا و پیشنهاد از سال ۱۳۸۷ تا پایان ۱۳۹۷ نشان داده شده است.

نمودار ۱-۲. روند ثبت پارسا و پیشنهاد در سامانه ثبت ایرانداک

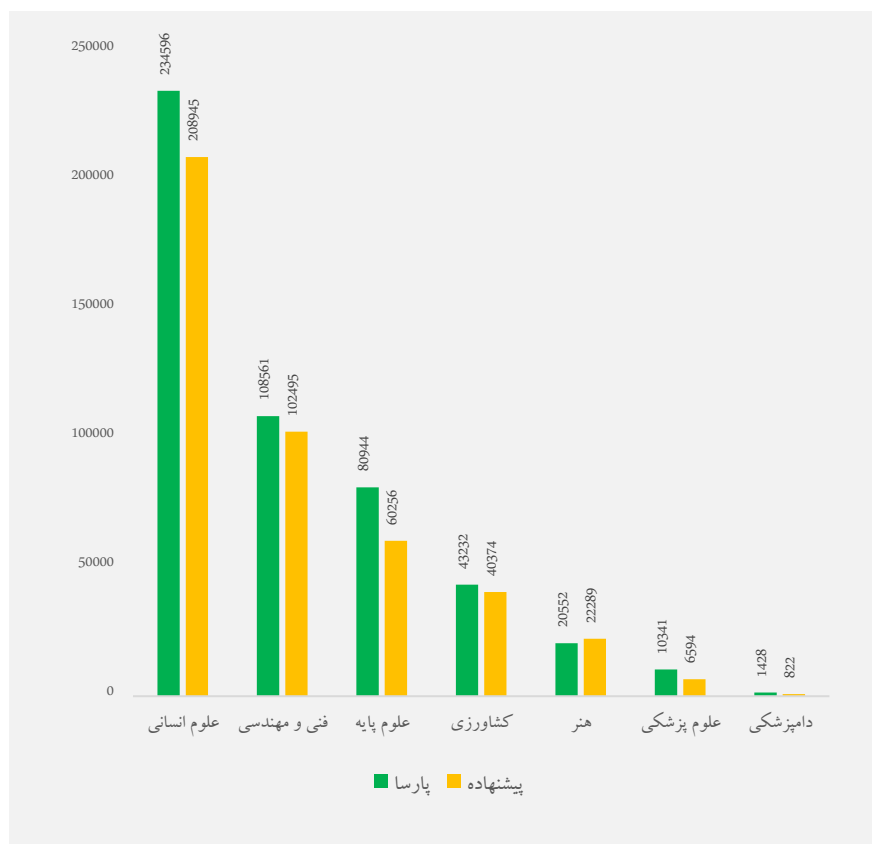
پیش از آغاز کار سامانه ثبت، گردآوری پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها دستی بود و شمار همه آنها به ۱۱۰ هزار می‌رسید که پس از آغاز به کار این سامانه، فایل‌های الکترونیکی پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها در سامانه بارگذاری شدند. گفتنی است از سال ۱۳۸۷ تا پایان سال ۱۳۹۷ بیش از ۲۶۰ هزار نسخه چاپی پارسا نیز به ایرانداک فرستاده شدند. تا پایان سال ۱۳۹۷ بیش از ۳۵۳ هزار نسخه چاپی پارسا در آرشیو ملی پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها نگهداری می‌شوند. افزون بر پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها، در آرشیو ایرانداک منابع ارزشمند و بی‌مانند دیگری نیز هستند. این آرشیو دربردارنده نزدیک به ۳۵۰ هزار پارسای دانشجویان مؤسسه‌های ایرانی، ۴۰ هزار پارسای دانشجویان ایرانی مؤسسه‌های خارجی، ۲۵ هزار گزارش دولتی، ۱۵ هزار جلد مقاله نشریه‌های فارسی، و سه هزار جلد مقاله همایش‌ها است. در نمودار ۲-۲ شمار مؤسسه‌های وابسته به نهادهای گوناگون و اندازه مشارکت آنها در ثبت پارسا و پیشنهاد تا پایان ۱۳۹۷ نشان داده شده است. ۱۰۳ مؤسسه وابسته به وزارت عتف بیشترین شمار پارسا و پیشنهاد را در سامانه ثبت داشتند.

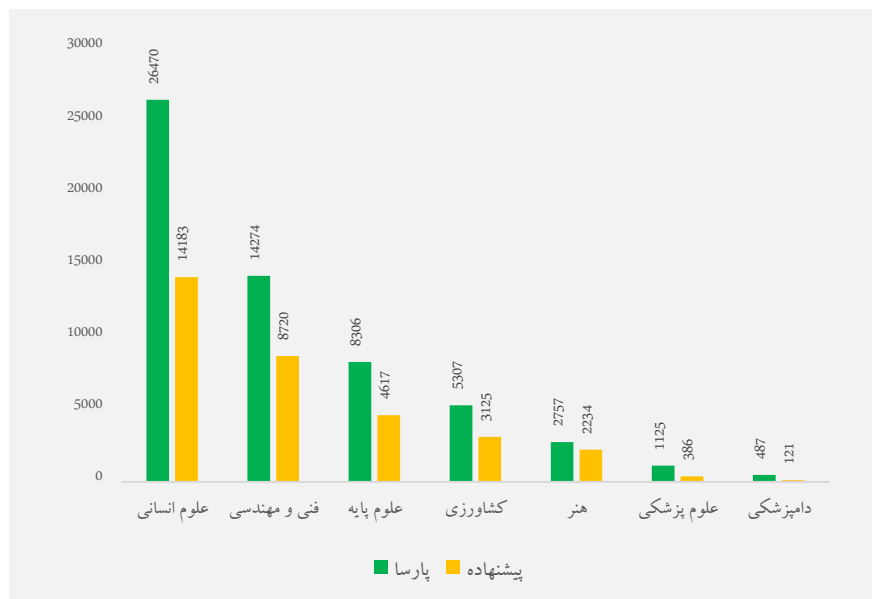
نمودار ۲-۲. اندازه مشارکت مؤسسه‌ها در سامانه ثبت ایرانداک

دوره کارشناسی ارشد با ۵۲۲۷۰ پارسا در سال ۱۳۹۷ بیشترین فراوانی را در سامانه ثبت دارد. دوره‌های دکتری تخصصی با ۵۵۷۳، دکتری حرفه‌ای با ۷۸۲، دستیاری تخصصی بالینی با ۵۶، دستیاری تخصصی غیربالینی با ۳۹، و دوره «ام. پی. اچ.» با چهار پارسا در جایگاه‌های بعدی هستند. از دیدگاه موضوعی نیز گروه علوم انسانی بیشترین فراوانی را در ثبت پارسا و پیشنهاد دارد. در نمودار ۲-۳ فراوانی ثبت پارسا در گروه‌های گوناگون موضوعی تا پایان ۱۳۹۷ و در نمودار ۲-۴ فراوانی ثبت پارسا در گروه‌های گوناگون موضوعی در ۱۳۹۷ آمده است.

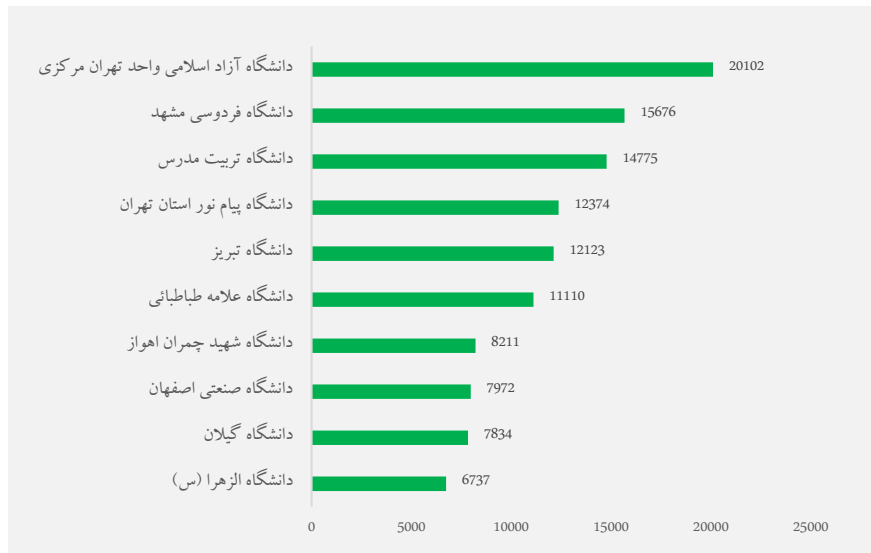

نمودار ۲-۳. فراوانی ثبت پارسای گروه‌های گوناگون موضوعی تا پایان ۱۳۹۷

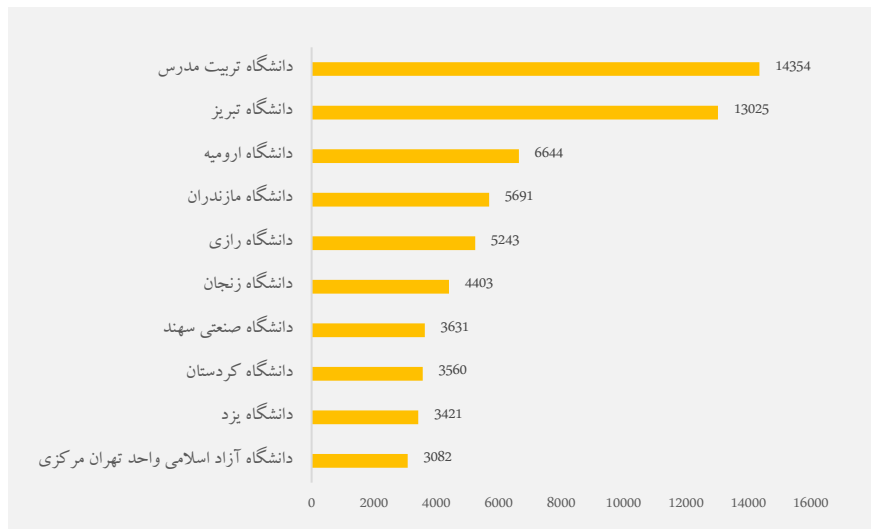

نمودار ۲-۴. فراوانی ثبت پارسی گروه‌های گوناگون موضوعی در سال ۱۳۹۷

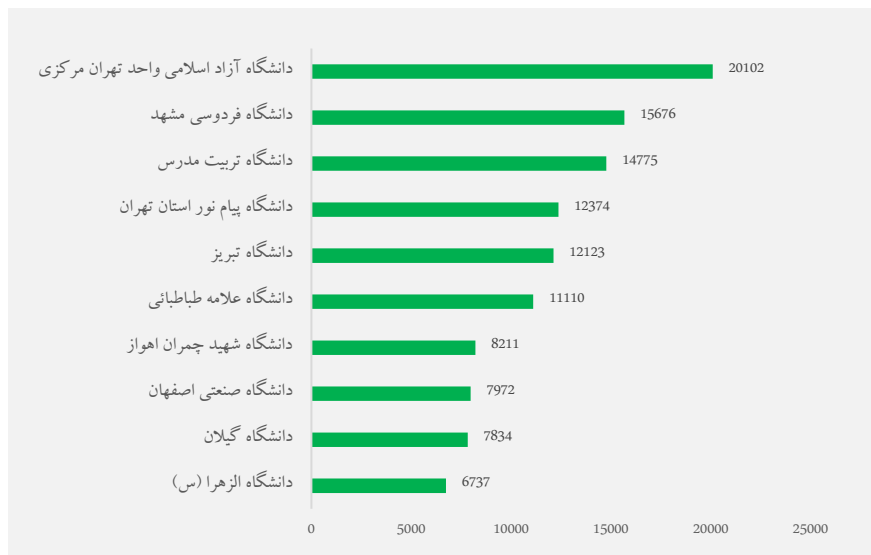
دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی با ثبت ۲۰۵۴۰ پارسا از سال ۱۳۸۷ تا پایان ۱۳۹۷ بیشترین مشارکت را از دیدگاه شمار پارسی ثبت شده در سامانه ثبت داشته است. دانشگاه فردوسی مشهد نیز با ۱۷۷۹۷ پیشنهاد در جایگاه نخست مشارکت در ثبت پیشنهاد در سامانه ثبت ایرانداک دارد. در نمودار ۲-۵، ۱۰ مؤسسه نخست از دیدگاه ثبت بیشترین پارسا در سامانه ثبت ایرانداک تا پایان ۱۳۹۷ و در نمودار ۲-۶، ۱۰ مؤسسه نخست از دیدگاه ثبت بیشترین پیشنهاد در سامانه ثبت ایرانداک تا پایان ۱۳۹۷ آمده‌اند. روی هم رفته، ۶۳۸۴ پارسا در رشته مدیریت در سال ۱۳۹۷ در سامانه ثبت ایرانداک ثبت شدند که نسبت به رشته‌های دیگر فراوانی بیشتری دارد. از دیدگاه ثبت پیشنهاد نیز رشته مدیریت با ۳۳۶۶ پیشنهاد بیشترین فراوانی را دارد. در نمودار ۲-۷، ۱۰ رشته نخست از دیدگاه ثبت بیشترین پارسا در سامانه ثبت ایرانداک در سال ۱۳۹۷ و در نمودار ۲-۸، ۱۰ رشته نخست از دیدگاه ثبت بیشترین پیشنهاد در سامانه ثبت ایرانداک در سال ۱۳۹۷ آمده‌اند.

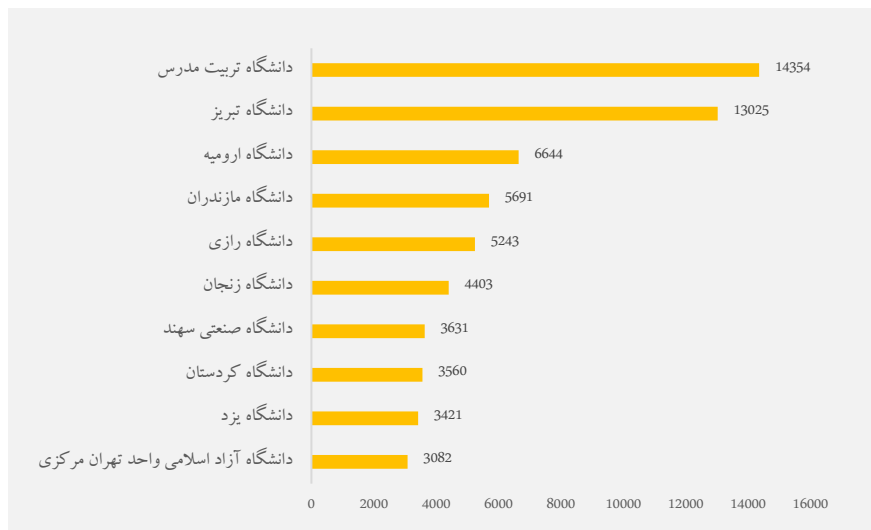
نمودار ۲-۱۰. مؤسسه نخست از دیدگاه ثبت بیشترین پارسا در سامانه ثبت ایرانداک

نمودار ۲-۱۰. مؤسسه نخست از دیدگاه ثبت بیشترین پیشنهاد در سامانه ثبت ایرانداک

نمودار ۲-۱۰. رشته نخست از دیدگاه ثبت بیشترین پارسا در سامانه ثبت ایرانداک

نمودار ۸-۱۰. رشته نخست از دیدگاه ثبت بیشترین پیشنهاد در سامانه ثبت ایرانداک

۲-۲. سازمان‌دهی اطلاعات

پس از ثبت اطلاعات پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها (پارساها)، کارشناسان به نمایه‌سازی و ویراستاری آنها می‌پردازند. نمایه‌سازی، تحلیل هوشمندانه نوشته پارساها برای شناسایی مفاهیم ارائه شده در آنها و تخصیص اصطلاحات نمایه‌ای در پیوند، با هدف امکان بازیابی اطلاعات است. پس از نمایه‌سازی، همه اطلاعات در بخش کنترل داده‌ها (ویراستاری)، کنترل و بازنگری می‌شوند. ایرانداک برای بهبود و شتاب نمایه‌سازی اطلاعات منابع گوناگون مانند پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها (پارساها)، سامانه ویرایش و سازمان‌دهی اطلاعات را در ویندوز طراحی و کار با نسخه نخست این سامانه را از تیر سال ۱۳۹۳ آغاز کرد. نسخه دوم این سامانه در اسفند سال ۱۳۹۴ با بهبود نسخه پیشین و افزودن امکانات و توانمندی‌های تازه بهره‌برداری شد. در سال ۱۳۹۷، ایرانداک ۳۳٬۸۳۴ پایان‌نامه/ رساله را نمایه‌سازی و ویرایش کرد. سازمان‌دهی اطلاعات نیاز به منابع مرجع دارد که برخی از آنها پیش از سازمان‌دهی و برخی نیز در هنگام سازمان‌دهی درست می‌شوند و همگی آنها نیاز به روزآوری دارند. برخی از منابع مرجع؛ واژه‌نامه‌ها، واژگان‌ها، دانشنامه‌ها، اصطلاح‌نامه‌ها، و فهرست‌های مستند نام‌ها هستند.

۲-۲-۱. واژه‌نامه‌ها

واژه‌نامه‌ها در گسترش و همگانی‌سازی علم و استانداردسازی زبان آن نقش کلیدی دارند. ایرانداک در سازمان‌دهی اطلاعات، همواره با واژه‌های نوین علمی و فناورانه روبرو بوده است و باید برای واژه‌های بیگانه، برابرهادهای درست فارسی را بیابد یا برگزیند و هرگاه نیاز باشد، توصیف آنها را نیز همراه واژه‌ها بیاورد. از این رو، ساخت واژه‌نامه‌ها یکی از کارهای همیشگی ایرانداک است که نخستین آنها در سال ۱۳۵۹ با نام «فرهنگ اصطلاحات دکومانتاسیون» با ۵۳۷ واژه به چاپ رسید. در پایگاه وب واژه‌نامه‌ها به نشانی DIC.IRANDOC.AC.IR همراه با بازنشر واژه‌نامه‌های چاپی ایرانداک در محیط وب، واژه‌هایی که در کار روزانه سازمان‌دهی اطلاعات، کنترل و برگزیده می‌شوند، در اختیار همگان گذاشته شده است. افزون بر این، واژه‌نامه‌های فرهنگستان زبان و ادب فارسی نیز در این سامانه در دسترس کاربران هستند. این سامانه بیش از ده واژه‌نامه و بیش از ۱۰۰ هزار واژه را دربردارد. ایرانداک پذیرای دیدگاه‌های کاربران گرامی درباره هر واژه و برابرهادهای توصیف آن است و آمادگی دارد که واژه‌نامه‌های تخصصی نهادهای دیگر را نیز به این مجموعه ارزشمند بیفزاید. در نمودار ۲-۹ گزارشی درباره واژه‌نامه‌های ایرانداک و شمار واژه‌های آنها آمده است.

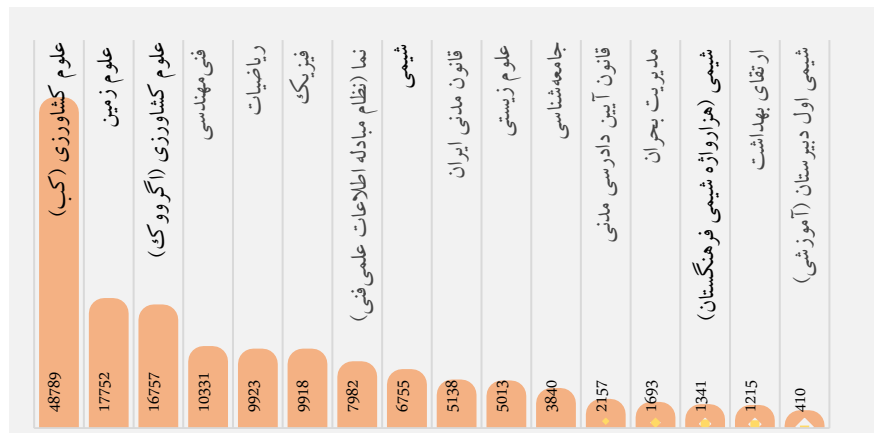
نمودار ۲-۹. واژه‌نامه‌های ایرنداک و شمار واژه‌های آنها

۲-۲-۲. توصیف گره‌های ایرنداک

توصیف گره‌ها، کلیدواژه‌های استخراج شده از مدارک در سامانه ویرایش و سازمان‌دهی اطلاعات هستند. تاکنون بیش از ۱۱۴,۰۰۰ کلیدواژه، ۷۹,۰۰۰ کلیدواژه کنترل‌شده، و ۵۲,۰۰۰ کلیدواژه ویراسته نگاشته شده که در نشانی DIC.IRANDOC.AC.IR در دسترس همگان است. در سال ۱۳۹۷، ۷,۰۳۴ کلیدواژه به توصیف گره‌های ایرنداک افزوده شده است.

۲-۲-۳. اصطلاح‌نامه‌ها

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرنداک) برای انجام بهتر سازمان‌دهی و تحلیل اطلاعات علمی کشور، شانزده عنوان اصطلاح‌نامه را با بیش از ۱۴۹ هزار اصطلاح (مرجع و غیرمرجع) در موضوع‌های گوناگون تدوین کرده که در نشانی ESN.IRANDOC.AC.IR در دسترس همگان است. اصطلاح‌نامه‌های ایرنداک، دوزبانه و با همکاری متخصصان هر زمینه و گروه‌های تخصصی فرهنگستان زبان و ادب فارسی نگاشته شده‌اند. در این زمینه، ایرنداک با سازمان‌های جهانی «ترمنت» و «اینفوترم» نیز همکاری دارد. اصطلاح‌نامه «اگرووک» در علوم کشاورزی که «فائو» به چاپ رسانده نیز در ایرنداک ترجمه، بومی‌سازی، و در پایگاه این سازمان ثبت شده است.

نمودار ۱-۲. اصطلاح‌نامه‌های ایرانداک و شمار واژه‌های آنها

۲-۲-۴. فهرست‌های مستند نام‌های ایرانداک (نام‌ها)

مستندسازی نام‌ها با زمینه‌های موضوعی بسیار مانند نام مشاهیر و پدیدآوران، نام مکان‌ها، نام کتاب‌ها، و نام نمایشنامه‌ها یکی از کارهای ایرانداک است که می‌تواند مهار واژگان، آسانی جست‌وجو، هدایت کاوش‌گران به نام‌ها و اصطلاح‌های همانند، تغییر سریع شناسه‌ها، بازیابی سریع و آسان یک موضوع یا نام، مفاهیم مرتبط و گونه پیوند آنها با هم، و نمایان‌سازی و کنترل واژه‌ها و اصطلاحات دارای دو یا چند معنی را برای جلوگیری از اختلال معنایی در هنگام بازیابی در پی داشته باشد. پایگاه وب فهرست‌های مستند نام‌های ایرانداک به نشانی NAMHA.IRANDOC.AC.IR برای پاسخ‌گویی به بخشی از نیاز مدیریت دانش در قلمروی سازمان‌دهی اطلاعات راه‌اندازی شده است. این سامانه، فهرست مستند نام‌های نهادها، سازمان‌ها، و مؤسسه‌های دولتی، نام پژوهشگران، نام‌های جغرافیایی ایران، و نام کتاب‌ها (برگرفته از پارساهای موجود در ایرانداک) را دربردارد.

□ فهرست مستند نام پژوهشگران

تاکنون بیش از ۹۰۰ هزار نام پژوهشگر در پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج) وارد شده که برخی از آنها ترکیبی هستند و نوشتارهای گوناگونی دارند و برابر نهاد انگلیسی برخی نیز دارای کاستی است. از این رو، کار ساخت فهرست مستند نام پژوهشگران آغاز و تاکنون ۱۳۰,۰۰۰ نام درست شده است.

□ فهرست مستند نام نهادها، سازمان‌ها، و مؤسسه‌های دولتی ایران

از آنجا که سازمان‌های دولتی ایران پیوسته دستخوش تغییر، ادغام، انحلال، و جابه‌جایی بوده به فهرست مستندی از نام سازمان‌ها و مؤسسه‌های دولتی و غیردولتی نیاز است. ایرانداک تا سال ۱۳۸۲ سه ویرایش فهرست مستند نام نهادها، سازمان‌ها، و مؤسسه‌های دولتی را با نزدیک به ۱۱,۰۰۰ نام چاپ کرده است. از آن پس تاکنون نیز ۸,۰۰۰ نام به این فهرست افزوده شدند. در سال ۱۳۹۷ نام ۱۲,۷۴۶ دانشگاه و مؤسسه آموزش عالی و نام ۱۳,۳۷۷ دانشکده یکسان‌سازی شد.

□ فهرست مستند نام‌های جغرافیایی

نام‌های خاص و به‌ویژه نام‌های جغرافیایی در گذر زمان تغییر می‌یابند و گاه یک نام به جای دیگری به کار می‌رود. از این رو، یک نام جغرافیایی در نوشتارهای کهن که همانندی کلی یا جزئی با یک نام جغرافیایی امروزی دارد، به معنای یکی بودن آنها نیست. همان نام خاص نیز در نوشتارهای کهن همواره به یک مکان گفته نمی‌شده است. برای تعیین جای درست یک نام جغرافیایی، باید به دوره تاریخی آن نیز نگاه کرد. چنین تغییرها و دستکاری‌ها که به‌ویژه در نام‌های جغرافیایی بیشتر هستند، آشفتگی‌های گسترده و درهم‌آمیختگی داده‌های تاریخی را در پی دارند. نگارش نام‌های جغرافیایی بر پایه زمان و ضبط املاهای تاریخی و همچنین خط‌مشی یکسان برای حرف‌نگاری آنها به زبان فارسی و انگلیسی از کارهایی است که در ایرانداک انجام می‌شود. در سال ۱۳۹۷ نام ۳۱ استان، ۱۲۴۲ شهر ایران، ۲۱۳ رودخانه، و ۱۰۰ حوضه آبریز و آبخیز (فارسی-انگلیسی) به نام‌های جغرافیایی افزوده شد.

□ فهرست مستند نام‌های مشاهیر و مؤلفان

این فهرست دربرگیرنده نام‌هایی است که به شیوه شناسه موضوعی در پارساها آمده و رجال، مشاهیر، نویسندگان، مترجمان، مؤلفان، و هنرمندان را دربرمی‌گیرد. در سال ۱۳۹۷، شمار ۲,۸۲۳ نام مشاهیر و مؤلفان در این سامانه آمده است.

□ فهرست مستند کتاب‌ها

این فهرست دربرگیرنده نام کتاب‌ها و رمان‌هایی است که به شیوه شناسه موضوعی در پارساها ثبت شده در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) آمده است. در سال ۱۳۹۷، شمار ۱,۵۹۴ عنوان کتاب در این سامانه ثبت شده است.

پایگاه اطلاعات علمی ایران

نام	پایگاه اطلاعات علمی ایران
نام کوتاه	گنج
سال راه اندازی	۱۳۷۶
ناشر	ایرانداک
دسترسی	همگان / رایگان
نشانی	ganj.irandoc.ac.ir

صفحه سبیل از آرشیوهای کشور و فهرست اطلاعات ایران است (۱۳۷۶)

درباره

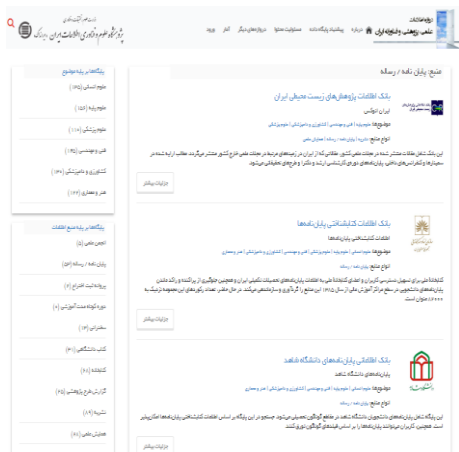
پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج) اکنون دربرگیرنده ۶۷۳۸۳۴ رکورد پیشنهاد و پارسا است. نسخه پیشین این پایگاه نیز دربرگیرنده ۹۴۲۸۱۵ رکورد است که افزون بر پارسا و پیشنهاد، طرح پژوهشی، مقاله نشریه، گزارش های دولتی، و مقاله همایش را نیز پوشش می دهد. هر دو پایگاه در مجموع ۸۰۱۸۲۰ دارند. در سال ۱۳۹۷ مجموعاً در هر دو پایگاه ۸۴۵۳۳۱۷۸ جست و جو در با میانگین روزانه بیش از ۲۳۱۵۹۷ هزار جست و جو در این پایگاه ها روی داده است. در سال ۱۳۹۷، تالار جست و جو در ایرانداک با حضور کارشناسان آموزش دیده، پذیرای ۱۸,۶۳۱ پژوهشگر، با میانگین روزانه ۸۶ نفر بوده است.

دروازه اطلاعات علمی، پژوهشی، و فناوریانه ایران

نام	دروازه اطلاعات علمی، پژوهشی، و فناوریانه ایران
نام کوتاه	در
سال راه‌اندازی	۱۳۹۵
ناشر	ایرنداک
دسترسی	همگان / رایگان
نشانی	dar.irandoc.ac.ir

دروازه

دروازه اطلاعات علمی، پژوهشی، و فناوریانه ایران (در) نخستین دروازه اطلاعات علمی در ایران است که در مهر ۱۳۹۵ با بیش از ۲۰۰ پایگاه اطلاعات علمی، پژوهشی، و فناوریانه راه‌اندازی شد. این دروازه از یک سو دست‌یابی پژوهشگران را به پایگاه‌های داده آسان می‌کند و از سوی دیگر به سیاست‌گذاران علم و فناوری نمایی فراگیر را از وضعیت این پایگاه‌ها نشان می‌دهد. دروازه اطلاعات علمی، پژوهشی، و فناوریانه پیوند به پایگاه‌های داده گوناگون را با مدارکی مانند پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها، نشریه‌ها، گزارش طرح‌های پژوهشی، کتابخانه‌های دانشگاهی، همایش‌ها، کتاب‌های دانشگاهی، و انجمن‌ها در رشته‌های اصلی و فرعی فراهم می‌سازد. این دروازه، پایگاه‌های داده را در وب بر پایه نیاز کاربران در چارچوب‌ها و موضوع‌های کاربردی با بهبود شیوه ارائه و کیفیت خدمات و همچنین با افزایش دسترس‌پذیری و کاربردپذیری در درگاهی ارزشمند برای استادان، دانشجویان، و پژوهشگران بازنمایی می‌کند.

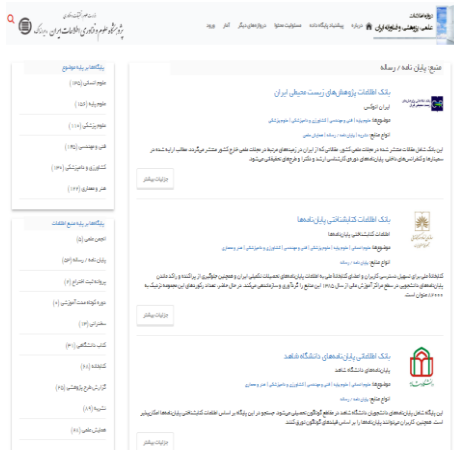

۴۲. مدیریت عرضه و تقاضای پژوهش

۲-۱. سامانه پیشینه پژوهش

سامانه پیشینه پژوهش

نام	سامانه پیشینه پژوهش
نام کوتاه	پیشینه
سال راه اندازی	۱۳۹۳
ناشر	ایرانداک
دسترسی	همگان / آبونمائی
نشانی	pishineh.irandoc.ac.ir

درباره

بسیاری از پژوهش های دانشگاهی در پایان نامه ها و رساله ها انجام می شوند و بخشی از مقاله های علمی نیز دستاورد همین پژوهش ها هستند. آسانی دست یابی به این منابع کلیدی و کاربرست دستاوردهای آنها در فرایند پژوهش بسیار ارزشمند است. ایرانداک کار ثبت، سازمان دهی، و اشاعه اطلاعات علم و فناوری کشور را بر عهده دارد و از دیرباز مرکز دریافت نسخه ای از پایان نامه ها و رساله ها و ارائه خدمات اطلاع رسانی آنها به جامعه علمی کشور بوده است. ایرانداک با این پشتوانه، سامانه پیشینه پژوهش را راه اندازی کرده است و به دانشجویان و پژوهشگران کمک می کند تا از پیشینه کار خود آگاهی یابند، از دوباره کاری پرهیز کنند، و با منابع موجود درباره پژوهش خود نیز آشنا شوند. کاربران می توانند پس از ثبت نام و تأیید آن، وارد سامانه شوند و درخواست خود را ثبت نمایند. نتیجه بررسی کارشناسان آموزش دیده ایرانداک برای کاربر و نیز همه کسانی که کاربر بخواهد، فرستاده می شود. ۶۰۰ هزار و ۸۴۱ درخواست تا پایان ۱۳۹۶ برای سامانه پیشینه فرستاده شده که کارشناسان ایرانداک به ۴۴۴ هزار و ۸۰۷ درخواست از آنها پاسخ داده اند.

سامانه عرضه و تقاضای پژوهش

نام	سامانه عرضه و تقاضای پژوهش
نام کوتاه	ساعت
سال راهاندازی	۱۳۹۶
ناشر	ایرنداک
دسترسی	همگان/رایگان
نشانی	saat.irandoc.ac.ir

درباره

یکی از سیاست‌های کلی کشور، تقاضامحور ساختن پژوهش‌ها و کاربردی کردن دستاوردهای آنها و همچنین پیوند میان صنعت و دانشگاه است. برای انجام بهتر این سیاست، سامانه «ساعت» در ایرنداک طراحی و راه‌اندازی شد. این سامانه، پیوندگاهی است میان درخواست‌کنندگان و عرضه‌کنندگان پژوهش کشور که افزایش بهره‌وری ملی را با شبکه‌سازی میان نیازها و پژوهش‌ها به دنبال دارد. «ساعت» در گام نخست، پیوند میان پارساها را با نیازهای پژوهشی سازمان‌ها برپا می‌کند. این پیوند با یک پایگاه روزآمد و جامع از تقاضای پژوهش (نیازها و حمایت‌ها) و عرضه پژوهش (توانمندی‌ها و نیاز به حمایت) پشتیبانی می‌شود. سازمان‌ها می‌توانند در این سامانه، درخواست‌ها و حمایت‌های خود را به آگاهی پژوهشگران برسانند که محور و موضوع پژوهش، تأمین منابع مالی، خدمات مشاوره، تأمین تجهیزات و سخت‌افزار، تأمین اطلاعات و مانند آنها را دربردارد. از سوی دیگر، دانشجویان نیز می‌توانند توانمندی‌ها و گرایش‌های پژوهشی خود را به همراه حمایت‌هایی که برای پیگیری آنها نیاز دارند، به آگاهی سازمان‌ها برسانند. اجرای آزمایشی «ساعت» از تیر ۱۳۹۵ آغاز شد و تا پایان سال، بیش از ۳۲۲۰ پژوهشگر و ۱۶۲ سازمان در آن نام‌نویسی کردند. سازمان‌های عضو نیز ۵۳۰ فراخوان و ۴۱۵۰ عنوان پژوهش را در «ساعت» بارگذاری نمودند.

□ برگزاری ۱۵۱ دوره آموزشی برای ۱۶۶۴ تن، دربردارنده ۱۲۳۳ دانشجو، ۱۱۵ همکار ایرانداک، و ۳۱۶ عضو هیئت علمی، مدیر، و کارشناس سازمان‌ها؛

□ پذیرش ۲۷ دانشجوی دکتری در رشته‌های مدیریت فناوری اطلاعات، مهندسی فناوری اطلاعات، و علم اطلاعات و دانش‌شناسی از سال ۱۳۹۰ تاکنون؛

□ شرکت ۱۱۵ کارمند ایرانداک در ۲۷ دوره آموزشی ایرانداک.

۳. آموزش

آموزش در ایرانداک با طراحی، راه‌اندازی، بازاریابی، و برگزاری دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت، پذیرش و مدیریت دانشجویان دکتری و انجام کارهای در پیوند با آموزش و پژوهش آنها هستند. آموزش در ایرانداک به شکل دوره‌های تخصصی کوتاه‌مدت از سال ۱۳۶۲ آغاز شد، ولی پدید آمدن واحد مدیریت آموزش با مأموریت برنامه‌ریزی آموزش‌های علمی برای کارکنان پژوهشگاه و متقاضیان بیرون از پژوهشگاه، اجرای آموزش‌های برنامه‌ریزی شده، و انجام امور رفاهی و پشتیبانی‌های غیرآموزشی دانشجویان به سال ۱۳۸۴ باز می‌گردد. این واحد کار رسمی خود را از سال ۱۳۸۵ آغاز کرد و مسئولیت برگزاری دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت، تحصیلات تکمیلی، و کارکنان را بر عهده دارد.

۱. دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت تخصصی

مدیریت آموزش از سال ۱۳۸۶ با دریافت مجوز آموزش کارکنان دولت از «معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی ریاست جمهوری» و «مرکز آموزش و پژوهش استانداری تهران»، امکان آموزش کارکنان سازمان‌های دولتی و غیردولتی را داراست و نیز از سال ۱۳۹۰ موفق به دریافت مجوز از دفتر آموزش‌های آزاد، غیرانتفاعی، و غیردولتی وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری برای برگزاری دوره‌ها گردیده است.

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرنداک) برای بالا بردن سطح علمی مخاطبان، با فراخوان مشارکت استادان توانمند اقدام به نیازسنجی، تدوین، طراحی، و اجرای دوره‌های آموزشی تخصصی کرده است و هم‌اکنون ۲۲۸ دوره آموزشی را در زمینه‌های سامان‌دهی و نشر اطلاعات، فناوری اطلاعات، فنی و مهندسی، مهارت‌های پژوهش و گسترش علم، مهارت‌های آموزشی، و مدیریت و برنامه‌ریزی برگزار می‌نماید و آمادگی دارد بر پایه نیاز مخاطبان (افراد یا سازمان‌ها) برای نیازسنجی، تدوین، طراحی، و اجرای دوره‌های آموزشی تخصصی برنامه‌ریزی کند. همچنین برای بهره‌مندی از دوره‌های تخصصی برای همه دانشجویان و اعضای هیئت علمی تسهیلاتی دیده شده است.

در سال ۱۳۹۷، ۱۱۵ نفر (۸۶۷ نفر ساعت) از کارکنان پژوهشگاه از ۲۷ دوره آموزشی در مدیریت آموزش ایرنداک بهره بردند. گفتنی است همه کارکنان پژوهشگاه می‌توانند بر پایه تخصص خود رایگان در دوره‌های آموزشی در پیوند شرکت نمایند.

مدیریت آموزش از سال ۱۳۸۵ تا پایان سال ۱۳۹۷، روی هم رفته، ۱۱۱۷ دوره آموزشی با ۱۹۵ عنوان برگزار کرده است. شمار شرکت کنندگان در دوره‌های آموزشی در مجموع ۱۶۵۱۱ نفر (۱۴۲۳۱۴ نفر ساعت) و میانگین رضایت شرکت کنندگان از دوره‌های برگزار شده ۹۰/۵۷٪ از ۱۰۰ بوده است. در نمودار ۱-۳ دوره‌های برگزار شده ایرنداک با فراوانی بیش از ۱۰ از سال ۱۳۸۵ تا پایان سال ۱۳۹۷ نشان داده شده‌اند.

فرآوانی	نام دوره
۱۵۹	نگارش مقاله علمی برای نشریه‌های نمایه شده در نمایه‌نامه‌های جهانی (وب آو ساینس و اسکوپس)
۱۰۲	کار با داده‌های کمی: کاربرد نرم‌افزار «SPSS» (پایه و پیشرفته)
۴۷	مدیریت اطلاعات علمی با استفاده از نرم‌افزار اندنوت (YEnd Note X)
۳۹	شیوه نگارش مقالات علمی پژوهشی و ترویجی برای نشریات فارسی زبان
۳۷	نرم‌افزار تحلیل داده‌های کیفی مکس کیودا (MAXQDA)
۳۳	روش‌شناسی پژوهش: رویکرد کیفی
۳۳	راهنمای جستجو و دستیابی به اطلاعات در محیط وب
۳۰	نرم‌افزار تحلیل داده‌های کیفی ان ویو (Nvivo)
۲۹	ویرایش ادبی و فنی نوشتارهای علمی (کتاب، مقاله، پایان‌نامه، و رساله)
۲۷	مدل‌سازی معادلات ساختاری با استفاده از نرم‌افزارای‌موس AMOS
۲۷	نگارش پایان‌نامه و رساله
۲۵	روش پژوهش: اصول و مبانی
۲۲	اینفوگرافیک و تکنیک‌های نوین دیداری‌سازی داده‌ها و اطلاعات (مقدماتی)
۲۲	مدل‌سازی معادلات ساختاری با استفاده از نرم‌افزار Lisrel
۲۱	استخراج مقاله علمی پژوهشی از پایان‌نامه، رساله و طرح پژوهشی
۲۱	پروپوزال‌نویسی و پایان‌نامه‌نویسی
۱۹	روش پژوهش: گراند تئوری (نظریه داده‌بنیاد)
۱۸	آشنایی با مفاهیم، ساختار و نحوه ایجاد کتابخانه‌های دیجیتال
۱۷	اصول سخنرانی، فن بیان و مهارت‌های ارتباطی
۱۷	کاربرد نرم‌افزار «Word» در پژوهش
۱۷	نرم‌افزار تحلیل داده‌های کیفی Atlas.Ti
۱۴	مهارت‌های پیش از تدریس
۱۴	مهارت‌ها و فنون مدیریت کلاس درس در دانشگاه
۱۳	آشنایی با شبکه‌های عصبی و استفاده از جعبه ابزار آن در محیط متلب (MATLAB)
۱۳	جستجوی تخصصی در پایگاه‌های اطلاعات علمی
۱۲	روش پژوهش با تاکید بر پایان‌نامه‌نویسی

فرآوانی	نام دوره
۱۱	سواد اطلاعاتی
۱۱	آشنایی با آینده‌پژوهی و روش‌های آن

نمودار ۱-۳. دوره‌های برگزار شده با فراوانی بیش از ۱۰ از سال ۱۳۸۵ تا پایان سال ۱۳۹۷ در ایرانداک

مدیریت آموزش در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) در سال ۱۳۹۷، روی‌هم‌رفته، ۱۵۱ دوره آموزشی را برگزار کرده که نامشان در جدول ۱-۳ آمده است. گفتنی است ۵ مورد از این دوره‌ها برای نخستین بار در سال ۱۳۹۷ برگزار شده‌اند که در جدول ۱-۳ با نشان آبی‌رنگ ایرانداک آمده‌اند. افزون بر این، ۱۱ دوره آموزشی نیز بیرون از ایرانداک و به درخواست دیگر نهادها برگزار شده‌اند که در جدول ۱-۳ با نشان سرخ‌رنگ «خروج» آمده‌اند.

جدول ۱-۳. دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت تخصصی ایرانداک در سال ۱۳۹۷

مدل‌سازی معادلات ساختاری: کاربرد نرم‌افزار «PLS»	
ارزیابی اثرات آینده‌نگاری علم، فناوری و نوآوری	
آشنایی با روش‌های ترکیبی در پژوهش	
آینده‌پژوهی و روش‌های آن	
تاریخ تمدن سطح ۱	
تاریخ تمدن سطح ۲	
تحلیل داده: کاربرد زبان برنامه‌نویسی «R» (پایه)	
تحلیل شبکه‌های اجتماعی و نرم‌افزارهای آن	
تربیت آموزشگر دانشگاهی	
تربیت آموزشگر دانشگاهی (ویژه دانشگاه شهید مطهری)	
تربیت پژوهشگر	
جست و جوی تخصصی در پایگاه‌های استنادی جهان و تحلیل اطلاعات آن‌ها	
جعل اسناد و راه‌های مقابله با آن (ویژه همکاران پژوهشگاه)	
چگونگی ارزیابی نشریه‌های علمی نمایه شده در نمایه‌نامه‌های جهانی (وب آو ساینس و اسکوپوس) برای انتشار مقاله	
حاکمیت داده بر پژوهش (مجازی)	
دیجیتال‌سازی منابع اطلاعات	
رایانش ابری: فضاها و ذخیره‌سازی	
روش پژوهش: اصول و مبانی (مجازی)	

روش پژوهش: پایان نامه نویسی (۱)	
روش پژوهش: پایان نامه نویسی (۲)	
روش پژوهش: تحلیل محتوای کیفی	
روش پژوهش: تحلیل محتوای کیفی (ویژه موسسه مطالعات راهبردی اندیشه سازان نور)	
روش پژوهش: گراند تئوری (نظریه داده بنیاد)	
روش پژوهش: گراند تئوری (نظریه داده بنیاد) (ویژه مؤسسه عصر اطلاعات)	
روش پژوهش: مصاحبه پژوهشی (عمیق) (ویژه مؤسسه اندیشه سازان نور)	
روش شناسی پژوهش: رویکرد کیفی	
روش های نوین آموزش و تدریس	
روش شناسی پژوهش: رویکرد کیفی	
ساخت اسلایدهای گویا و مؤثر برای سخنرانی: نرم افزار «prezi»	
ساخت اسلایدهای گویا و مؤثر برای سخنرانی: نرم افزار «Perezi» در فضای ابری SaaS	
سبک های سخنرانی تاثیر گذار، فن بیان و ارتباط مؤثر	
سیاست های جذب دانشجوی خارجی	
شناخت و راه های پرهیز از بد رفتاری و دستبرد علمی	
فراتحلیل (متا آنالیز): کاربرد نرم افزار «STATA»	
کار با داده های کمی: کاربرد نرم افزار (SPSS پیشرفته)	
کار با داده های کمی: کاربرد نرم افزار (SPSS مقدماتی)	
کار با داده های کیفی: نرم افزار «NVivo»	
کار با داده های کیفی: نرم افزار «MAXQDA»	
کار با داده های کیفی: نرم افزار «MAXQDA» (پایه) (ویژه مؤسسه اندیشه سازان نور)	
کار با داده های کیفی: نرم افزار «Atlas.Ti»	
کار با داده های کیفی: نرم افزار «NVivo»	
کاربرد ابزارهای پژوهش در نگارش مقاله علمی	
کاربرد اینفوگرافیک در بازنمایی داده ها و اطلاعات (پایه)	
کاربرد نرم افزار «Word» در پژوهش	
کپی رایت و حقوق مالکیت معنوی	
محیط زیست و دولت سبز (ویژه همکاران پژوهشگاه)	
مدل سازی معادلات ساختاری: کاربرد نرم افزار PLS	
مدل سازی معادلات ساختاری: کاربرد نرم افزار «AMOS»	
مدل سازی معادلات ساختاری: کاربرد نرم افزار «LISREL»	

مدیریت اطلاعات علمی: کاربرد نرم‌افزار اندنوت (End Note)	
مدیریت اطلاعات علمی: کاربرد نرم‌افزار «Mendeley»	
مدیریت منابع انسانی	
معرفی کارگاه اینفوگرافیک	
مفاهیم و کلیات دولت الکترونیک (ویژه همکاران پژوهشگاه)	
مهارت‌های پیش از تدریس	
مهارت‌های خبرنگاری	
نرم‌افزار تحلیل داده‌های کیفی ان ویو (Nvivo)	
نگارش پایان‌نامه و رساله	
نگارش پیشنهاد	
نگارش پیشنهاد طرح پژوهشی	
نگارش کتاب دانشگاهی	
نگارش مقاله علمی برای نشریه‌های علمی فارسی زبان	
نگارش مقاله علمی برای نشریه‌های علمی فارسی زبان (ویژه دانشگاه شهید مطهری)	
نگارش مقاله علمی برای نشریه‌های علمی فارسی زبان (ویژه دانشگاه علوم قضایی)	
نگارش مقاله علمی برای نشریه‌های نمایه شده در نمایه‌نامه‌های جهانی (وب آو ساینس و اسکوپس)	
وب معنایی: مفهوم‌سازی و کاربرد هستان‌شناسی (آنتولوژی)	
ویرایش ادبی و فنی نوشتارهای علمی (کتاب، مقاله، پایان‌نامه، و رساله)	

۳. عملکرد دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت تخصصی

روی‌هم‌رفته، ۱۶۶۴ نفر (۱۱۴۳۵ نفر ساعت) دربردارنده ۱۲۳۳ دانشجو، ۱۱۵ نفر از کارکنان پژوهشگاه، و ۳۱۶ نفر از اعضای هیئت علمی، مدیران، و کارشناسان سازمان‌های دولتی و غیردولتی در سال ۱۳۹۷ در دوره‌های آموزشی پژوهشگاه شرکت کردند. ایرانداک برای همه دانش‌پذیران این دوره‌ها گواهی پایان دوره می‌دهد. در جدول ۳-۲ نمایی از عملکرد دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت تخصصی ایرانداک آمده است.

جدول ۲-۳. عملکرد دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت تخصصی ایرانداک در سال ۱۳۹۷

شمار شرکت کنندگان	مدت	ماه	وضعیت تحصیلی			تحصیلات شرکت کنندگان (شمار)			میانگین اندازه رضایت شرکت کنندگان (از ۱۰۰)			شمار سازمان‌های شرکت کننده		
			شمار شرکت کنندگان	شمار / نفر / ساعت شرکت کنندگان	شمار / نفر / ساعت شرکت کنندگان	کارشناسی ارشد و دانشجوی کارشناسی	کارشناسی ارشد و دانشجوی کارشناسی	کارشناسی ارشد و دانشجوی کارشناسی	دانشگاه‌ها	پژوهشگاه‌ها	دیگر	دانشگاه‌ها	پژوهشگاه‌ها	دیگر
۳۲	۵	فروردین	۲۸۱	۳۰	۲	۱۳	۱۹	-	۹۶	۳۰	۲	-	۲	-
۳۵۸	۱۱	اردیبهشت	۱۴۰۰	۵۸	-	۳۰۰	۱۱۶	۱۸۲	۶۰	۵۸	-	۳۰۰	-	۳۰۰
۶۴	۸	خرداد	۴۸۲	۶۲	۲	۲۸	۳۴	۲	۸۸.۵	۶۲	۲	-	۲	-
۱۹۵	۱۴	تیر	۱۳۶۰	۱۶۳	۳۲	۸۴	۱۰۰	۱۱	۸۸.۸۵	۱۶۳	۳۲	-	۳۲	-
۸۳	۱۲	مرداد	۶۸۷	۸۲	۱	۵۰	۳۲	۱	۹۲.۱۱	۸۲	۱	-	۱	-
۹۹	۱۲	شهریور	۷۴۴	۷۶	۲۳	۵۱	۴۰	۸	۸۸.۵۷	۷۶	۲۳	-	۲۳	-
۸۳۱	۶۲	شش ماهه اول	۴۹۵۴	۴۷۱	۶۰	۳۰۰	۳۴۲	۴۰۷	۸۲	۴۷۱	۶۰	۳۰۰	۶۰	۳۰۰
۱۵۴	۱۲	مهر	۹۶۷	۱۲۵	۱۳	۱۶	۷۱	۷۹	۸۴.۶۶	۱۲۵	۱۳	۱۶	۱۳	۱۶
۱۳۱	۱۸	آبان	۹۸۴	۱۱۳	۱۸	-	۷۲	۴۸	۹۰.۶۶	۱۱۳	۱۸	-	۱۸	-
۲۰۲	۱۷	آذر	۱۷۹۳	۱۹۱	۱۲	-	۶۸	۵۷	۷۸	۱۹۱	۱۲	-	۱۲	-
۱۲۰	۱۶	دی	۹۹۸	۱۱۸	۲	-	۵۷	۶۳	۹۳	۱۱۸	۲	-	۲	-
۱۱۲	۱۵	بهمن	۹۱۶	۱۱۰	۲	-	۵۸	۵۲	۹۰.۱۲	۱۱۰	۲	-	۲	-
۱۱۳	۱۴	اسفند	۸۲۴	۱۰۴	۹	-	۴۳	۶۵	۹۰.۹۳	۱۰۴	۹	-	۹	-
۸۳۳	۹۲	شش ماهه دوم	۶۴۸۲	۷۶۱	۵۶	۱۶	۳۶۹	۳۶۴	۸۹.۹۸	۷۶۱	۵۶	۱۶	۵۶	۱۶
۱۶۶۴	۱۵۴	سالانه	۱۱۴۳۶	۱۲۳۲	۱۱۶	۳۱۶	۷۱۱	۷۷۱	۹۰.۳۳	۱۲۳۲	۱۱۶	۳۱۶	۱۱۶	۳۱۶

۳.۳. تحصیلات تکمیلی

رشد پرشتاب علم و فناوری، دگرگونی‌های بزرگ اجتماعی و اقتصادی، و هدف‌های بلند برنامه‌های توسعه و سند چشم‌انداز بیست ساله جمهوری اسلامی ایران شرایطی را پدید آورده‌اند که وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری برای دگرگونی راهبردی در علم و فناوری و داشتن نگاه پژوهش‌محوری، به تربیت نیروهای متعهد، متخصص، و ماهر با شیوه‌های گوناگون پذیرش دانشجو در دوره دکترا پرداخته است. دوره دکتری بالاترین دوره تحصیلی آموزش عالی است که به اعطای مدرک تحصیلی می‌انجامد و رسالت آن پرورش افرادی است که با نوآوری در زمینه‌های گوناگون علوم و فناوری برای از میان برداشتن نیازهای کشور و گسترش مرزهای دانش می‌کوشند. این دوره به دو شیوه «آموزشی پژوهشی» و «پژوهشی» برگزار می‌شود.

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) با دریافت مجوز از شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی از سال ۱۳۹۰، موفق به پذیرش ۲۷ دانشجوی دکتری پژوهش‌محور در سه رشته مدیریت فناوری اطلاعات (۹ دانشجو)، مهندسی فناوری اطلاعات (۷ دانشجو)، و علم اطلاعات و دانش‌شناسی (۱۱ دانشجو) شده است. در این میان سه نفر در رشته مدیریت فناوری اطلاعات در سال‌های ۱۳۹۴، ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ و سه نفر در رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی در سال‌های ۱۳۹۷، ۱۳۹۵ و دو نفر در رشته مهندسی فناوری اطلاعات در سال‌های ۱۳۹۷، ۱۳۹۵ دانش‌آموخته شدند. هم‌اکنون نیز ایرانداک ۱۱ دانشجوی دکتری دارد.

سکون و سلامت

□ نام‌نویسی بیش از ۴۳۰۰ نفر و ۱۸۵ سازمان در سامانه ساعت؛

□ فعالیت ۲۸۹ کتابخانه و ۳۸۹۰ دانشجو در طرح غدیر و ۱۶۴ کتابخانه در طرح امین؛

□ طراحی و راه‌اندازی سامانه آمار کتابخانه‌ها (آک)؛

□ برگزاری پنجمین مجمع عمومی سالانه و هفت نشست دبیرخانه شورای تأمین منابع علمی؛

□ عضویت ایرانداک در ترمنت، ایفلا، انجمن علمی مدیریت اطلاعات ایران، انجمن ایرانی مطالعات جامعه اطلاعاتی، و انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران؛

□ همکاری پژوهشگاه در کمیته‌ها و کارگروه‌های ملی.

۴. همکاری و هماهنگی

بخشی از مأموریت پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) به همکاری و هماهنگی با نهادهای دیگر باز می‌گردد و از سویی نیز گسترش کار ایرانداک تنها با پشتیبانی منابع و بازار در اختیار خود شدنی نیست. بنابراین ایرانداک می‌کوشد با همکاری و هماهنگی با دیگران به سطح بالاتری از کارایی و اثربخشی دست یابد. یکی از راهبردهای ایرانداک نیز «دسترسی به بازار و منابع؛ مشارکت و هماهنگی رویاروی» است. همکاری با سازمان‌های دیگر، فراخور چگونگی آن در گروه اشتراک منابع، گروه خدمات دانش‌بنیان، و گروه ارتباطات علمی انجام می‌شود.

۱۴. همکاری و هماهنگی در اساس‌نامه ایرانداک
بر پایه اساس‌نامه، بخشی از کارها و اختیارهای ایرانداک در پیوند با همکاری و هماهنگی است. در
نمودار ۴-۱ به چند مورد از این نقش‌ها و کارها اشاره شده است.

برنامه‌ریزی، اجرا، ارزیابی، و هماهنگی برنامه‌های جامع اشتراک منابع
و همکاری میان کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی

هماهنگ‌کننده برنامه‌های اشتراک منابع و همکاری میان کتابخانه‌ها و
مراکز اطلاع‌رسانی کشور

مدیریت تأمین و دسترسی به مدارک و اطلاعات علم و فناوری
بین‌المللی مورد نیاز پژوهشگران

نماینده وزارت عتف در مجامع ملی و بین‌المللی اطلاع‌رسانی و فناوری
اطلاعات مطابق ضوابط و مقررات

نماینده مجامع بین‌المللی اطلاع‌رسانی و فناوری اطلاعات در کشور و
کانون فعالیت‌های منطقه‌ای آنها مطابق ضوابط و مقررات

مشارکت در برنامه‌های همکاری ملی، منطقه‌ای، و بین‌المللی مطابق
ضوابط و مقررات

سازمان‌دهی شبکه‌های متخصصان علوم و فناوری اطلاعات مطابق
ضوابط و مقررات

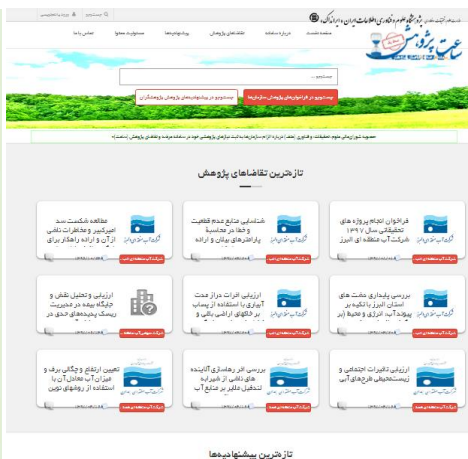
نمودار ۴-۱. نقش‌ها و وظیفه‌های ایرانداک در پیوند با همکاری و هماهنگی در اساس‌نامه

۲.۴. خدمات ایرنداک در زمینه همکاری و هماهنگی

سامانه عرضه و تقاضای پژوهش

نام	سامانه عرضه و تقاضای پژوهش
نام کوتاه	ساعت
سال راه اندازی	۱۳۹۶
ناشر	ایرنداک
دسترسی	همگان / رایگان
نشانی	saat.irandoc.ac.ir

درباره

از سیاست‌های کلی کشور، تقاضامحور ساختن پژوهش‌ها و کاربردی کردن دستاوردهای آنها و همچنین پیوند میان صنعت و دانشگاه است. برای انجام بهتر این سیاست، سامانه عرضه و تقاضای پژوهش («ساعت») در ایرنداک طراحی و راه‌اندازی شد. این سامانه، پیوندگاهی است میان درخواست‌کنندگان و عرضه‌کنندگان پژوهش کشور که افزایش بهره‌وری ملی را با شبکه‌سازی میان نیازها و پژوهش‌ها دنبال می‌کند. «ساعت» در گام نخست، پیوند میان پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها را با نیازهای پژوهشی سازمان‌ها برپا می‌کند. این پیوند با یک پایگاه روزآمد و جامع از تقاضای پژوهش (نیازها و حمایت‌ها) و عرضه پژوهش (توانمندی‌ها و نیاز به حمایت) پشتیبانی می‌شود. سازمان‌ها می‌توانند در این سامانه، درخواست‌ها و حمایت‌های خود را به آگاهی پژوهشگران برسانند که محور و موضوع پژوهش، تأمین منابع مالی، خدمات مشاوره، تأمین تجهیزات و سخت‌افزار، تأمین اطلاعات و مانند آنها را دربردارد. از سوی دیگر، دانشجویان نیز می‌توانند توانمندی‌ها و گرایش‌های پژوهشی خود را به همراه حمایت‌هایی که برای پیگیری آنها نیاز دارند، به آگاهی سازمان‌ها برسانند. اجرای آزمایشی «ساعت» از تیر ۱۳۹۵ آغاز شد و تا پایان سال ۱۳۹۷، بیش از ۴۳۰۰ پژوهشگر و ۱۸۵ سازمان در آن نام‌نویسی کردند. سازمان‌های عضو نیز ۶۲۵ فراخوان و ۴۳۵۰ عنوان پژوهش را در «ساعت» بارگذاری نمودند.

طرح غدیر: عضویت فراگیر کتابخانه‌ها

نام	عضویت فراگیر کتابخانه‌ها
نام کوتاه	طرح غدیر
سال راه‌اندازی	۱۳۷۸
مجری	ایرنداک
دسترسی	محدود/آبومانی
نشانی	ghadir.irandoc.ac.ir

The screenshot shows the Ghadir website interface. At the top, there is a header with the logo and navigation links. Below the header, there is a large banner image of a library interior. On the left side, there is a login form with fields for 'نام کاربری' (Username) and 'کلمه عبور' (Password). Below the login form, there is a section titled 'کتابخانه‌ها' (Libraries) which lists various libraries and their details.

درباره

«طرح غدیر: عضویت فراگیر کتابخانه‌ها» راهکار تازه‌ای است که برای دسترسی مستقیم استفاده‌کنندگان منابع کتابخانه‌های دانشگاهی و بر پایه موفقیت و تجربه «طرح تعمیم خدمات کتابخانه‌های تخصصی به افراد غیر عضو» طراحی و اجرا شد. بر پایه این طرح، اعضای هیئت علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری از جایی که به عنوان مبدأ برای آنها تعیین شده است، یک کارت عضویت در طرح و شماری کارت امانت دریافت می‌کنند و به عضویت طرح درمی‌آیند. اعضای طرح با کارت نخست می‌توانند به همه کتابخانه‌های زیرپوشش طرح که به نام «کتابخانه‌های مقصد» شناخته می‌شوند، مراجعه کنند و از همه خدمات آنها در آنجا بهره‌مند شوند و اگر می‌خواهند، با سپردن هر کارت امانت یک جلد کتاب را که امانت دادنی باشد به امانت گیرند. دور نخست این طرح از سال ۱۳۷۸ تا پایان شهریور ۱۳۹۵ اجرا شد که ۲۴۰ کتابخانه وابسته به ۶۶ مؤسسه و ۷۷,۵۷۱ دانشجو و استاد عضو آن بودند و ۱۶۹,۲۱۷ جلد کتاب در این طرح امانت گرفته شدند. این طرح از سال ۱۳۹۵ در چارچوب دستور کار دور دوم با امضای وزیر عتف بازنگری شد و به اجرا درآمد. تا پایان سال ۱۳۹۷، ۲۸۹ کتابخانه وابسته به ۹۴ مؤسسه و ۳۸۹۰ دانشجو و استاد به عضویت طرح غدیر درآمدند.

طرح امین: امانت میان کتابخانه‌ها

نام	امانت میان کتابخانه‌ها
نام کوتاه	طرح امین
سال راه‌اندازی	۱۳۷۸
مجری	ایرانداک
دسترسی	محدود/آبونمانی
نشانی	irandoc.ac.ir/amin

درباره

طرح امین: امانت میان کتابخانه‌ها» توافق رسمی میان شماری از کتابخانه‌هاست که بر پایه آن، هر کتابخانه می‌تواند مدارک نیاز کاربران خود را که هنگام درخواست در مجموعه‌اش نیستند، از مجموعه دیگر کتابخانه‌ها فراهم کند. طرح امین از ابتدای نیم‌سال دوم سال تحصیلی آغاز می‌شود و برای زمان سه سال تحصیلی ادامه می‌یابد. با عضویت در این طرح، کتابخانه‌ها می‌توانند از منابع دیگر کتابخانه‌ها به شیوه امانت یا دریافت تصویر آنها بهره‌مند شوند. کتابخانه‌ها در ازای دریافت این خدمات از دیگر کتابخانه‌ها هزینه پیش‌بینی شده را در قالب بهامهر پرداخت می‌کنند. برای جلوگیری از درگیر شدن همه کتابخانه‌ها در فرایندهای مالی و اداری طرح، کتابخانه‌ها به یکی از دو گونه رابط و وابسته به عضویت طرح درمی‌آیند. در دوره کنونی ۱۶۴ کتابخانه عضو طرح امین هستند.

سامانه ارزیابی کیفیت خدمات کتابخانه‌ها

نام	ارزیابی کیفیت خدمات کتابخانه‌ها
نام کوتاه	رَف
سال راه‌اندازی	۱۳۹۶
ناشر	ایرنداک
دسترسی	همگان / رایگان
نشانی	raf.irandoc.ac.ir

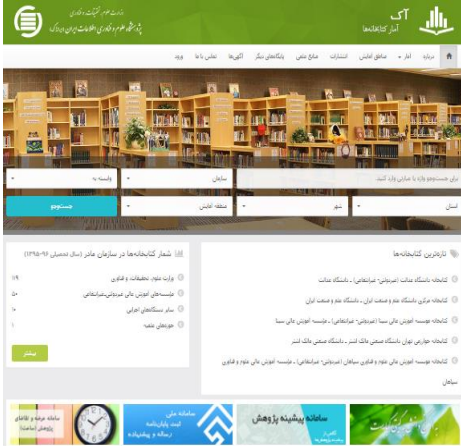

درباره

ارزیابی کیفیت یکی از رویکردهای کلیدی در بهبود خدمات سازمان‌هاست. کتابخانه‌ها نیز همچون سازمان‌هایی که دسترسی کاربران را به اطلاعات سازمان‌یافته فراهم می‌سازند، برای بهبود خدمات و پیشبرد مأموریت خود نیاز به ارزیابی همیشگی کیفیت خدمات خود با سنجش رضایت کاربران دارند. یکی از مدل‌هایی که در سراسر جهان برای ارزیابی کیفیت خدمات کتابخانه‌ها به کار می‌رود، «لایب کوال» است. پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرنداک) سامانه «رَف» را بر پایه این مدل برای ارزیابی کیفیت خدمات کتابخانه‌ها طراحی کرد که کارکردی دو سویه دارد. از یک سو، این سامانه دیدگاه کاربران و روند آن را در سال‌های گوناگون به کتابخانه‌ها ارائه می‌کند تا بتوانند از خدمات کتابخانه‌های خود ارزیابی بهتری داشته باشند و آن را در زمینه‌های زیر به کار برند: کمال‌جویی در خدمات کتابخانه؛ درک بهتر انتظار کاربران از کیفیت خدمات کتابخانه؛ شناخت روندهای بازخورد کاربران از خدمات کتابخانه؛ مقایسه خدمات با کتابخانه‌های دیگر؛ شناسایی بهبودهای کلیدی در خدمات کتابخانه؛ و پیشبرد مهارت تحلیل در کارشناسان و مدیران کتابخانه برای کاربست یافته‌های ارزیابی. «رَف» از سوی دیگر، اطلاعات ارزشمندی را از وضعیت روز کتابخانه‌ها و روند آن در سال‌های گوناگون برای سیاست‌گذاران فراهم می‌سازد که بر پایه آن بتوانند در سیاست‌گذاری و تخصیص منابع تصمیم‌های بهتری گیرند.

سامانه آمار کتابخانه‌ها

نام	سامانه آمار کتابخانه‌ها
نام کوتاه	آک
سال راه‌اندازی	۱۳۹۶
ناشر	ایراندک
دسترسی	همگان / رایگان
نشانی	ak.irandoc.ac.ir

The screenshot shows the Ak library statistics system interface. It features a header with the Ak logo and navigation links. The main content area displays a 3D rendering of a library interior with bookshelves. Below this, there are search filters for location, date, and subject. A list of statistics is shown, including the number of libraries, the number of books, and the number of users. The interface is in Persian and includes a sidebar with additional navigation options.

درباره

سامانه آک، آمار و اطلاعاتی را از کتابخانه‌ها به کاربران می‌دهد که بر پایه آن بتوانند از خدمات کتابخانه‌ها بهره‌برداری بهتری کنند. همچنین، کاربران می‌توانند با جست‌وجوی کتابخانه‌ها با فیلدهای گوناگون و همچنین فیلترهای چندگانه به اطلاعات آنها دست یابند و برای سرزدن به هر یک از آنها تصمیم گیرند. این سامانه از سوی دیگر، آمار و اطلاعات بیشتری را از وضعیت روز کتابخانه‌ها و روند آنها در سال‌های گوناگون در زمینه‌های نیروی انسانی، زیرساخت، مجموعه، اعتبارات، و خدمات برای سیاست‌گذاران فراهم می‌سازد. همچنین، سیاست‌گذاران می‌توانند از این اطلاعات برای تصمیم‌گیری درباره تخصیص منابع یا ارزیابی بهره‌برند. این سامانه نخستین سامانه ایراندک است که آمار را در چارچوب «سیاست‌ها و ضوابط اجرایی حاکم بر آمایش آموزش عالی در جمهوری اسلامی ایران و مناطق ده گانه آن» در دسترس کاربران می‌گذارد. گفتنی است پیش از این «گزارش‌هایی از آمار کتب و مجلات کتابخانه معارف» در سال ۱۳۰۷ یا «آمار کارمندان اداره کتابخانه ملی در سال ۱۳۲۴» که هم‌اکنون در آرشیو ملی ایران نگهداری می‌شوند، از نخستین کوشش‌ها در زمینه تولید آمار کتابخانه‌ها به‌شمار می‌روند. ولی «نظری اجمالی به آمار کتابخانه‌های کشور» در شش صفحه، شاید نخستین کار ساخت‌یافته در این زمینه باشد که در سال ۱۳۵۳ چاپ شد.

۳۴. شورای تأمین منابع علمی وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری

برای همکاری، هماهنگی، هم‌راستایی، و هم‌افزایی در سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی و همچنین، گزینش، تأمین، تحویل، و دسترسی به منابع علمی در راستای افزایش کارایی، اثربخشی، و بهره‌وری نظام علمی، پژوهشی، و فناوری وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری؛ شورای تأمین منابع مالی بر پایه آیین‌نامه شماره ۱۷۹۳۶۰/ و تاریخ ۱۳۹۳/۹/۲۹ پدید آمد. این شورا دارای سه مأموریت کلیدی است: نخست، همکاری، هماهنگی، و هم‌راستایی مؤسسه‌ها در سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی و همچنین گزینش، تأمین، تحویل، و دسترسی به منابع علمی خارجی با رعایت صرفه و صلاح و برای افزایش کارایی، اثربخشی، و بهره‌وری نظام علمی، پژوهشی، و فناوری؛ دوم، گسترش همکاری و اشتراک منابع علمی و یکپارچه‌سازی خدمات منابع علمی در وزارت؛ و سوم، همکاری، هماهنگی، و هم‌راستایی در ارائه خدمات منابع علمی به سازمان‌های دیگر در چارچوب سیاست‌های اقتصاد مقاومتی. مجمع عمومی شورا از رئیس؛ نماینده معاون پژوهش و فناوری وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری؛ و نمایندگان مؤسسه‌های عضو پدید می‌آید. مجمع عمومی، هر سه سال یک بار اعضای شورا را برمی‌گزیند. پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرنداک) دبیرخانه این شورا است.

ایجاد هماهنگی و وحدت رویه میان دانشگاه‌ها در زمینه گزینش، تأمین، و دسترسی به منابع علمی، افزایش سطح مشارکت دانشگاه‌ها در تصمیم‌گیری‌های کلان، تمهید راهکارهایی برای پشتیبانی تصمیم‌سازی‌های درست در گستره تأمین منابع علمی نیاز دانشگاه‌ها، نهادینه کردن فرهنگ اشتراک منابع علمی در دانشگاه‌ها و رعایت صرفه و صلاح در خرید اشتراک و بهره‌برداری از منابع اطلاعات علمی از راه گفت‌وگو و انعقاد قرارداد به نمایندگی دانشگاه‌ها با ناشران بین‌المللی از مأموریت‌های اصلی این شورا به‌شمار می‌رود.

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرنداک) از سال ۱۳۸۹ به عنوان دبیرخانه شورا، و ریاست پژوهشگاه رئیس این شورا است. نمایندگان دانشگاه‌های تابع وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری، هر دو سال یک‌بار و از میان خود، اعضای این شورا را برمی‌گزینند تا سیاست‌های لازم را بگیرند و بر اجرای درست آن برای صرفه و صلاح دانشگاه‌های ذی‌نفع نظارت کنند. کلیدی‌ترین کارهایی که این شورا انجام داده و می‌دهد به شکل زیر است:

□ برگزاری ۳۹ نشست شورای تأمین منابع علمی از سال ۱۳۹۴ تاکنون؛

- ☐ برگزاری ۱۱ جلسه کمیته سه جانبه وزارت علوم، وزارت بهداشت و دانشگاه آزاد از ابتدا تا انتهای سال ۱۳۹۷؛
- ☐ برگزاری پنجمین مجمع عمومی سالانه ۱۳۹۷، و صدور احکام دو نفر اعضای علی البدل به جانشینی اعضای کنار رفته از سوی معاون پژوهشی وزارت عتف و ابلاغ آنها توسط شورا؛
- ☐ روزآمدسازی گزارش جامع مشکلات ارزی برای ارائه به معاونت پژوهشی؛
- ☐ پیگیری بودجه کمکی وزارت عتف در قانون بودجه ۹۸ از طریق دفتر معاون پژوهشی وزارت؛
- ☐ ارسال گزارش تازه ارزی و وضعیت هر دانشگاه و تعیین زمان نشست حضوری یا تلفنی برای پاسخ گویی به همه ابهامات و اختلاف حسابها؛
- ☐ روزآمدسازی گزارش جامع بدهی ها (ارزی و ریالی) بر پایه دانشگاه ها و مؤسسه طلبکار؛
- ☐ به روز رسانی حسابداری و حساب های دانشگاه ها تا پایان سال ۱۳۹۶ با مانده قبلی بدهی های ۲۰۱۱ و ۲۰۱۲؛
- ☐ گزارش تفصیلی در دو مرحله به سازمان برنامه و بودجه با امضای معاونت پژوهشی وزارت برای توجیه خریدها و دلایل بدهی ها و تقاضای ارز؛
- ☐ گزارش بر اساس نامه اتحادیه بین المللی ناشران برای وزیر در مورد استفاده های غیر قانونی از منابع ناشران در دانشگاه ها؛
- ☐ تهیه نامه به مجلس، بانک مرکزی و گزارش بدهی های موجود برای گرفتن بودجه با امضای معاون پژوهشی وزیر؛
- ☐ تهیه نامه به مجلس شورای اسلامی و گزارش بدهی های موجود برای گرفتن بودجه با امضای وزیر؛
- ☐ تهیه نامه به معاون اول ریاست جمهوری و گزارش بدهی های موجود برای گرفتن بودجه با امضای وزیر؛
- ☐ زمان بندی پرداخت حق اشتراک های ۲۰۱۷ و ۲۰۱۸ برای شرکت الزویر جهت عقد قرارداد ۲۰۱۸؛
- ☐ برنامه ریزی کمک های وزارت عتف برای بدهی های ۲۰۱۸ بر مبنای ۷۰٪ وزارت علوم و ۳۰٪ دانشگاه ها بعد از گرانی ارز؛
- ☐ هزینه کرد وجوه واریزی دانشگاه ها مربوط به سال ۲۰۱۷ و بخشی از اعتبار وزارت علوم؛
- ☐ گزارش ارزی مجدد و پیشنهاد شیوه خرید برای سه محصول در چارچوب جلسات کمیته سه جانبه؛
- ☐ پیگیری های مکرر شورا در بانک مرکزی برای دریافت و انتقال ارز بطور منظم (بطور متوسط هفته ای دو بار)؛
- ☐ پیگیری اعتبار های ابلاغی در هیات امنای منطقه یک پژوهشی؛

- ☐ برگزاری جلسات بررسی شکایت حقوقی شرکت نسیم ایمان از شورا بابت بدهی‌های ۲۰۱۱ و ۲۰۱۲؛
- ☐ برگزاری دو جلسه کاری با وکلای دفتر حقوقی وزارت برای پیگیری شکایات شرکت نسیم ایمان؛
- ☐ عقد قرارداد با ناشر «الزویر» برای اشتراک در پایگاه Science Direct برای سال ۲۰۱۸ میلادی؛
- ☐ عقد قرارداد با ناشر «الزویر» برای اشتراک در پایگاه Scopus برای سال ۲۰۱۸ میلادی؛
- ☐ عقد قرارداد با ناشر «وایلی» برای اشتراک در پایگاه Wiley برای سال ۲۰۱۸ میلادی؛
- ☐ عقد قرارداد با انجمن ریاضی آمریکا برای اشتراک در پایگاه MathSciNet برای سال ۲۰۱۸ میلادی؛
- ☐ عقد قرارداد با انجمن شیمی بریتانیا برای اشتراک در پایگاه RSC برای سال ۲۰۱۸ میلادی؛
- ☐ عقد قرارداد با Hein on Line برای اشتراک در پایگاه Hein on Line برای سال ۲۰۱۸ میلادی؛
- ☐ عقد قرارداد با ناشر «تیلور اند فرانسیس» برای اشتراک در پایگاه T&f برای سال ۲۰۱۸ میلادی؛
- ☐ عقد قرارداد با ناشر «اشپرینگر نیچر» برای اشتراک در پایگاه springer برای سال ۲۰۱۸ میلادی؛
- ☐ عقد قرارداد با ناشر «اشپرینگر نیچر» برای اشتراک در پایگاه Nature برای سال ۲۰۱۸ میلادی؛
- ☐ پیگیری پرداخت‌های دانشگاه‌ها به ناشر از راه بانک مرکزی؛
- ☐ نشست‌های حضوری با نمایندگان ناشران از کشورهای گوناگون و رفع مشکلات:
- نشست حضوری با مدیر فروش بین‌المللی و خاورمیانه CABI؛
- نشست حضوری با مدیران شرکت Knowledge E درباره تغییر نمایندگی «ایسکو» و IEEE؛
- پیگیری خرید ایسکو برای همه مؤسسات تحت پوشش وزارت علوم؛
- نشست با نمایندگان «الزویر»، ادر ایران؛
- ۵ نشست با نمایندگی منطقه‌ای شرکت اشپرینگر (در تهران).
- نشست با شرکت‌های ایرانی که نمایندگی ناشران را در ایران دارند، درباره اشتراک، دسترسی، و برنامه‌ها و کارگاه‌های آموزشی.
- ☐ بحث درباره چگونگی قراردادهای ۲۰۱۹ در نشست‌های رسمی شورا و بازتاب به ناشران بر اساس وضعیت ارزی جدید؛
- ☐ پیگیری پرداخت‌های ۲۰۱۷ و ۲۰۱۸ با وزارت علوم بر پایه قراردادهای و با تغییر محل مصرف از ۲۰۱۷ به ۲۰۱۸ بر پایه تغییر نرخ ارز؛

- ☐ بررسی بدهی‌های ۲۰۱۲ مؤسسه‌های بیرون از وزارت عتف که از راه شورا خرید می‌کرده‌اند؛ و دادن صورت حساب جدید به چند دانشگاهی که متقاضی صورت حساب‌های خود بودند؛
- ☐ رسیدگی به شکایت‌ها و اعتراض‌های دانشگاه‌ها نسبت به صورت حساب دریافتی؛
- ☐ نشست‌ها و پیگیری‌های پیاپی برای دریافت ارز نیمایی در بانک مرکزی؛
- ☐ ادامه تکمیل داده‌های مالی در سامانه حسابداری شورا؛
- ☐ انعقاد قراردادهای فرعی یا Sublicense با همه دانشگاه‌هایی که پایگاهی را سفارش داده و هزینه آن را پذیرفته‌اند؛
- ☐ جلسه با مدیران ارشد «الزویر» در دبیرخانه شورا؛
- ☐ گزارش دبیرخانه در یک جلسه معاونان پژوهشی دانشگاه‌های بزرگ کشور و طرح خریدهای ۲۰۱۹ و بدهی‌های ۲۰۱۸؛
- ☐ تهیه گزارش‌های کامل از دبیرخانه شورا برای معاون پژوهشی و مدیرکل دفتر پشتیبانی برای ارائه به مقامات وزارت عتف و نهادهای دیگر؛
- ☐ پیگیری کمک‌های مالی معاونت پژوهشی برای خریدهای ۲۰۱۸ و پیگیری در بانک مرکزی برای انتقال وجوه به شکل ارزی به حساب الزویر.

۴.۴. عضویت‌ها

عضویت در انجمن‌ها و نهادهای علمی و حرفه‌ای از راهبردهای پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) برای پیشبرد هدف‌ها و برنامه‌هایش است. در این راستا، پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران می‌کوشد تا چنین انجمن‌ها و نهادهایی را پیوسته پایش کند و به عضویت انجمن‌ها و نهادهای در پیوند با مأموریت‌ها و فعالیت‌هایش درآید. در نمودار ۴- کلیدی‌ترین انجمن‌ها و نهادهایی که ایرانداک در آنها عضو است آمده‌اند.

انجمن علمی مدیریت اطلاعات ایران

گونه عضویت: ملی
سال آغاز عضویت: ۱۳۹۰

انجمن ایرانی مطالعات جامعه اطلاعاتی

گونه عضویت: ملی / وابسته
سال آغاز عضویت: ۱۳۸۵

انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران

گونه عضویت: ملی / وابسته
سال آغاز عضویت: ۱۳۸۶

ترم‌نت (شبکه بین‌المللی اصطلاح‌شناسی)

گونه عضویت: جهانی / پیوسته
سال آغاز عضویت: ۱۳۶۹

ایفلا (فدراسیون بین‌المللی انجمن‌ها و مؤسسه‌های کتابداری)

گونه عضویت: جهانی / پیوسته
سال آغاز عضویت: ۱۳۷۸

نمودار ۴-۲. انجمن‌ها و نهادهایی که ایراندک عضویت آنها را دارد

افزون بر عضویت در انجمن‌ها و نهادهای علمی و حرفه‌ای، ایراندک در کمیته‌ها، کارگروه‌ها، کمیسیون‌ها، و شوراهای گوناگونی نیز نقش دارد که نام برخی از کلیدی‌ترین آنها و نقشی که ایراندک در آنها بازی می‌کند در ادامه آمده است:

- ☐ عضو شورای عالی سیاست‌گذاری کرسی ارتباطات علم و فناوری یونسکو؛
- ☐ عضو شورای عالی راهبری شبکه علمی کشور؛
- ☐ عضو کمیسیون پژوهش و فناوری شورای گسترش آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری؛
- ☐ عضو کمیته ملی اطلاعات برای همه (کمیسیون ملی یونسکو)؛
- ☐ عضو کمیته تخصصی دولت الکترونیک و هوشمندسازی وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری.

۴. تفاهم‌نامه‌ها

ایرانداک برای آغاز یا گسترش پیوند همکاری در زمینه‌های گوناگون علمی و پژوهشی، آموزشی، اجرایی با دیگر نهادها تفاهم‌نامه‌هایی دارد. دوره این تفاهم‌نامه‌ها بیشتر سه سال است و به افزایش کارایی و اثربخشی فعالیت‌های ایرانداک یاری می‌رسانند. نام برخی از نهادها و موضوع تفاهم‌نامه آنها با ایرانداک در ادامه آمده است:

- ☐ تفاهم‌نامه همکاری علمی و پژوهشی در زمینه‌های پژوهشی، آموزشی، و پشتیبانی با انجمن علمی مدیریت اطلاعات ایران؛
- ☐ تفاهم‌نامه همکاری علمی و پژوهشی، انجام فعالیت‌های پژوهشی، مشاوره‌ای، آموزشی، و خدمات عملی و تخصصی روزآمد با مؤسسه تحقیقاتی صنایع دفاعی؛
- ☐ تفاهم‌نامه همکاری در طراحی و راه‌اندازی کانون درستی و اخلاق پژوهش (کیان) با انجمن علمی مدیریت اطلاعات ایران و مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور؛
- ☐ تفاهم‌نامه مدیریت محتوا در کشور با سازمان اسناد کتابخانه ملی؛
- ☐ تفاهم‌نامه همکاری علمی و پژوهشی متقابل علمی با انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران؛
- ☐ تفاهم‌نامه همکاری علمی و پژوهشی برگزاری کارگاه‌های آموزشی «حکمرانی داده‌ها در صنایع» به مناسبت پنجمین همایش مدیران فناوری اطلاعات ایران با حسینیه ارشاد؛
- ☐ تفاهم‌نامه علمی و پژوهشی با دانشگاه مفید؛
- ☐ تفاهم‌نامه ارائه خدمات پژوهشی، آموزشی، اطلاع‌رسانی، و تخصصی برای پیشبرد مأموریت و هدف‌های پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری با پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری؛
- ☐ تفاهم‌نامه همکاری در تهیه، تدوین، و استقرار کامل نظام رصد اجتماعی کشور با رئیس سازمان امور اجتماعی وزارت کشور؛
- ☐ تفاهم‌نامه همکاری با مرکز فرهنگ سازی و آموزش بانکداری الکترونیک شبکه بانکی کشور؛
- ☐ تفاهم‌نامه همکاری با شرکت امن‌پردازان کویر.

پشتیبانی از سیاست گذار (ای) علم و فناوری

- نگهداری و بروزرسانی «رصدخانه پژوهش و فناوری» با داشبوردهای پارسا، پارساگر، طرح‌های پژوهشی، و همانندجو؛
- نگهداری و بروزرسانی پایگاه وب منابع اطلاعات شاخص‌های پایش و ارزیابی علم، فناوری، و نوآوری (شاخص) با نزدیک به ۸۵۰ شاخص؛
- نگهداری و بروزرسانی پایگاه وب جایگاه علم، فناوری، و نوآوری ایران در جهان (نما) با نزدیک به ۹۰ شاخص؛
- میزبانی دبیرخانه شورای تأمین منابع علمی وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری؛
- پشتیبانی دبیرخانه سامانه ملی مدیریت اطلاعات تحقیقاتی (سمات)؛

۵. پشتیبانی از سیاست‌گذاری علم و فناوری

سیاست اطلاعات علمی کشور از روزهای نخست در کانون پژوهش‌های ایرانداک بود و نخستین پیشنهاد در این زمینه در سال ۱۳۵۵ نوشته شد. ایرانداک به‌عنوان بنیان‌گذار نخستین رصدخانه پژوهش و فناوری، داشبوردهای گوناگونی را در اختیار سیاست‌گذاران این زمینه می‌گذارد که برخی از آنها داشبورد طرح‌های پژوهشی، داشبورد پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها، و داشبورد همانندجو هستند. افزون بر اینها، سامانه‌های منابع اطلاعات شاخص‌های پایش و ارزیابی علم، فناوری، و نوآوری؛ جایگاه علم، فناوری، و نوآوری ایران در جهان؛ و دانش ایران از سامانه‌های اطلاعاتی دیگر ایرانداک برای سیاست‌گذاران هستند. ایرانداک نماینده ایران در شبکه اطلاع‌رسانی آسیا و اقیانوسیه («آپین») نیز هست که از سوی برنامه اطلاعات برای همه «یونسکو» هدایت می‌شود.

۵. خدمات ایرنداک برای پشتیبانی از سیاست‌گذاری علم و فناوری

رصدخانه پژوهش و فناوری

نام	رصدخانه پژوهش و فناوری
نام کوتاه	رصدخانه
سال راه‌اندازی	۱۳۹۶
ناشر	ایرنداک
دسترسی	محدود
نشانی	rasad.irandoc.ac.ir

درباره

رصدخانه پژوهش و فناوری، نخستین کانون برخط برای کمک به سیاست‌گذاران علم، پژوهش، و فناوری کشور با مقایسه، گزارش‌گیری، و پیگیری روند تغییرات اطلاعات علمی، پژوهشی، و فناوریانه است. رصدخانه پژوهش و فناوری از گنجینه اطلاعاتی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرنداک) بهره‌می‌برد که در نزدیک به نیم سده گردآوری، سازمان‌دهی، ذخیره، بازیابی، تحلیل، و اشاعه اطلاعات علم و فناوری کشور به‌دست آورده است. رصدخانه پژوهش و فناوری دارای داشبوردهای گوناگونی است که هر یک، بخشی از این اطلاعات و کنش‌های پژوهشگران کشور را بازنمایی می‌کند. رصدخانه پژوهش و فناوری دارای این داشبوردها به‌عنوان ابزارهای مدیریتی و تصمیم‌یار است:

☐ داشبورد پارسا: اطلاعات پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها، و پیشنهاد (دسترسی محدود)؛

☐ داشبورد طرح‌های پژوهشی (دسترسی محدود)؛

☐ داشبورد پارساگر: گزیده اطلاعات پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها بر پایه گروه‌های آموزشی؛

☐ داشبورد همانندجو: یافته‌های همانندجویی در نوشتارهای علمی (دسترسی محدود).

□ داشبورد پارسا

داشبورد پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها (پارسا) مشاهده، بررسی، و ساخت گزارش‌های پویا را از وضعیت پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها، و پیشنهاده‌های ثبت‌شده در سامانه ثبت پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها، و پیشنهاده‌ها برای سیاست‌گذاران علم و فناوری کشور فراهم می‌کند. این داشبورد افزون بر گزارش‌های مدیریتی کوتاه با نمودارهای پویا، روند تغییرات وضعیت پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها را نیز نشان می‌دهد و مقایسه وضعیت آنها را بر پایه شاخص‌هایی چون وضعیت ثبت، دانشگاه، دانشکده، گروه تحصیلی، و رشته به‌دست می‌دهد. یکی از گزارش‌های گیرای این داشبورد، نمودار وضعیت کلیدواژه‌های پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها است که روند پژوهش و کارهای علمی در کشور و همچنین موضوع‌های داغ را به تصویر می‌کشد.

□ داشبورد طرح‌های پژوهشی

«داشبورد مدیریتی طرح‌های پژوهشی» که در تاریخ ۱۳۹۵/۰۶/۰۱ رونمایی شد، با بهره‌گیری از فناوری هوش سازمانی امکان تحلیل، مقایسه، گزارش‌گیری، و پیگیری روند تغییرات اطلاعات طرح‌های پژوهشی کشور را فراهم می‌کند. این داشبورد از گنجینه اطلاعات سمات ملی بهره می‌برد و بخشی از رصدخانه پژوهش و فناوری ایرانداک و ابزاری مدیریتی و راهکاری تصمیم‌یار در زمینه علم، پژوهش، و فناوری کشور است. «داشبورد مدیریتی طرح‌های پژوهشی» را ایرانداک با پشتیبانی دبیرخانه شورای عالی علوم، تحقیقات، و فناوری و مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور طراحی و پیاده‌سازی کرده است. این داشبورد با ساده‌سازی و ساخت سریع دیداری، برجسته‌سازی نقاط کلیدی، و حذف جزئیات درباره وضعیت طرح‌های پژوهشی کشور، تصمیم‌گیری را در این زمینه برای سیاست‌گذاران آسان‌تر می‌کند. کاربرد این داشبورد در سطح ملی است، زیرا امکان بازبینی همه‌سویه و یک‌جای طرح‌های پژوهشی کشور را فراهم می‌سازد. این داشبورد با بهره‌گیری از فناوری هوش سازمانی؛ گزارش، نمایش، تحلیل، و مقایسه آماری طرح‌های پژوهشی را بر پایه معیارهایی چون دوره‌های زمانی اجرای طرح، شمار طرح‌های پژوهشی، اعتبار طرح‌ها، سازمان‌های ثبت‌کننده، و همچنین کمیسیون‌های تخصصی بررسی‌کننده طرح‌ها به‌دست می‌دهد. بیش از ۳۰ شاخص و شش برگ «یک نگاه»، «شمار طرح‌های پژوهشی»، «اعتبارات»، «نقشه»، «نگاه مقایسه‌ای»، و «جدول گزارش‌ساز» در این داشبورد پیاده‌سازی شده‌اند. در برگ «یک نگاه»، نگاهی کلی به گزارش‌های کلیدی درباره طرح‌های پژوهشی و اعتبار

پرداختی و مصوب در سال‌های گوناگون آمده است. در برگ دوم که «شمار طرح‌های پژوهشی» نام دارد، کاربر می‌تواند گزارش‌های گوناگون طرح‌های پژوهشی را در سال‌های گوناگون و با فیلترهایی چون وضعیت کد پیگیری، نام سازمان ثبت‌کننده، نام کمیسیون تخصصی، و نام استان بسازد. برگ سوم داشبورد، اعتبارات را در دو بخش پرداختی و مصوب دربردارد. برگ چهارم این داشبورد روی نقشه جغرافیایی کشور، شمار طرح‌های پژوهشی، اعتبار پرداختی، اعتبار مصوب، و نسبت اعتبار پرداختی به شمار طرح‌های پژوهشی را بر پایه استان‌ها نشان می‌دهد. برگ پنجم داشبورد، نگاه مقایسه‌ای نام دارد که مقایسه میان دو دسته از اطلاعات را با فیلترینگ در وضعیت کد پیگیری و سال فراهم می‌کند و در آن، شمار طرح‌های پژوهشی، اعتبار پرداختی، و اعتبار مصوب نمایش داده می‌شود. جدول گزارش‌ساز، صفحه پایانی داشبورد مدیریتی طرح‌های پژوهشی است. این برگ امکان تهیه گزارش‌های گوناگون را بر پایه همه فیلترها و در قالب یک جدول فراهم می‌کند. امکان دریافت برونداد اکسل از این جدول نیز برای کاربر فراهم است.

□ داشبورد پارساگر

داشبورد «پارساگر» برای رصد پایان‌نامه‌ها و رساله‌های (پارساهای) ثبت‌شده در پایگاه اطلاعات علمی ایران («گنج») درست شده است و شمار پارساهای به تفکیک گروه‌های تحصیلی، شمار پارساهای به تفکیک مقطع تحصیلی، روند سالانه ثبت پارساهای، شمار پارساهای به تفکیک رشته‌های تحصیلی را بازنمایی می‌کند. این داشبورد گزارش‌های تحلیلی گوناگونی را برای هفت گروه آموزشی نمایش می‌دهد. در این داشبورد، مقایسه شمار پارساهای میان گروه‌های آموزشی به تفکیک مقطع تحصیلی، مؤسسه‌ها، و رشته تحصیلی شدنی است و می‌توان اندازه ثبت پارساهای را به تفکیک سال نیز برای هر یک از گروه‌های تحصیلی دید.

□ داشبورد همانندجو

داشبورد «همانندجو» برای رصد همانندجویی در نوشتارهای علمی درست شده است و شمار و نسبت پارساهای دارای همانندی با دیگران، روند سالانه پارساهای همانند با دیگران، نسبت پارساهای همانند با دیگران به تفکیک گروه آموزشی، نسبت پارساهای همانند با دیگران به تفکیک درصد همانندی، نسبت پارساهای همانند با دیگران به تفکیک مؤسسه را بازنمایی می‌کند.

پایگاه وب منابع اطلاعات شاخص‌های پایش و ارزیابی علم، فناوری، و نوآوری

نام	شاخص‌های پایش و ارزیابی علم، فناوری، و نوآوری
نام کوتاه	شاخص
سال راه‌اندازی	۱۳۹۵
ناشر	ایرانداک
دسترسی	همگان / رایگان
نشانی	shakhes.irandoc.ac.ir

درباره

تاکنون درباره ارزیابی جایگاه علمی، فناورانه، و نوآورانه کشور شاخص‌های بسیاری در اسناد گوناگون ارائه شده‌اند. در گزارش‌های سازمان‌های جهانی نیز شاخص‌های بسیاری برای این ارزیابی آمده‌اند. فراوانی و پراکندگی این شاخص‌ها در اسناد و گزارش‌های ملی و جهانی، دسترسی به آنها و گزینش و کاربردشان را برای سیاست‌گذاران و پژوهشگران دشوار ساخته است. بنابراین دسترسی به این شاخص‌ها از یک درگاه واحد با توان سازمان‌دهی و جست‌وجوی برخط در میان آنها می‌تواند کار کاربران را آسان سازد. بر این پایه، پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)، سامانه شاخص را برای ارائه تصویری از سازمان‌های ملی و جهانی که در این زمینه کار می‌کنند، شاخص‌های ارزیابی و طبقه‌بندی موضوعی آنها، و معرفی منابع کلیدی اطلاعات در این زمینه به پژوهشگران و سیاست‌گذاران راه‌اندازی کرد. این سامانه منابع اطلاعات داخلی شاخص‌ها را نیز معرفی می‌کند. پایگاه داده این سامانه، جست‌وجوی ساده و پیشرفته را به دو زبان فارسی و انگلیسی فراهم می‌آورد. کاربران نیز می‌توانند با پیشنهاد شاخص‌ها یا منابع اطلاعات به بلوغ و روزآمدی «شاخص» کمک کنند. «شاخص» با افزایش مشاهده‌پذیری و دسترسی‌پذیری شاخص‌ها، سازمان‌ها، و منابع اطلاعات پایش و ارزیابی علم، فناوری، و نوآوری می‌تواند درگاهی ارزشمند برای سیاست‌گذاران و پژوهشگران این زمینه و تعامل آنها با یکدیگر باشد.

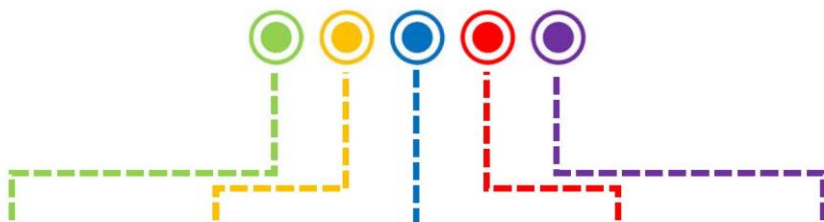
پایگاه وب جایگاه علم، فناوری، و نوآوری ایران در جهان

نام	جایگاه علم، فناوری، و نوآوری ایران در جهان
نام کوتاه	نما
سال راه‌اندازی	۱۳۹۵
ناشر	ایرنداک
دسترسی	همگان/رایگان
نشانی	nema.irandoc.ac.ir

درباره

در کانون رویکرد تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد، مفهوم سنجش و ارزیابی نهفته است که ابزارهایی کلیدی را برای بررسی و بهبود کیفیت، کارایی، و اثربخشی برنامه‌ها در دست مدیران می‌گذارد. امروزه شمار فراوانی از این ابزارها، شاخص‌ها، و سنجش‌های ارزیابی در لایه‌های گوناگون در دست است که داده‌های ارزشمندی را برای هر کشور فراهم می‌کنند و کاربرد آنها می‌تواند کیفیت تصمیم‌ها را بهبود بخشد. افزون بر این، هر کشور می‌تواند خود را با دیگر کشورها در جهان بسنجد و برای بهبود جایگاه خویش بکوشد. با این همه، این شاخص‌ها و جایگاه کشور در آنها به‌خوبی و یک‌جا پایش و گزارش نمی‌شوند. از این رو نیز گاهی آگاهی یکپارچه از وضعیت کشور شدنی نیست، گاه آمارهای گوناگونی از یک شاخص گزارش می‌شوند، و گاه برخی شاخص‌ها گزارش نمی‌شوند. این آشفتگی می‌تواند سیاست‌گذاران را از ماهیت و ارزش برخی از شاخص‌ها دور کند یا آنها را به برخی از شاخص‌ها بی‌باور سازد و این دو، نقش داده‌ها و شواهد را در تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری کاهش دهد و رشد و پیشرفت را در راستای برنامه‌ها و اسناد ملی ناپایدار سازد. برای پاسخ به این نیاز، ایرنداک «نما» را طراحی و راه‌اندازی کرد که کوششی برای شناسایی، توصیف، و گزارش درست و روزآمد جایگاه کشور در شاخص‌های کلیدی جهانی علم، فناوری، و نوآوری است.

تهران . خیابان انقلاب اسلامی . چهارراه فلسطین . شماره ۱۰۹۰

صندوق پستی: ۱۳۷۱-۱۳۱۸۵

کد پستی: ۱۳۱۵۷۷۳۳۱۴

دورنگار: ۶۶۴۶۲۲۵۴ (۰۲۱)

تلفن خانه: ۶۶۴۹۴۹۸۰ و ۶۶۹۵۱۴۳۰ (۰۲۱)

وبسایت: irandoc.ac.ir

رایانامه: info@irandoc.ac.ir

IRANDOC

Iranian Research Institute for Information Science and Technology